APPENDIX I

-: પ્રશ્નાવલિ :-

:બુનિયાદી:લોક શાળાના આચાર્યો માટે:

ાચાર્યશ્રી,

....

....

સાદર વિનંતિ કરવાની જે સાથેની પ્રશ્નાવલિ ભરીને મને મોકલાવી આપવા કૃપા કરશો.

ારનામુ:-

ર,અધ્યાપક કુટિર,
ડોદરા-ર.

લિ.
ગૌરીભાઇ પ્ર.ભટ્ટના
જયભારત.

. પ્રસ્તાવના

. શાળાનું નામ:-

. સ્થાપના દિન:-

. વર્ગોની સંખ્યા:-

. વર્ગવાર સંખ્યા:-

વર્ગ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	કુલ
બાળકો									

. અ. મુખ્ય ઉદ્યોગો:-

બ. બીજા ઉદ્યોગો:-

5. Emotional Stability

0	1	2	3	4	5
No opportunity to observe	a) Hyper emotional 1b b) Pathetic	a) Excitable 2b b) Unresponsive	Usually well balanced	Well-balanced	Exceptionally stable

6. Self-confidence

0	1	2	3	4	5
No opportunity to observe	(Extreemly) lacking in self- confidence	Inclined to disturst own stability	Neither distrustful nor entirely self-confident.	Rather self-confident.	Extremely self-confident.

7. Adaptability

0	1	2	3	4	5
No opportunity to observe	(Extreemly) lacking in adaptability	Obstinately rigid.	Easily flustered and embarrased in new circumstances	Can adapt well	Easily acetable

8. Patience

0	1	2	3	4	5
No opportunity to observe	Embarrassed in emergencies	Often impatient	Rather quickly up-set.	Copes fairly adequately with emergencies	Is always calm and collected.

9. Dependability

0	1	2	3	4	5
No opportunity to observe	Often found untrust worthy	Sometimes proves changeful or unreliable	Fairly reliable	Generally dependable	Absolutely dependable

10. Concentration

0	1	2	3	4	5
No opportunity to observe	Inattentive, hasty judgement	Easily distracted	Attends normally	Gives sustained attention	Concentrates intensely

11. Concern for others

0	1	2	3	4	5
No opportunity to observe	Anti-social	Indifferent	Self-centered	Somewhat socially concerned. (Volunteers)	Deeply and generally concerned. (Goes out of way to help)

12. Influence

0	1	2	3	4	5
No opportunity to observe	Passive	Retiring but co-operative	Varying	Wholesome	Unusually wholesome

13. Politeness

0	1	2	3	4	5
No opportunity to observe	Insensitive to the feelings of others	Indifferent towards civility	Varies with condition	Quite civil	Markedly civil and responsive to others

14. Mixes with others

0	1	2	3	4	5
No opportunity to observe	Prefers to be alone, shy and reserved	Somewhat unsocial	Quite likes companionship	Prefers to be with others.	is only happy when with others

15. Cheerfulness

0	1	2	3	4	5
No opportunity to observe	Gloomy	Dull	Unusually cheerful	Always sunny-tempered	Contagiously cheerful

16. Popularity

0	1	2	3	4	5
No opportunity to observe	Ignored by others	Seldom taken seriously by others	Sought by others	Others ordinarily responsive to his/her suggestion.	A recognised leader.

17. Neatness in doing things

0	1	2	3	4	5
No opportunity to observe	Dirty and disorderly work	Often negligent about neatness.	Neatness varies with interest	Generally neat and tidy	Exceptionally neat showing

A P P E N D I X No.3

UNIVERSITY EXPERIMENTAL SCHOOL, BARODA.

PERSONALITY RATING SHEET

1. Seriousness of Purpose

0	1	2	3	4	5
No opportunity to observe	Purposeless	Vacillating	Potential	Limited	Purposeful

8. Industry

0	1	2	3	4	5
No opportunity to observe	Seldom works even under pressure	Needs constant pressure	Needs occasional prodding	Prepares assigned work	seeks additional work

3. Initiative

0	1	2	3	4	5
No opportunity to observe	Very dependent on others	Imitates	Varies with conditions.	Self-reliant	Actively Creative

4. Responsibility

0	1	2	3	4	5
No opportunity to observe	Shirker, does not assume responsibility	Indolent, avoids responsibility	Yes, But slack	Ready to assume responsibility	Assumes responsibility successfully

૬. શિક્ષકોની :આચાર્ય સહિત: સંખ્યા:-

ક્રમાંક	શિક્ષક	ઉપાધિ	તાલીમ		
			સંસ્થા	કેટલો સમય	પ્રકાર
૧. આચાર્ય					
૨.					
૩.					
૪.					
૫.					
૬.					
૭.					
૮.					

૭. પરીક્ષાઓ અને કસોટીઓ:-

૧. પરીક્ષાના પ્રકારો

૧. પરીક્ષાઓની સંખ્યા અને પ્રથા:-

પ્રથા	સત્રાંત	ત્રૈમાસિક	દ્વિમાસીક	માસિક	પખવાડિક	અઠવાડિક	કોઇબીજી પ્રથા	વર્ષમાં કુલ
સંખ્યા								

૨. પરીક્ષાના પ્રકાર:- :સંબંધી કોઠામાં " " મૂકશો:

લેખિત			અંશત: મૌખિક અને અંશત: લેખિત	શૈક્ષણિક પરિસ્થિતિનું અવલોકન :દા.ત.કાંતણ વિદ્યાર્થી સભા વિગેરે.
નિબંધ પ્રકાર	નૂતન કસોટીઓ	બંને પ્રકાર		

૩. <u>પ્રશ્નોના પ્રકાર</u>:-

૧. ખાલી જગ્યા પૂરવી:-	:	:
૨. આપેલ જવાબોમાંથી પસંદગી કરવી	:	:
૩. ખોટી હકીકત સુધારી સાચી બનાવવી.	:	:
૪. "હા" કે "ના" પ્રશ્નો	:	:
૫. બીજા કોઇ પ્રકારે	:	:

૪. <u>પરીક્ષકો</u>:-

અ. :૧: બહારના પરીક્ષકો? :૨: જો હોય તો કોણ?

બ. શાળાના શિક્ષકો:-

:૧: જે તે વર્ગના શિક્ષક? :૨: બીજા કોઇ વર્ગના શિક્ષક?

:૨: <u>ચઢાવો અને પરીક્ષા</u>

૫. બાળકોને કેવી રીતે ચઢાવો આપો છો?

:અ: ફકત વાર્ષિક પરીક્ષાના પરિણામ ઉપરથી?

:બ: સામયિક કસોટીઓ ઉપરથી?

:ક: :૧: અ અને બ વર્ગ ઉપરથી?

:૨: જો તેમ હોય તો અ અને બ ની ગણતરી કેવી રીતે કરો છો?

:૩: :૧: ચઢાવા માટે બાળકના વર્ગકામ અને ઘર કામને મહત્વ આપો છો?

:૨: જો તેમ હોય તો તેનું ચઢાવવામાં પ્રમાણ શું છે?

:૩: <u>શારીરિક તપાસ</u>

૬. :અ: વૈદકીય તપાસ દર વર્ષે થાય છે?

:બ: :૧: કોઇપણ સામયિક વૈદકીય તપાસ કરાવો છો?..

:૨: તેમ હોય તો વર્ષમાં કેટલી વાર?...

૭. બાળકોની વ્યકિતગત શારીરિક તપાસ કેવી રીતે કરો છો?

:અ: આ તપાસ કોણ કરે છે?

:૧: શિક્ષકો?... :૨:: શાળાના વિદ્યાર્થી પ્રતિનિધિઓ?..

:૩: વડોદ વિદ્યાર્થી?... :૪: શિક્ષકે નિયુકત કરેલો કોઇ વિદ્યાર્થી?..

:૫: બીજી કોઇ વ્યકિત?..

:બ: આવી તપાસ વર્ષમાં કેટલીવાર લેવામાં આવે છે?

:ક: આવી તપાસ નીચેનામાંથી શું શું તપાસો છો? :તપાસતા હો તેવા મુદ્દા સામે " " કરવો:

૧. દાંત	૪. કાન...	૭. વાળ..
૨. આંખ	૫. કપડાં..	૮. દૈનિક સ્નાન
૩. નાક.	૬. નખ....	૯. આથી વિશેષ.

૪. બુધ્ધિ કસોટીઓ:-

૮. :અ: બાળકોનું બુધ્ધિમાપ કાઢો છો?

:બ: જો તેમ હોય તો કંઇ કસોટીઓ વાપરો છો?

:ક: જો તેમ ન હોય તો તેનું કારણ આપશો. :નીચેનામાંથી યોગ્ય સામે " "કરશો:

:૧: આવી કસોટીના અસ્તિત્વની તમને જાણ નથી..

:૨: આવી કસોટીઓ ઉપલબ્ધ નથી...

:૩: કેળવણી ખાતાએ આવી કસોટીઓનો ઉપયોગ કરવાનુ કહ્યું નથી..

:૪: આવી કસોટીઓ કેમ લેવી તેની જાણ તમને નથી..

:૫: તમારી માન્યતા છે કે આવી કસોટીઓ ઉપયોગી નથી.

:૬: બીજું કોઇ કારણ..

૫. જુદા જુદા વિષયોની પરીક્ષા માટેના હેતુઓ:-

:અ: માતૃભાષા:-

બુનિયાદી : લોક શાળાનો અભ્યાસક્રમ પૂરો કરી લીધા પછી દરેક વિદ્યાર્થી નીચેની વિગતો જાણે છે? જો હા હોય તો " " કરશો.

:૧: ભાષા સરળ રીતે, ચોક્કસ રીતે અને શુધ્ધ બોલે છે?..

:૨: કરેલી વાર્તા કે નોંધ સ્વપ્રયત્ને લખે છે?

:૩: "બાલમાસિકો? અર્થસહિત વાંચી શકે છે?

:૪: શ્રુત લેખન ભૂલ વિનાનું લખી શકે છે?

:૫: બીજી કઇ કઇ આશા રાખીશકાય?

:ખ: ગણિત:-

:૧: લંબચોરસ,ચોરસ વગેરે ચતુષ્કોણીય આકૃતિનું ક્ષેત્રફળ માપી શકે છે?

:૨: ખેતર ઉપર કામ કરનારનો પગાર ગણી શકે છે?

:૩: શાળાના અને શાળાબહારના ઉદ્યોગોના :કાંતણ,વણાટ,વગેરે: નફાની ગણતરી કરી શકે છે?

:૪: જમીનની માપણી સ્વતંત્ર રીતે કરી શકે છે?

:૫: બીજી કઇ કઇ આશા રાખીશકાય?..

:ક: સમાજશાસ્ત્ર:-

:૧: ભારત અને દુનિયાના બનાવોની સમજણ પડે છે?

:૨: આવા બનાવોની ભૂમિ નકશામાં બતાવી શકે છે?

:૩: ગામની સહકારી મંડળીનું કાર્ય સમજી શકે?અને તેમાં ભાગ લઇ શકે?

:૪: ગામડામાં સાંસ્કારિક પ્રવૃત્તિઓની શૈક્ષણિક ઉપયોગિતા સમજે છે?

:૫: ભારતના મુક્તિ સંગ્રામ અને બીજાં સંસ્થાનોના મુક્તિ સંગ્રામ તરફ યોગ્ય દ્રષ્ટિ કેળવી છે?

:૬: ગામના તેમજશાળાના ઉદ્યોગોમાં જોઇતા કાચા માલની પેદાશ ભારતમાં ક્યાં ક્યાં થાય છે તે જાણે છે?

:૭: તેની શેરી કે ગામમાં લોકોના આરોગ્યની સેવા કરવી તેને ગમે છે?

:૮: બાલ-કલ્યાણકેન્દ્રો, સમાજકેન્દ્રો,વગેરે સામાજિક સંસ્થાઓના કાર્યની સમજ પડે છે?

:૯: બીજી કઇ કઇ આશાઓ રાખી શકાય?

:ડ: સામાન્ય વિજ્ઞાન:-

:૧: પૂર અને દુષ્કાળની વિગતો જાણે છે?

:૨: માંદા પ્રમાણસનું ઉષ્ણતામાન થર્મોમીટર વડે જાણી શકે છે?

:૩: પૃથ્વીની ઉત્પત્તિ વિષે સાચું જ્ઞાન છે?

:૪: ગામમાં મેલેરીયા કેમ અટકાવવો તે જાણે છે?

:૫: છોડના વિકાસનો સાચો ખ્યાલ છે?

:૬: માખી માણસનો કેવી રીતે દુશ્મન બને છે તે જાણે છે?

:૭: બીજી કઇ કઇ આશાઓ રાખી શકાય?

:બ: <u>વિદ્યાર્થીઓની કક્ષા</u>:-

૧. શાળાની જુદીજુદી પ્રવૃત્તિઓ માટે વિદ્યાર્થીઓની કક્ષા કઇ રીતે નક્કી કરો છો?

:યોગ્ય ખાનામાં " " કરશો:

ક્રમાંક	પ્રવૃત્તિ	સંખ્યામાં ગુણ આપો છો?	અ,બ, વગેરે કક્ષા આપો છો?	સારો, સાધારણ વગેરે આપો છો?	બીજી કંઇ રીત	રીમાર્કસ
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭
૧.	પરીક્ષાના ઉત્તરપત્રો					
૨.	લેખિત,ઘરકામ કે વર્ગકામ					
૩.	બુદ્ધિકસોટીઓ કે બીજી કસોટીઓ					
૪.	રમત ગમત					
૫.	ચર્ચા સભા,નાટક,વગેરે					
૬.	ઉદ્યોગો					
૭.	સમાજસેવા:-					
	૧. આરોગ્ય સેવા					
	૨. જાહેર ઉત્સવોમાં સેવા					
	૩. સમાજશિક્ષણ					
	૪. ગ્રામમેળાની વ્યવસ્થા					
	૫. રોગચાળા માટેની સેવા					
૮.	વિશેષ...					

૨. વિદ્યાર્થીઓને કક્ષા આપવા માટે તમે કંઇ પધ્ધતિ સ્વીકારી છે? ગુણાંક કે ગ્રેઇડ?. જો ગ્રેઇડ પ્રથા હોય તો કેવી રીતે ગ્રેઇડ આપો છો?

૩. તમે ઉદ્યોગ કાર્ય કેવી રીતે પાસો છો? :યોગ્ય હકીકત સામે " " કરશો:

:૧: કાંતેલા સૂતરના પ્રમાણ ઉપરજ : :

:૨: કાંતેલા સૂતરના ગુણ ઉપરજ : :

:૩: ઉત્પાદનની બજાર કિંમત પ્રમાણે : :

:૪: ઉદ્યોગ કાર્યની ઝડપ ઉપરજ : :

:૪::અ: તમે વિદ્યાર્થીઓને નીચેના ગુણો માટે કક્ષા આપો છો?

:૧: આગેવાની....:૨: સ્વયંપ્રેરણા :૩: સામાજિકતા...:૪: નિયમિતતા...

:બ: જો આપતા હો તો કઇ પદ્ધતિથી?...

:ક: પ્રગતિનોંધ:-

:૧: બાળકોની સર્વાંગી પ્રગતિ માટે પ્રગતિનોંધ રાખો છો?
જો રાખતા હો તો, તેની નકલ આ સાથે બીડશો.

:૨: આવી પ્રગતિ નોંધ તમે માબાપની જાણ, તેની ટીકા અને યોગ્ય
પગલાં લેવા માટે મોકલો છો?

:૩: બાળકોની તંદુરસ્તી માટેની નોંધ રાખો છો?
જો રાખતા હો તો, તેની નકલ આ સાથે બીડશો.

:૪: બાળકોના પ્રગતિનોંધમાંની કક્ષા માટે માબાપની પહેલેથી સલાહ લેવામાં
આવે છે?

:૫: વાલીસંઘની સભા મહિનામાં કેટલીવાર રાખો છો?

:૬: આવી સભાથી તમને બાળકોને સમજવામાં અને તેમનું મૂલ્યાંકન કરવામાં
ફાયદો થાય છે?

172

Ministry of Education APPENDIX 2

Government of India

Research Projects in Training Colleges

FACULTY OF EDUCATION AND PSYCHOLOGY, BARODA.

સમૂહ બુદ્ધિકસોટીઓ

Project on Educational and Vocational Guidance

Group Test of Intelligence

Member - in - Charge : Shri T. P. Lele

સૂચના

(૧) આ પુસ્તિકામાં તમારે કંઈપણ લખવાનું નથી.

(૨) કહેવામાં આવે નહિ ત્યાંસુધી આ પુસ્તિકાને ખોલશો નહિ.

(૩) આ પુસ્તિકામાં કુલ આઠ કસોટી આપેલી છે. દરેક કસોટી એક પછી એક લેવાની છે.

(૪) દરેક કસોટીને મથાળે પૂરતી સૂચનાઓ આપેલી છે અને ઉદાહરણો આપી તમારે શું કરવાનું છે તે સમજાવ્યું છે.

(૫) એક કસોટી પૂરી થાય એટલે અટકી જવું અને પેનસિલ મૂકી દેવી.

(૬) બીજી કસોટી શરૂ કરવાનું કહેવામાં આવે ત્યારે જ શરૂ કરવી.

(૭) રબ્બરથી છેકવાને બદલે ભૂલ ઉપર ચોકડી કરવી પરંતુ છેકવામાં સમય બગાડવો નહિ.

(૮) દરેક કસોટી તમારે અમુક જ સમયમાં પૂરી કરવાની છે માટે જેમ બને તેમ ઝડપ રાખશો.

(૯) તમારે જવાબો ક્રમવાર લખવાના છે. જે પ્રશ્નનો જવાબ ન આવડે તેનું ખાનું ખાલી રાખો.

(૧૦) કસોટી દરમ્યાન કશું પૂછશો નહિ, વાતચીત કરશો નહિ અને આજુબાજુ જોશો નહિ.

કસોટી ૧

સમય :—૩½ મિનિટ

નીચે ડાબી બાજુએ ક્રમવાર કેટલાક શબ્દો આપેલા છે. દરેક શબ્દની સામે સીધી લીટીમાં જમણી બાજુએ ચાર શબ્દો આપેલા છે. આ ચાર શબ્દોમાંથી એક એવો શબ્દ શોધી કાઢો કે જેનો અર્થ ડાબી બાજુએ આપેલા શબ્દના અર્થને **સૌથી વધુ યોગ્ય રીતે બંધબેસતો હોય.** તમારો જવાબ ઉત્તરપત્રિકામાં કસોટી ૧ ના ખાનામાં ક્રમ પ્રમાણે લખો.

ઉદાહરણ :

અ.	કિલ્લો	દુર્ગ	ભૂગર્ભ	પર્વત	રંગ

આમાં **'કિલ્લો'** શબ્દના અર્થને વધુ મળતો આવતો હોય તેવો શબ્દ **'દુર્ગ'** છે. તેથી ઉત્તરપત્રિકામાં કસોટી ૧ ના ખાનામાં અ ની સામે 'દુર્ગ' શબ્દ લખ્યો છે.

હવે આજ પ્રમાણે બધા પ્રશ્નોના જવાબ શોધી કાઢી લખો.

૧.	નેકી	કુશળતા	નિખાલસતા	ઉદારતા	પ્રમાણિકતા
૨.	ઓથ	વારસો	આશરો	ભય	કંટાળો
૩.	પ્રબંધ	ચાકરી	નિબંધ	સંબંધ	બંદોબસ્ત
૪.	વીર	હોશિયાર	જોરાવર	કદાવર	હિંમતવાન
૫.	લપ	ઉકળાટ	વ્યાધિ	ત્રાસ	ઉપાધિ
૬.	બેસુમાર	બેહાલ	બેહૂદું	બેહદ	બેકરાર
૭.	પ્રચંડ	ગંભીર	બહાદુર	શૂરવીર	કદાવર

૮.	કાબેલ	....	જોરાવર	મજબૂત	હોશિયાર	બહાદુર
૯.	યોગ	... .	લાગ	યુગલ	યુગ્મ	યોજના
૧૦.	પ્રાસાદ	....	પ્રસાદ	પ્રમાદ	મહેલ	મહેરબાની
૧૧.	બટ્ટો	....	બુટ્ટો	લાંછન	આબરૂ	શરમ
૧૨.	નમ્ર	....	ભલો	વિનયી	ડાહ્યો	દયાળુ
૧૩.	ઝંખના	....	વિચાર	આશા	મમતા	રટણ
૧૪.	વિષમ	... .	ઝેર	કડણ	કઠિન	કઠોર
૧૫.	આશા	....	મહેચ્છા	શ્રદ્ધા	માન્યતા	ઉમેદ

કસોટી ૨

સમય :—૩ મિનિટ

નીચે ડાબી બાજુએ ક્રમવાર કેટલાક શબ્દો આપેલા છે. દરેક શબ્દની સામે સીધી લીટીમાં જમણી બાજુએ ચાર શબ્દો આપેલા છે. આ ચાર શબ્દોમાંથી જે શબ્દનો અર્થ ડાબી બાજુએ આપેલા શબ્દના અર્થથી **ઊલટો** થતો હોય તે શબ્દ ઉત્તરપત્રિકામાં કસોટી ૨ ના ખાનામાં ક્રમ પ્રમાણે લખો.

ઉદાહરણ :

अ. મરજિયાત .... જીવાત કબજિયાત ફરજિયાત જરૂરિયાત

આમાં **'મરજિયાત'** શબ્દથી ઊલટા અર્થવાળો શબ્દ **'ફરજિયાત'** છે. તેથી ઉત્તરપત્રિકામાં કસોટી ૨ ના ખાનામાં अ ની સામે **'ફરજિયાત'** શબ્દ લખ્યો છે.

હવે આજ પ્રમાણે બધા પ્રશ્નોના જવાબ શોધી કાઢી લખો.

૧.	ઊંચાણ	....	...	ચઢાણ	ખેંચાણ	નીચાણ	સીંચાણ
૨.	કડવાશ	....	....	તુરાશ	ખારાશ	ખટાશ	મીઠાશ
૩.	સંયોગ	....	....	અવરોધ	અનુરોધ	વિરોધ	વિયોગ
૪.	છીછરું	....	...	પહોળું	મોટું	વિસ્તૃત	ઊંડું
૫.	વેચાણ	....	...	ધિરાણ	નફો	વકરો	ખરીદ
૬.	વિનાશ	....	....	વિપત્તિ	વિકાર	ઉત્પત્તિ	આપત્તિ
૭.	મુક્તિ	....	....	વિભક્તિ	શક્તિ	બંધન	જેલ
૮.	તળિયું	....	....	તળેટી	ટેકરી	શિખર	ટોચ

૯.	કદાપિ	....	....	ક્વચિત	નિશ્ચિત	કિંચિત્	હંમેશાં
૧૦.	સંકડાશ	....	...	મોળાશ	સુવાસ	મોકળાશ	વિકાસ
૧૧.	ખંતીલો	....	....	મીંઢો	મૂર્ખ	લુચ્ચો	એદી
૧૨.	બેહદ	....	....	કદાચિત	મર્યાદિત્	યત્કિંચિત	નિર્વાદિત
૧૩.	સત્વર	....	....	વહેલું	ધીમું	અધૂરું	અગમ્ય
૧૪.	લુચ્ચો	....	....	ચાલાક	વિવેકી	નમ્ર	ભોળો
૧૫.	તોછડું	....	....	પ્રમાણિક	વિનયી	નિખાલસ	ભોળું

કસોટી ૩

સમય :—૩ મિનિટ

નીચે દરેક લીટીમાં પાંચ શબ્દો આપેલા છે. આ પાંચ શબ્દોમાંથી ચાર શબ્દો વચ્ચે કંઇક સરખો સંબંધ છે. જ્યારે એમાંનો એક શબ્દ બીજા ચાર શબ્દો સાથે બંધ બેસતો નથી. દરેક લીટીમાંથી આવો શબ્દ શોધી કાઢી ઉત્તરપત્રિકામાં કસોટી ૩ ના ખાનામાં ક્રમ પ્રમાણે લખો. **માત્ર એકજ શબ્દ લખવાનો છે.**

ઉદાહરણ :

अ.	હિમાલય	ગંગા	આબુ	અરવલ્લી	ગિરનાર

આ પાંચ શબ્દોમાં હિમાલય, આબુ, અરવલ્લી, ગિરનાર એ પર્વતો છે જ્યારે ગંગા નદી છે. તેથી ઉત્તરપત્રિકામાં કસોટી ૩ ના ખાનામાં अ ની સામે 'ગંગા' શબ્દ લખ્યો છે. હવે આજ પ્રમાણે બધા પ્રશ્નોના જવાબ શોધી કાઢી લખો.

૧.	સિંહ	કૂતરો	વાઘ	વરુ	દીપડો
૨.	ધોતિયું	પહેરણ	કોટ	ચોળી	ખમીસ
૩.	આગગાડી	વિમાન	ગાડું	હળ	મોટર
૪.	નર્મદા	અમદાવાદ	નડિયાદ	ભરૂચ	સુરત
૫.	સાડી	ધોતિયું	ખમીસ	કોટ	પહેરણ
૬.	ઈંચ	રતલ	ફૂટ	વાર	માઇલ
૭.	સારસ	માછલી	ગીધ	ગરુડ	ચાતક
૮.	વિશ્વાસ રાખવો	ભરોસો રાખવો	આશા રાખવી	માનવું	શીખવવું

કસોટી ૪

સમય :—૪ મિનિટ

નીચે દરેક લીટીમાં ત્રણ શબ્દો આપેલા છે. પહેલા બે શબ્દો વચ્ચેનો સંબંધ શોધી કાઢી ત્રીજા શબ્દ સાથે તેવોજ સંબંધ ધરાવતો યોગ્ય શબ્દ વિચારીને ઉત્તરપત્રિકામાં કસોટી ૪ ના ખાનામાં ક્રમ પ્રમાણે લખો.

ઉદાહરણ :

अ.	પાકીટ	:	પૈસા	: :	મ્યાન	:

પહેલા બે શબ્દો 'પાકીટ' અને 'પૈસા' વચ્ચે કંઇક સંબંધ છે. પાકીટમાં પૈસા રખાય છે. તેવીજ રીતે "મ્યાન" શબ્દ સાથે એવોજ સંબંધ ધરાવતા શબ્દનો વિચાર કરીએ તો 'તલવાર' શબ્દ તેને બંધ બેસતો આવે છે. તેથી ઉત્તરપત્રિકામાં કસોટી ૪ ના ખાનામાં अ ની સામે 'તલવાર' શબ્દ લખેલો છે. આજ પ્રમાણે બધા પ્રશ્નોના જવાબો વિચારીને લખો.

૧.	માતા	:	બાળક	: :	ગાય	:
૨.	સુરત	:	તાપી	: :	ભરૂચ	:
૩.	શિયાળો	:	ટાઢ	: :	ઉનાળો	:
૪.	કાગળ	:	પેન્સિલ	: :	પાટી	:
૫.	રાત	:	દિવસ	: :	ચંદ્ર	:
૬.	કાન	:	એરિંગ	: :	આંગળી	:
૭.	પંખી	:	પીંછાં	: :	ઘેટાં	:

૯.	મરઘી	બકરી	ગાય	ઘેટું	ભેંસ
૧૦.	પગ	પીંછાં	હલેસાં	પાંખ	ચાંચ
૧૧.	મસ્જિદ	મંદિર	અનાથાશ્રમ	દેવળ	અગિયારી
૧૨.	પ્રેમ	ઘૃણા	કરુણા	મમતા	વાત્સલ્ય

૮.	મધમાખી	:	મધપૂડો	: :	ચકલી	:
૯.	ઘોડો	:	પગ	: :	ગાડી	:
૧૦.	પગ	:	ઘૂંટણ	: :	હાથ	:
૧૧.	લીંબુ	:	ખાંડ	: :	ખાટું	:
૧૨.	ભાષણ	:	કાન	: :	દેખાવ	:
૧૩.	લોહી	:	દૂધ	: :	લાલ	:
૧૪.	ક્યારે	:	વખત	: :	ક્યાં	:
૧૫.	જાન્યુઆરી	:	એપ્રિલ	: :	જૂન	:
૧૬.	ગાડું	:	પૈડાં	: :	હોડી	:
૧૭.	મામા	:	કાકા	: :	માસી	:
૧૮.	ઘર	:	છાપરું	: :	પેટી	:
૧૯.	સ્મૃતિ	:	ભૂતકાળ	: :	આશા	:
૨૦.	તરવું	:	પાણી	: :	ઊડવું	:

કસોટી ૫

સમય :—૭ મિનિટ

નીચે દરેક લીટીમાં આપેલા શબ્દો યોગ્ય રીતે ગોઠવી અર્થપૂર્ણ વાકય બનાવો અને તે વાકય ઉત્તરપત્રિકામાં કસોટી ૫ ના ખાનામાં ક્રમ પ્રમાણે લખો. જો વાકયનો અર્થ સાચો હોય તો વાકયને અંતે કૌંસમાં **'હા'** લખો. જો ખોટો હોય તો **'ના'** લખો. જો ચોક્કસ ખબર ન હોય તો **'કદાચ'** લખો.

ઉદાહરણ :

अ. સૂર્ય દિશામાં પૂર્વ ઊગે છે

આ વાકયને જો યોગ્ય રીતે ગોઠવીએ તો 'સૂર્ય પૂર્વ દિશામાં ઊગે છે' એમ થાય. આ વાકયનો અર્થ સાચો છે તેથી ઉત્તરપત્રિકામાં કસોટી ૫ ના ખાનામાં अ ની સામે નીચે પ્રમાણે લખ્યું છે.

अ. સૂર્ય પૂર્વ દિશામાં ઊગે છે.

આજ પ્રમાણે બધાં વાકયો ગોઠવી તમારા જવાબ લખો.

૧. પર્વત હોય છે ગરમ ઉપરની હવા

૨. મીઠું દરિયાનું છે પાણી હોય

૩. લુચ્ચું સસલાના શિયાળ ગણાય છે કરતાં

૪. ગાયના કહે છે ધણ ટોળાંને

૫. એક દિવસ હોય છે સાત અઠવાડિયાના

૬. માટે છે સર્વોત્તમ રાત ઊંઘવા

૭. આસપાસ છે સૂર્ય પૃથ્વીની ફરે

૮. રસ્તાની જોઈએ ચાલવું બાજુએ જમણી

૯. ગરમ વરાળ ઊકળે છે અને પાણી બને છે કરવાથી

૧૦. પ્રકાશ દિવસે નથી જરૂર દીવાની સૂર્યનો હોવાથી

૧૧. સર્વ બાજુએ નદીઓ પશ્ચિમ વહે છે

૧૨. હોય છે પારો કરતાં લોખંડ ભારે

૧૩. આવતા વર્ષે દર ઉત્સવને વાર્ષિકોત્સવ ઉજવવામાં કહેવાય

૧૪. કામ રસ્તો ઓળંગતી હંમેશાં લેવું જોઈએ સંભાળપૂર્વક જાહેર વખતે આપણે

કસોટી ૬

સમય :—૮ મિનિટ

નીચે કેટલાક કોયડાઓ આપ્યા છે. દરેક કોયડાનો જવાબ ઉત્તરપત્રિકામાં કસોટી ૬ ના ખાનામાં ક્રમ પ્રમાણે લખો.

૧ લતિકા કરતાં તરલિકા વધુ રૂપાળી છે. દિપક લતિકા કરતાં વધુ રૂપાળી છે. તરલિકા દિપક જેટલી રૂપાળી નથી પણ મધુરિકા દિપક કરતાં વધુ રૂપાળી છે. તો ચારેય બેનોમાં સૌથી વધુ રૂપાળું કોણ હશે ?

૨ એક છોકરાએ બંધૂક ફોડવા ચાર વાર પ્રયાસ કર્યો ત્યારે તેનાથી બંધૂક ફૂટી. તો તે બંધૂક ફોડવા માટે કેટલા પ્રયાસ નિષ્ફળ ગયા હશે ?

૩ આજે સત્તાવીસમી તારીખ અને બુધવાર હોય તો બાવીસમી તારીખે કયો વાર હશે ?

૪ આઠ જ વ્યક્તિઓ સમાઈ શકે તેવા મેજની આસપાસ રમેશ, તેનાં માબાપ, બે ભાઈઓ અને ત્રણ બેનો સાથે જમવા બેઠાં છે. તો રમેશનો મિત્ર સુરેશ તે વખતે તેમની સામે જમવા બેસી શકશે ?

૫ જે બેન મારે ઘેર આવી તે ઊંચી ન હતી. તેના વાળ સોનેરી હતા પણ તેણે ચશ્માં પહેર્યાં ન હતાં. હું નીચેના મિત્રોમાંથી કોઈની રાહ જોતો હતો.

નીલા—ઊંચી છે. સોનેરી વાળ છે. ચશ્માં પહેરે છે.

લીલા—સોનેરી વાળ છે. નીચી છે. ચશ્માં પહેરે છે.

યાસ્મિન—ચશ્માં પહેરતી નથી. નીચી છે. સોનેરી વાળ છે.

માયા—નીચી છે. શ્યામ વાળ છે. ચશ્માં પહેરતી નથી.

ત્યારે મને કોણ મળવા આવ્યું હશે ?

૬ જંબુસર વડોદરાની પશ્ચિમે આવેલું છે. વડોદરા ડભોઇની પશ્ચિમે આવેલું છે. તો જંબુસરની કઈ દિશામાં ડભોઈ આવેલું હશે ?

૭ ચાર વિદ્યાર્થીઓનાં વજનની સરખામણી કરતાં જણાયું કે ચંપક હરિશના કરતાં ભારે છે. સતિશ કરતાં મૂકેશ ભારે છે. મૂકેશ કરતાં હરિશ ભારે છે. તો તે ચારેયમાં સૌથી ઓછામાં ઓછું વજન કોનું હશે ?

૮ જ્યોતિનો જન્મ ઉષા કરતાં ત્રણ વર્ષ પહેલાં થયો હતો. જ્યોતિ કરતાં પ્રભા ૭ વર્ષ નાની છે અને સુશીલા ઉષા કરતાં બે વર્ષ નાની છે. તો તે ચારેયમાં સૌથી નાનું કોણ હશે ?

૯ કુસુમને અનિલ, બિપિન અને ભરત નામના ત્રણ ભાઈઓ છે. દરેકને વીણા નામની એક બેન છે. તો ભરતને કેટલી બેનો હશે ?

૧૦ ૧૨ ફૂટ લાંબા લોખંડના સળિયાના એક એક ફૂટ લાંબા બાર કકડા કરાવવાના છે. સળિયા ઉપર એક કાપ મૂકવાનો ભાવ એક આનો છે. તો બાર કકડા કરવાનું કેટલું ખર્ચ થશે ?

૧૧ એક શેરીમાં એક તરફ એકી સંખ્યાવાળાં ઘરોની તથા બીજી તરફ બેકી સંખ્યાવાળાં ઘરોની હાર છે. બન્ને હારોની સંખ્યાઓ લખવાની શરૂઆત એકજ બાજુએથી કરેલી છે તો સાતમી સંખ્યાવાળા છેલ્લા ઘરની બરાબર સામે કયી સંખ્યાવાળું ઘર આવશે ?

૧૨ એક વર્ગમાં ૬૦ વિદ્યાર્થીઓ છે. આમાંથી ૩૨ વિદ્યાર્થીઓએ સંસ્કૃત કે અંગ્રેજી વિષય રાખ્યો નથી. ૨૦ વિદ્યાર્થીઓ અંગ્રેજી શીખે છે અને ૧૮ વિદ્યાર્થીઓ સંસ્કૃત શીખે છે. તો તે વર્ગમાં અંગ્રેજી અને સંસ્કૃત બન્ને ભાષા કેટલા વિદ્યાર્થીઓએ રાખી હશે ?

કસોટી ૭

સમય :—૩½ મિનિટ

નીચે ડાબી બાજુએ લંબચોરસની અધૂરી આકૃતિઓ આપેલી છે. દરેક અધૂરા લંબચોરસની સામે ચાર આકૃતિઓ આપી છે. આ ચાર આકૃતિઓમાંથી એક એવી આકૃતિ શોધી કાઢો કે જે અધૂરા લંબચોરસમાં બેસાડવાથી સંપૂર્ણ લંબચોરસ બને. તમે શોધી કાઢેલી આકૃતિની નીચે જે આંકડો લખ્યો હોય તે આંકડો ઉત્તરપત્રિકામાં કસોટી ૭ ના ખાનામાં ક્રમ પ્રમાણે લખો.

ઉદાહરણ :

अ 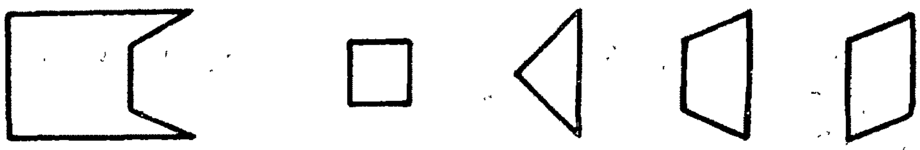

૧ ૨ ૩ ૪

अ. માં જે અધૂરો લંબચોરસ આપેલો છે તેમાં ૩ નંબરવાળી આકૃતિ બેસાડવાથી સંપૂર્ણ લંબચોરસ બને છે. તેથી ઉત્તરપત્રિકામાં કસોટી ૭ ના ખાનામાં अ ની સામે અંક ૩ લખ્યો છે. હવે આગળ વધો.

૧ 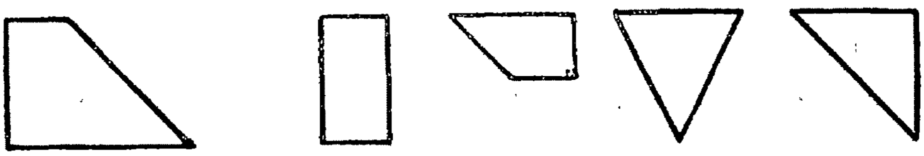

૧ ૨ ૩ ૪

૨ 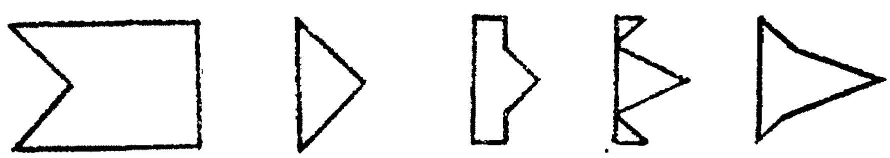

૧ ૨ ૩ ૪

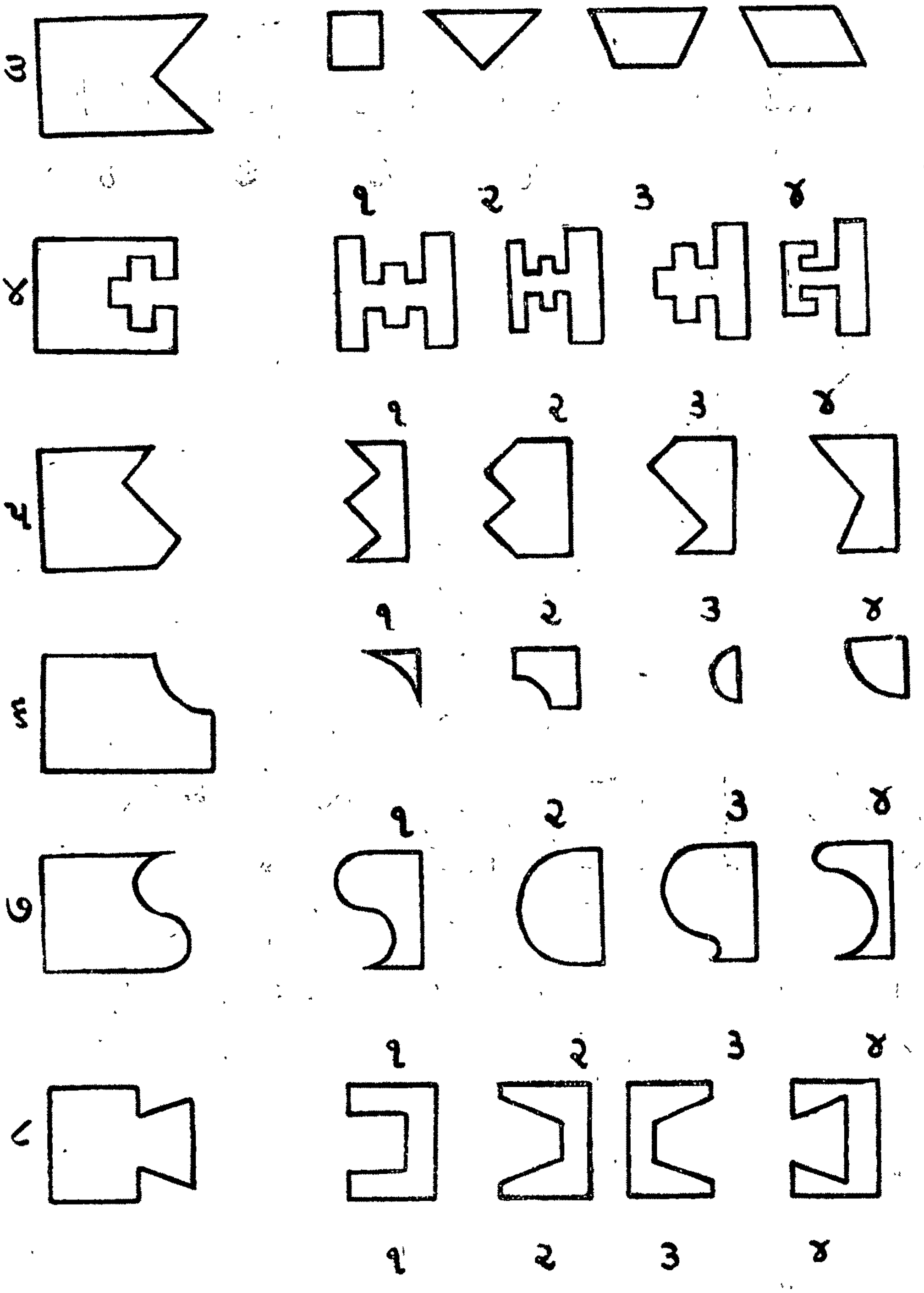
૩
૪
૧ ૨ ૩ ૪
૫
૧ ૨ ૩ ૪
૬
૧ ૨ ૩ ૪
૭
૧ ૨ ૩ ૪
૮
૧ ૨ ૩ ૪
૧ ૨ ૩ ૪

૯ 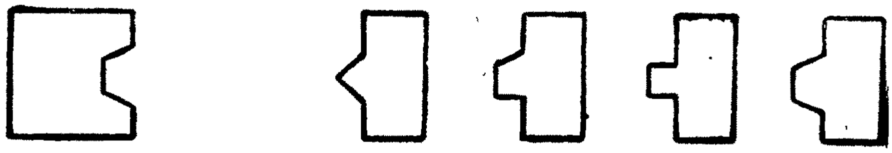

૧ ૨ ૩ ૪

૧૦ 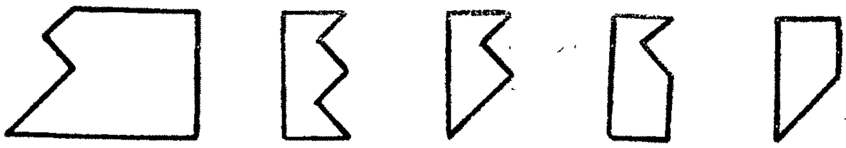

૧ ૨ ૩ ૪

૧૧ 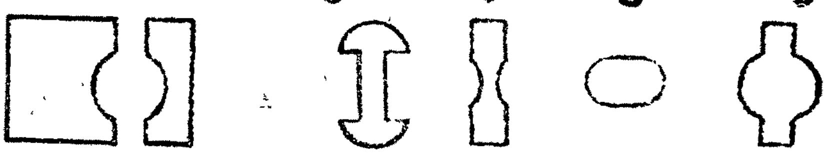

૧ ૨ ૩ ૪

૧૨ 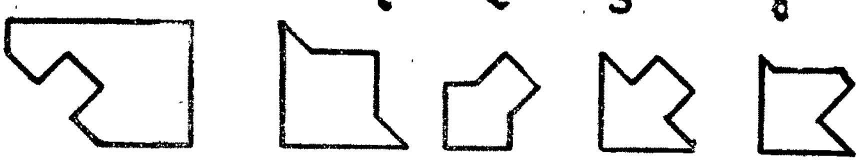

૧ ૨ ૩ ૪

૧૩ 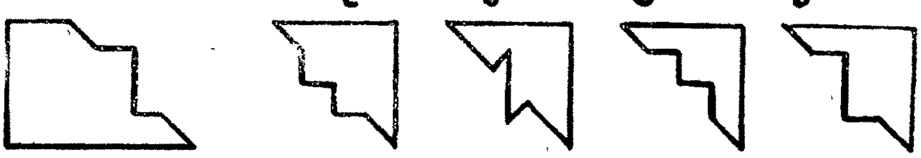

૧ ૨ ૩ ૪

૧૪ 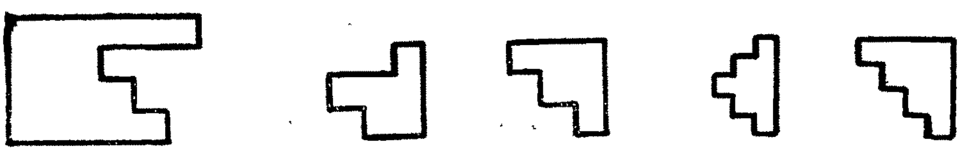

૧ ૨ ૩ ૪

કસોટી ૮

સમય :—૬ મિનિટ

નીચે કેટલીક સંખ્યા શ્રેણીઓ આપવામાં આવી છે. દરેક સંખ્યા શ્રેણીની સામે તે શ્રેણીમાં રહેલા **સંબંધ પ્રમાણે બંધબેસતી આવે તેવી** એક વધારાની સંખ્યા શોધી ઉત્તરપત્રિકામાં કસોટી ૮ ના ખાનામાં ક્રમ પ્રમાણે લખો.

ઉદાહરણ :

अ. ૩, ૬, ૧૨, ૨૪, ૪૮, ૯૬

આ શ્રેણીમાં દરેક સંખ્યા આગલી સંખ્યાને બે વડે ગુણવાથી આવે છે. તો ૯૬ પછી ૯૬ ને બે વડે ગુણવાથી ૧૯૨ આવે તેથી ઉત્તરપત્રિકામાં કસોટી ૮ ના ખાનામાં अ ની સામે ૧૯૨ લખ્યા છે.

દરેક શ્રેણીમાં એક સરખો સંબંધ નથી તે ધ્યાનમાં રાખો. હવે આગળ વધો.

(૧)	૪,	૫,	૯,	૧૦,	૧૪,	૧૫,	૧૯,	૨૦,
(૨)	૧૭,	૨૦,	૨૨,	૨૫,	૨૭,	૩૦,	૩૨,	
(૩)	૪,	૨,	૧,	૧/૨,	૧/૪,	૧/૮,	૧/૧૬,	
(૪)	૮૯,	૭૮,	૬૭,	૫૬,	૪૫,	૩૪,	૨૩,	
(૫)	૨૪૦,	૧૨૦,	૬૦,	૩૦,	૧૫,	૧૫/૨,	૧૫/૪,	
(૬)	૨,	૫,	૯,	૧૪,	૨૦,	૨૭,	૩૫,	
(૭)	૯૫,	૮૭,	૮૦,	૭૪,	૬૯,	૬૫,	૬૨,	
(૮)	૪,	૭,	૧૦,	૧૧,	૧૪,	૧૭,	૧૮,	૨૧,
(૯)	૫,	૯,	૧૩,	૧૫,	૧૯,	૨૩,	૨૫,	૨૯,
(૧૦)	૮૪,	૮૦,	૭૮,	૭૪,	૭૨,	૬૮,	૬૬,	૬૨,

[પાછળ જુઓ.

(૧૧) $\frac{૧}{૨૧}$, $\frac{૨}{૧૯}$, $\frac{૩}{૧૭}$, $\frac{૪}{૧૫}$, $\frac{૫}{૧૩}$, $\frac{૬}{૧૧}$, $\frac{૭}{૯}$,

(૧૨) ૧, ૩, ૫, ૬, ૮, ૧૦, ૧૧, ૧૩,

(૧૩) ૫, ૨૫, ૬, ૩૬, ૭, ૪૯, ૮, ૬૪,

(૧૪) ૨, ૩, ૯, ૧૦, ૩૦, ૩૧, ૯૩, ૯૪,

(૧૫) ૩, ૪, ૧૬, ૧૭, ૬૮, ૬૯, ૨૭૬, ૨૭૭,

વકીલ બ્રધર્સ પ્રિ. પ્રેસ, વડોદરા.

Construction and Standardisation of Achievement Tests
Under Scheme 2-b, Second Five Year Plan,
Ministry of Education and Scientific Research,
Government of India.

Baroda Studies in Mental Measurement

ગુજરાતી કસોટી—ધોરણ ૮

______________________ ઉમર ______________

ામ ______________________ વર્ગ ______________

____________ જિલ્લો ____________ તારીખ ______________

કસોટીનો અનુ. નંબર	સાચા જવાબોની સંખ્યા
૧	
૨	
૩	
૪	
૫	
૬	
૭	
૮	
૯	
કુલ	

સૂચના

વામાં આવે નહિ ત્યાં સુધી પુસ્તિકા ખોલશો
ે.

ુસ્તિકા મળે કે તરત જ ઉપરની માહિતી ભરી દો.

ક કસોટી એક પછી એક લેજો.

પ્રશ્ન ના આવડે તે છોડી દઈ બીજો પ્રશ્ન શરૂ
ા.

ોટી શરૂ કર્યા પછી કશું જ પૂછશો નહિ.

FACULTY OF EDUCATION AND PSYCHOLOGY
M. S. University of Baroda.

APPENDIX 6

ADJUSTMENT INVENTORY : SCORING KEY

Item No.	Yes	No	Item No.	Yes	No
1.	7	3	22.	7	5
2.	5	5	23.	6	2
3.	5	7	24.	5	2
4.	4	2	25.	6	3
5.	6	3	26.	6	3
6.	6	2	27.	7	3
7.	6	2	28.	7	2
8.	6	1	29.	6	2
9.	6	3	30.	7	3
10.	6	2	31.	7	1
11.	5	2	32.	7	1
12.	7	2	33.	5	1
13.	6	2	34.	6	2
14.	5	2	35.	6	1
15.	6	2	36.	5	1
16.	5	4	37.	5	2
17.	6	3	38.	5	2
18.	6	3	39.	6	3
19.	3	1	40.	6	2
20.	5	3	41.	3	1
21.	5	9	42.	2	3

હા ના ૩૨. શું તમો ઘણુંખરું એકલતાપણું અનુભવો છો?

હા ના ૩૩. શું તમોને મોટાઓની સામે તમારું ધ્યાન આવી જાય છે?

હા ના ૩૪. શું તમોને તમારા ઉપર ભરોસો ઓછો છે?

હા ના ૩૫. શું તમોને જનતા સામે બોલતાં મુશ્કેલી પડે છે?

હા ના ૩૬. શું તમોને તમારી શિકલનું કારણ તમારું ધ્યાન હંમેશ બન્યું રહે છે?

હા ના ૩૭. શું તમો કોઇ દુર્ઘટના જોઇ તરતજ મદદ કરવા દોડી જાવ છો?

હા ના ૩૮. શું કોઇ કામનો આરંભ કરતા પહેલાં તમોને એમ લાગે છે કે તમો એ કામને વારંવાર સુધારી લો?

હા ના ૩૯. શું તમોને બીજાઓની સરખામણીમાં તમારું નાનપણ અથવા તમારી ખામીઓનો વિચાર તંગ કર્યા કરે છે?

હા ના ૪૦. તમે તમારું કામ કરવાનો નિશ્ચય કરી શકતા નથી અને જેથી તમારો કરવાનો વખત નિકળી જાય છે.

હા ના ૪૧. શું કોઇપણ કારણવગર તમારો મિજાજ ચઢઉતર થયા કરે છે?

હા ના ૪૨. શું તમોને સામાન્ય રીતે તમારી યોગ્યતાઓ ઉપર વિશ્વાસ રહે છે?

નામ...

ઉમર................ ~~કોલેજ + સ્કૂલ~~ તિથિ ....

ધોરણ.................કોલેજ : સ્કૂલ.............. ....

સરનામુ ....

હા ના ૧૩. શું તમો ઘણુંખરું હવાઇ કિલ્લા બાંધ્યા કરો છો?

હા ના ૧૪. શું તમોને માથામાં ચક્કર આવવાના પ્રસંગો થયા છે?

હા ના ૧૫. શું તમો સહેલાઇથી હિમ્મત હારી જાઓ છો?

હા ના ૧૬. શું તમારી પસંદગીઓ જલ્દી જલ્દી બદલાયા કરે છે?

હા ના ૧૭. શું તમોને રડવું જલ્દી આવે છે?

હા ના ૧૮. જ્યારે તેમ સારી રીતે કામ કરી રહયા હોયત્યારે લોકો તમને કામ કરતાંજુએ છે એથી શું તમોને પરેશાની થાય છે?

હા ના ૧૯. દિલમાં લાગણી થયય થયા વગર શું તમો તમારી બુરાઇઓ સાંભળી શકો છો?

હા ના ૨૦. શું તમોને મિત્ર બનાવવામાં મુશ્કેલી નડે છે?

હા ના ૨૧. સડક ઉપર ચાલનારાઓ તમોને જોઇ રહયા છે એ વિચાર શું તમોને પરેશાન કરે છે?

હા ના ૨૨. શું તમારૂં મન હંમેશ એટલું બહેકી જાય છે કે તમો શું કરો છો તેનું તમોને ધ્યાન રહેતું નથી?

હા ના ૨૩. શું તમોને નિશાળમાં ઓછા માર્કસ મળવાથી ઘણું દુ:ખ થાય છે?

હા ના ૨૪. શું તમોને ઘણી વાતોથી ચીઢ થાય છે?

હા ના ૨૫. શું તમો હંમેશ આવેશમાં રહો છો?

હા ના ૨૬. શું તમો તમારા નસીબને હંમેશ દોષ દયો છો?

હા ના ૨૭. જ્યારે તમો તમારા વર્ગમાં કવિતા વિગેરે સંભળાવો છો ત્યારે તો શું તમારો જ વિચાર કરો છો?

હા ના ૨૮. શું ઘણુંખરૂં તમો તમોને બેચેન જુઓ છો?

હા ના ૨૯. શું તમોને કોઇ બેકારનો વિચાર તમારા મનમાં વારંવાર આવીને સતાવ્યા કરે છે?

હા ના ૩૦. શું તમો તમારા વર્ગમાં કવિતા વિગેરે સંભળાવવા માટે નામ આપતા ગભરાવો છો?

હા ના ૩૧. શું તમો હંમેશ બેચેન અને મૂંઝાએલા રહો છો?

APPENDIX 5

ADJUSTMENT INVENTORY

STUDENT FORM 1950

H.S. ASTHANA

પ્રશ્નમાલા

SCORE

નોંધ:- નીચે લખેલા પ્રશ્નોના જવાબ આપો. તમારો જવાબ તદ્દન સ્વભાવિક રૂચિ ,અથવા અરૂચિ મુજબ હોવો જોઇએ. જો તમારો જવાબ "હા" હોય તો પ્રશ્ન સામે :હા:, "ના" હોય તો :ના:, ઉપર વર્તુલ દોરો. ધ્યાનમાં રાખો કે બધા પ્રશ્નોના જવાબ તમેજ આપો. પ્રશ્નો બહુ ધ્યાનપૂર્વક વાંચો.

હા ના ૧. શું તમોને પ્રવચન કરતી વખતે અથવા ચર્ચા કરતી વખતે ડર લાગે છે અથવા મુંઝવણ થાય છે?

હા ના ૨. શું તમોને કોઇ અજાણ્યા સાથે વાતો કરવામાં મુશ્કેલી હ થાય છે?

હા ના ૩. શું અપમાન થઇ જતા તમોને ઘણા સમય સુધી લાગણી થયા કરે છે?

હા ના ૪. શું તમો બીજાની સાથે રહેવા છતાં ઘણીવાર એકલતાપણું અનુભવો છો?

હા ના ૫. શું તમો પોતાને એક જલ્દી ગભરાઇ જનાર માણસ ધારો છો?

હા ના ૬. શું તમારી લાગણીઓ જલ્દી દુભાઇ જાય છે?

હા ના ૭. સભા વિગેરેના પ્રસંગો પર શું તમો બીજાની પાછળ રહોછો?

હા ના ૮. શું તમારા મનમાં એટલા બધા વિચારો રમ્યા કરે છે તમે કે ઉંઘી શકતા નથી?

હા ના ૯. શું તમોને તમારી ભૂલોની યાદ વારંવાર સતાવે છે?

હા ના ૧૦. ભવિષ્યમાં આવી શકે એવી મુશીબતોથી શું તમો મુઝવણમાં રહો છો?

હા ના ૧૧. શું તમારી આનન્દ અને દુ:ખની લાગણીએ કોઇપણ કારણવગર બદલાયા કરે છે?

હા ના ૧૨. શું તમોને ઝાંખા પડવાથી પરેશાની થાય છે?

No.__________ APPENDIX 4

ACHIEVEMENT TESTS IN PHYSICAL EDUCATION

INDIVIDUAL CARD

Name of the Pupil ______________________________

Name of the School ______________________________

Record Exponent	R	Exp.
Height in inches		
Age in months		
Weight in lbs		
Chest girth Normal		
Chest girth Contracted		
Chest girth Expanded		
Sum of Exp.	S=	
Class		

Social Status ____________________

Diet Vegetarian / Non-Vegetarian

Date of Expt. ____________________

Standard ____________________

Date of Birth ____________________

No.	Name of Event	Trials 1	Trials 2	Trials 3	Best Record	Score
1	Running 5o Yds					
2	,, 75 Yds					
3	Jump and Reach					
4	Pull up					
5	Standing Broad Jump					
6	Potato Race					
7	Netting the Tennis ball					

Sum of Scores ______

Average Score ______

REMARKS:—

ઉત્તમોત્તમ

(ક) ઉત્તમો + ઉત્તમ

(ખ) ઉત્તમ + ઉત્તમ

(ગ) ઉત્તમ + ઓત્તમ

(ઘ) ઉત્તમો + ત્તમ

(ચ) ઉત્તમ + મોત્તમ

અત્યંત

(ક) અતિ + યંત

(ખ) અત + અંત

(ગ) અત્ય + અંત

(ઘ) અત્ય + યંત

(ચ) અતિ + અંત

૯. પ્રત્યુત્તર

(ક) પ્રત્ય + ઉત્તર

(ખ) પ્રત + ઉત્તર

(ગ) પ્રતિ + ઉત્તર

(ઘ) પ્રતિ + યુત્તર

(ચ) પ્રત્યુ + ઉત્તર

૧૦. સદૈવ

(ક) સદા + એવ

(ખ) સદ + દેવ

(ગ) સ + દૈવ

(ઘ) સઃ + દૈવ

(ચ) સદ્ + દૈવ

કસોટી ૮

સુંદર વાક્ય રચના

નીચે કેટલાક વાક્યો આપ્યાં છે. દરેક વાક્ય ચાર રીતે લખ્યું છે. ભાષાશુદ્ધિ અને વાક્યરચનાની જે વાક્ય સૌથી સુંદર હોય તે આખા વાક્યની નીચે ઉદાહરણમાં બતાવ્યા પ્રમાણે લીટી દોરો.

ઉદાહરણ

(ક) એક કર્ણ નામે દાનેશ્વરી રાજા થઈ ગયો છે.

(ખ) <u>કર્ણ નામે એક દાનેશ્વરી રાજા થઈ ગયો છે.</u>

(ગ) એક દાનેશ્વરી રાજા કર્ણ નામે થઈ ગયો છે.

(ઘ) રાજા નામે કર્ણ એક દાનેશ્વરી થઈ ગયો છે.

૧. (ક) કામ વગર વિચાર્યું કરી કાઢવાથી પસ્તાવું પડે છે.

(ખ) વગર વિચાર્યું કામ કરવાથી પસ્તાવું પડે છે.

(ગ) કામ કરવાથી વગર વિચાર્યે પસ્તાવું પડે છે.

(ઘ) કામ વિચાર્યા વગર કરી નાખવાથી પસ્તાવું પડે છે.

૨. (ક) ચૂનાથી ભીંતો કેટલાક માણસો ધોળતા હતા અને મેદાન પર પાણી છોકરાઓ ઢોળતા હતા.

(ખ) કેટલાક માણસો ચૂનાથી ભીંતો ઢોળતા હતા અને છોકરાઓ મેદાન પર પાણી ધોળતા હતા.

(ગ) ચૂનાથી ભીંતો કેટલાક માણસો ઢોળતા હતા અને મેદાન પર પાણી છોકરાઓ ધોળતા હતા.

(ઘ) કેટલાક માણસો ચૂનાથી ભીંતો ધોળતા હતા અને છોકરાઓ મેદાન પર પાણી ઢોળતા હતા.

૩. (ક) કાલિદાસનાં નાટકો ભવભૂતિ કરતાં ચઢિયાતાં છે.

(ખ) ભવભૂતિ કરતાં કાલિદાસનાં નાટકો ચઢિયાતાં છે.

(ગ) નાટકો કાલિદાસનાં ભવભૂતિ કરતાં ચઢિયાતાં છે.

(ઘ) કાલિદાસનાં નાટકો ભવભૂતિનાં નાટકો કરતાં ચઢિયાતાં છે.

૪. (ક) ભાઈ, આ સફરજનનો શું ભાવ છે ?

(ખ) આ સફરજનનો ભાઈ, શું ભાવ છે ?

(ગ) ભાઈ, આ સફરજનનો શો ભાવ છે ?

(ઘ) ભાઇ, શું ભાવ આ સફરજનનો છે ?

) હું અને તે પાઠ લખે છે.

ı) હું અને તે પાઠ લખીએ છીએ.

ı) હું અને તે પાઠ લખોએ છે.

.) તે અને હું પાઠ લખું છું.

:) ગીતાએ હમણાં જ એક રમૂજથી ભરપૂર નાટક જોયું.

ı) ગીતાએ હમણાં જ એક નાટક રમૂજથી ભરપૂર જોયું.

) રમૂજથી ભરપૂર હમણાં જ ગીતાએ એક નાટક જોયું.

) એક નાટક રમૂજથી ભરપૂર હમણાં જ ગીતાએ જોયું.

ક) સહસ્રલિંગ તળાવ પર અસંખ્ય શિવની મૂર્તિઓ હતી.

ખ) અસંખ્ય શિવની મૂર્તિઓ સહસ્રલિંગ તળાવ પર હતી.

ı) સહસ્રલિંગ તળાવ પર શિવની અસંખ્ય મૂર્તિઓ હતી.

ı) શિવની સહસ્રલિંગ તળાવ પર મૂર્તિઓ અસંખ્ય હતી.

ક) તેમને અમને સત્ય હકીકત જણાવી.

ખ) તેમણે અમને સત્ય હકીકત જણાવી.

ı) અમને તેમણે સત્ય હકીકત જણાવી.

ઘ) અમને તેમને સત્ય હકીકત જણાવી.

ક) સમારંભમાં ભાગ ભજવતા બધા વિદ્યાર્થીઓની સભાખંડમાં આજે સાંજે એક સભા યોજાશે.

ખ) આજે સાંજે એક સભા સભાખંડમાં સમારંભમાં ભાગ ભજવતા બધા વિદ્યાર્થીઓની યોજાશે.

ગ) સમારંભમાં ભાગ ભજવતા બધા વિદ્યાર્થીઓની એક સભા આજે સાંજે સભાખંડમાં યોજાશે.

ઘ) સભાખંડમાં સમારંભમાં ભાગ ભજવતા બધા વિદ્યાર્થીઓની એક સભા આજે સાંજે યોજાશે.

ક) સીતા અને લક્ષ્મણ રામની સાથે વનમાં એકલાં રહ્યાં.

ખ) સીતા અને લક્ષ્મણ રામની સાથે વનમાં એકલા રહ્યા.

ગ) સીતા અને લક્ષ્મણ રામની સાથે વનમાં એકલા રહ્યાં.

ઘ) સીતા અને લક્ષ્મણ રામની સાથે વનમાં એકલાં રહ્યાં.

૧૧. (ક) જેઓ આપત્તિને સમયે મદદ કરવા નાસભાગ કરે તેને ખરો મિત્ર જાણવો.

(ખ) જે આપત્તિને સમયે મદદ કરવા મદદરૂપ થાય તેમને ખરો મિત્ર જાણવો.

(ગ) જે મિત્ર આપત્તિને સમયે મદદ કરવા મદદરૂપ થાય તેવાને ખરો મિત્ર જાણવો.

(ઘ) જે આપત્તિને સમયે મદદ કરવા તત્પર રહે તેને ખરો મિત્ર જાણવો.

૧૨. (ક) "તમારે બરાબર પાઠ લખવા," એમ શિક્ષકે તેને કહ્યું.

(ખ) "તેણે બરાબર પાઠ લખવા એમ" શિક્ષકે તેને કહ્યું.

(ગ) શિક્ષકે તેને કહ્યું કે તમારે બરાબર પાઠ લખવા.

(ઘ) શિક્ષકે તેને કહ્યું કે "તેણે બરાબર પાઠ લખવા."

કસોટી ૯

અર્થગ્રહણ

મ—નીચેની વાર્તા વાંચો. વાર્તાની નીચે કેટલાક પ્રશ્નો આપ્યા છે. દરેક પ્રશ્નની નીચે ચાર ઉત્તર આપ્યા છે. વાર્તાના અર્થને બરાબર બંધબેસતો હોય તે આખા ઉત્તરની નીચે લીટી દોરો.

એક ખેતરમાં એક લાવરીએ માળો બાંધી પોતાનાં બચ્ચાં ઉછેર્યાં હતાં. તે ખેતર કાપવાનો સમય થયો
ૂને વિચાર કર્યો કે આપણા ભાઈબંધસ્નેહીઓને બોલાવી કાલે કાપણી કરીશું. આવું સાંભળ્યું તો પણ
ચ્ચાંને લઈ ઊડી ગઈ નહિ. બીજે દિવસે ખેડૂતને સહાય કરવા કોઈ આવ્યું નહિ. ત્યારે તેણે વિચાર કર્યો
ો અવશ્ય કાપણી કરવી ને તે માટે ફલાણાકાકા, ફલાણાભાઈ આદિને બોલાવી લાવવા. આ સાંભળીને પણ
ગી નહિ. બીજી વાર પણ ખેડૂત નિરાશ થયો. છેવટે તેણે પોતાના છોકરાને કહ્યું કે હવે તો કાલે વહેલા
ાપણે બે જણ જ મંડીશું કે બેએક દિવસમાં પાર આવે. એવું સાંભળતાં જ લાવરી બચ્ચાંને લઈને નાસી
કે તેને નિશ્ચય થયો કે ખેડૂતે પોતે જ પોતાનું કરવું ધાર્યું છે તે તો થશે.

ખેડૂત શા માટે નિરાશ થઈ ગયો ?

ખેડૂત નિરાશ થઈ ગયો, કારણ કે....

(ક) કાપણીનું કાર્ય તે જાતે કરી શક્યો નહિ.

(ખ) કાપણીના કામમાં કોઈએ તેને મદદ કરી નહિ.

(ગ) લાવરીએ માળો કર્યો હતો તે કારણે એ કાપણી કરી શકતો ન હતો.

(ઘ) તેના ભાઈબંધસ્નેહીઓ કાપણી માટે મોડા આવ્યા.

લાવરી ક્યારે ઊડી ગઈ ?

(ક) જ્યારે ખેડૂતે ભાઈબંધ અને સ્નેહીઓની મદદની આશા રાખી ત્યારે

(ખ) જ્યારે ખેડૂતના ભાઈબંધસ્નેહીઓ તેને મદદ કરવા આવ્યા ત્યારે

(ગ) જ્યારે ખેડૂતે કાપણીનું કાર્ય શરૂ કર્યું ત્યારે

(ઘ) જ્યારે ખેડૂતે પોતાના પુત્ર સાથે જાતે કાર્ય કરવાનું નક્કી કર્યું ત્યારે

ખેડૂતે પહેલાં શી આશા રાખી હતી ?

ખેડૂતે પહેલાં એવી આશા રાખી હતી કે....

(ક) પોતે જ જાતે ખેતરમાં કાપણી કરશે.

(ખ) તેના મિત્રો અને સગાસંબંધીઓ તેને કાપણીમાં મદદ કરશે.

(ગ) કોઈ તેને મદદ કરશે નહિ.

(ઘ) પોતે કાપણી કરશે તો ખેતરમાંથી લાવરી ઊડી જશે.

પ્રશ્ન– ૪ લાવરી ખેતરમાંથી શા માટે ઊડી ન ગઈ?

ઉત્તર–૪ લાવરી ખેતરમાંથી ઊડી ન ગઈ, કારણ કે....

(ક) એણે ખેતરમાં માળો કરી પોતાનાં બચ્ચાં ઉછેર્યાં હતાં.

(ખ) ખેડૂતે કાપણી માટે બીજાના ઉપર આધાર રાખવાનો વિચાર કર્યો હતો.

(ગ) એને એ જગ્યા ખૂબ જ પસંદ હતી.

(ઘ) ખેડૂત કાપણી શરૂ કરે ત્યારે એને કોઈ પણ પ્રકારનું નુકસાન થાય એમ હતું નહિ.

પ્રશ્ન– ૫ નીચેની કઈ કહેવત આ વાર્તાના અર્થને સ્પષ્ટ કરે છે?

ઉત્તર–૫ (ક) આપ સમાન બળ નહિ.

(ખ) દાતારથી ભલો કંજૂસ કે ઝટ દઈને જવાબ દે.

(ગ) ઝાઝા હાથ રળિયામણા.

(ઘ) ગરજ સરી કે વૈદ વેરી.

પ્રશ્ન– ૬ નીચેનામાંથી કયું વાકય આ વાર્તાનો સ્પષ્ટ ખ્યાલ આપે છે?

ઉત્તર–૬ (ક) બીજાની મદદ ઉપર આશા રાખીને જે બેસી રહે છે તે પોતાનું ધાર્યું કામ પાર પાડી શકે છે

(ખ) બીજાને તેના કામમાં જે મદદ કરે છે તે જ સાચો સ્નેહી છે.

(ગ) પોતાના પ્રયત્ન વિના બીજાની મદદની આશા રાખી કોઈ પણ કામ પાર પાડવાનું ધારવું એ નિરાશ થવાની વાત છે.

(ઘ) હંમેશાં ઈશ્વરનું જ ધાર્યું થાય છે; માણસે નાહક નિરાશ થવું નહિ.

મ—નીચેનો પરિચ્છેદ વાંચો. તેની નીચે કેટલાક પ્રશ્નો આપ્યા છે. દરેક પ્રશ્નની નીચે ચાર ઉત્તર આપ્યા છે. જે ાબર બંધબેસતો હોય તે આખા ઉત્તરની નીચે લીટી દોરો.

જીવનમાં સુખદુઃખની ઘટમાળ રેંટની માફક ચાલ્યા કરે છે. એમાં ઘણા માણસો દુઃખના ભયને લીધે જીવન ડું ફેરવીને નાસે જ છે અને જ્યાં જ્યાંથી એમને વિરોધ થવાનો ભય લાગે ત્યાં ત્યાં જવાનો વિચાર જ માંડી આ દૃષ્ટિબિંદુ સાચું નથી. જીવનમાંથી નાસી છૂટયે આરો આવવાનો નથી. જીવન કાંઈ ફૂલની પથારી નથી, મ છે, અને રણસંગ્રામમાં તો શૂરની રીતે જ લડવું જોઈએ. સંગ્રામને દેખીને ભાગવાથી પણ મોત ક્યાંય મૂકવાનું ંખ આડા કાન કરી બેસી જવાથી વસ્તુસ્થિતિ હશે તે ટળી જવાની નથી. તો સંગ્રામમાં મરદ બનીને એ વસ્તુ- . સામનો જ શા માટે ન કરવો ? જીવનની વાસ્તવિકતાઓ સામે લડતાં લડતાં જ માણસનું વ્યક્તિત્વ ખીલે છે ત્ર માણસ તરીકે કૃતાર્થ થાય છે.

સાચો મરદ કોને કહેવાય ?

(ક) જે વસ્તુસ્થિતિ સમજે પણ તેનો વિરોધ ન કરે તેને

(ખ) જીવનમાં જેવી પરિસ્થિતિમાં મુકાય તેનો જે સામનો કરી શકે તેને

(ગ) જેને કલહ પ્રિય હોય તેને

(ઘ) જે હંમેશાં બધી વાતનો વિરોધ જ કર્યા કરે તેને

કેવા માણસો પોતાનું જીવન સફળ કરી શકે છે ?

(ક) જેઓના જીવનમાં કદાપિ દુઃખ આવતું જ નથી તેઓ

(ખ) જેઓ વિરોધી દિશામાં જવાનું માંડી વાળે છે તેઓ

(ગ) જેઓ વસ્તુસ્થિતિનો સામનો કરવામાં આંખ આડા કાન કરે છે તેઓ

(ઘ) જેઓ જીવનની દરેક બાજુ સામે ઝૂઝે છે તેઓ

જીવનમાં સંગ્રામ દેખીને ભાગી જવાથી શું પરિણામ આવે છે ?

જીવનમાં સંગ્રામ દેખીને ભાગી જનાર....

(ક) પોતાના વ્યક્તિત્વને ખીલવવામાં નિષ્ફળ જાય છે.

(ખ) મોતની સામે જીત મેળવામાં કંઈક અંશે સફળ થાય છે.

(ગ) પોતાના ચારિત્ર્યને ખીલવી શકે છે.

(ઘ) આ જીવનને ફૂલની પથારી સમજી શકે છે.

૧૦ કેટલાક માણસોને પોતાનું જીવન ત્રાસદાયક શા માટે લાગે છે ?

૧૦ કેટલાક માણસોને પોતાનું જીવન ત્રાસદાયક લાગે છે, કારણ કે....

(ક) તેઓ દુઃખમાંથી નાસી છૂટવા ઈચ્છે છે.

(ખ) તેઓ જીવનને ફૂલની પથારી ગણે છે અને સુખ મેળવવાની આશા રાખે છે.

(ગ) તેઓ પોતાના જીવનમાં આવતાં દુઃખોથી ડરી જાય છે.

(ઘ) તેઓને ક્ષણિક મોજશોખનાં સાધનો મળી શકતાં નથી.

ક-નીચેનું કાવ્ય ધ્યાનથી વાચો. કાવ્યની નીચે કેટલાક પ્રશ્નો આપ્યા છે. દરેક પ્રશ્નના ચાર ઉત્તર એ જે ઉત્તર કાવ્યના અર્થને બરાબર બંધબેસતો હોય તે આખા ઉત્તરની નીચે લીટી દોરો.

દાદા

અમારા એ દાદા, વિપુલ વડના ઝુંડ સરખા,
વિશાળી છાયા એ સકલ અમ સંતોષ હરતા.

હતું એનું હૈયું ગહનતરસ ગંભીર દરિયો;
અને નેનો ઊંડાં અમરતતણા કુપ સરખાં.

સુખે સાથી અને ભાગી દુઃખમાં બાળકો તણા,
સ્વભાવે બાળના જેવા દાદા આશ્વાસના સમા.

દાદા ડુંગરના જેવા પ્રેમ પાયે વિરાજતા,
ખેલતાં-ઝરણાં જેવાં બાળકોને નિહાળતા.

પડે વાંક લડે માડી, બાપુ ઉગ્ર બની જતા,
અમે દોડી જઈ દાદા તણો આશ્રય સેવતાં.

આંખ કો' કાઢતું તો તો દાદાજી કેસરી સમા
તડૂકી ઊઠતા બાળ અમે વિજય માનતાં.

દાદાનાં સ્મરણો આવાં ખુટાડતાં ખૂટતાં નથી,
એકેક સ્મરણે આંખ ભિંજાયે સ્નેહને જળે.

પ્રાણતારે પરોવાયા મણકા સ્મરણોતણા
ગયા દાદા, પરંતુ એ જપની માળ જીવતી.

પ્રશ્ન– ૧૧ દાદાનું હૃદય કેવું હતું ?

ઉત્તર–૧૧ (ક) રસિક

(ખ) દરિયા જેવું ગંભીર

(ગ) અમૃતથી ભરેલા કૂવા જેવું

(ઘ) ખેલતાં ઝરણાં જેવું રમતિયાળ

પ્રશ્ન– ૧૨ બાળકોને કેવાં કલ્પ્યાં છે ?

ઉત્તર–૧૨ (ક) દાદાના સ્વભાવથી ગભરાયેલાં

(ખ) ડુંગર જેવાં સ્થિર

(ગ) ખૂબ જ તોફાની

(ઘ) વહેતાં ઝરણાં જેવાં રમતિયાળ

પ્રશ્ન– ૧૩ ગુસ્સે થયેલા દાદા કોના જેવા લાગતા ?

ઉત્તર–૧૩ (ક) ડુંગર જેવા

(ખ) દરિયા જેવા

ગ) સિંહ જેવા

(ઘ) વડલા જેવા

પ્રશ્ન– ૧૪ બાળકોની આંખો શા કારણથી આંસુએ ભીંજાય છે ?

ઉત્તર–૧૪ બાળકોની આંખો આંસુથી ભીંજાય છે, કારણ કે....

(ક) તેમના પર દાદા ખૂબ જ ગુસ્સે થાય છે.

(ખ) તેમને રમવાનું મળતું નથી.

(ગ) તેમને દાદાની યાદ ખૂબ જ સતાવે છે.

(ઘ) તેમને માતા ખૂબ જ વઢ્યા કરે છે.

પ્રશ્ન– ૧૫ દાદાની આંખો શેના જેવી હતી ?

ઉત્તર–૧૫ (ક) પ્રેમના અમૃતથી ભરેલા કૂવા જેવી

(ખ) દરિયા જેવી ગંભીર

(ગ) કૂવા જેવી ઊંડી

(ઘ) બાળકોના જેવી ચંચળ

પ્રશ્ન– ૧૬ દાદાનાં સ્મરણો કેવાં છે ?

ઉત્તર–૧૬ (ક) મધુર અમૃત જેવાં

(ખ) ખેલતાં ઝરણાં જેવાં

(ગ) તારમાં પરોવાયેલા મણકા જેવાં

ઘ) દિલમાંથી ભૂંસાય નહિ એવાં

પ્રશ્ન– ૧૭ દાદા ક્યારે ઉગ્ર બની જતા ?

ઉત્તર–૧૭ (ક) બાળકો એમનું કહ્યું ન માનતાં ત્યારે

(ખ) કોઈ બાળકો પર ગુસ્સે થતું ત્યારે

(ગ) બાળકો ખૂબ તોફાન કરતાં ત્યારે

(ઘ) બાળકો આખો દિવસ રમ્યા કરતાં ત્યારે

પ્રશ્ન– ૧૮ બાળકો પોતાને ક્યારે વિજયી માનતાં ?

ઉત્તર–૧૮ (ક) દાદાને ચીડવવામાં બાળકોને જ્યારે સફળતા મળતી ત્યારે

(ખ) માતા બાળકોનો વાંક કાઢતી ત્યારે

(ગ) પિતા બાળકો પર ક્રોધ કરતા ત્યારે

(ઘ) બાળકો પર ગુસ્સે થનાર પર દાદા ગુસ્સે થતા ત્યારે

પ્રશ્ન –૧૯ દાદાને વડની સાથે શા માટે સરખાવ્યા છે ?

ઉત્તર–૧૯ દાદાને વડની સાથે સરખાવ્યા છે, કારણ કે.......

(ક) બાળકોને જેવો વડ વહાલો હતો તેવા જ દાદા પણ વહાલા હતા.

(ખ) તેઓ વડ જેવા વૃદ્ધ હતા.

(ગ) તેમની છાયા વડની છાયા જેવી વિશાળ હતી.

(ઘ) તેમને બીજી કોઈ પણ વસ્તુ સાથે સરખાવી શકાય એમ ન હતું.

પ્રશ્ન– ૨૦ દાદાનો સ્વભાવ કેવો હતો ?

ઉત્તર–૨૦ (ક) બાળકોના જેવા નિર્દોષ

(ખ) શાંત અને ગંભીર

(ગ) ખૂબ જ ઉગ્ર

(ઘ) કડવાશથી ભરેલો

Baroda Studies *in* Mental Measurement

અંકગણિત કસોટી-ધોરણ ૮

________________________________ તારીખ ____________

ાનું નામ ________________________ ગામ ____________

! ____________ વર્ગ ____________ જીલ્લો ____________

<u>સૂચના</u>

પુસ્તિકા મળે કે તરત જ ઉપરની માહિતી ભરી દો.

દરેક કસોટીને મથાળે પૂરતી સૂચના આપેલી છે. દરેક કસોટી એક પછી એક લેજો.

જે પ્રશ્ન ના આવડે તે છોડી દઈ બીજો પ્રશ્ન શરૂ કરો કારણ કે દરેક સાચા જવાબ માટે એક ગુણાંક મળે છે.

કસોટી શરૂ થયા પછી કશું પૂછશો નહિ.

કસોટીનો અનુક્રમ નંબર	સાચા જવાબોની સંખ્યા
૧	
૨	
૩	
૪	
કુલ	

FACULTY OF EDUCATION & PSYCHOLOGY
M. S. UNIVERSITY OF BARODA

Construction and Standardisation of Achievement Tests
Under Scheme 2–b, Second Five Year Plan,
Ministry of Education, & Scientific Research
Government of India.

કસોટી ૧

નીચે આપેલા દરેક દાખલાની નીચે ચાર શક્ય જવાબો આપેલા છે. તેમાંથી ફક્ત ૪ જવાબ સાચો છે. દાખલો ગણીને સાચો જવાબ શોધી કાઢો અને આપેલા જવાબમાંથી જે જવાબ સાચો લાગે તેની નીચે લીટી દોરો.

.૨૫ ને સાદા અપૂર્ણાંકમાં કેવી રીતે લખાય ?

(૧) $\frac{૫}{૪૦}$

(૨) $\frac{૫૦}{૪}$

(૩) $\frac{૪}{૫}$

(૪) $\frac{૫}{૪}$

$\frac{૬૩૭}{૨૦}$ ને દશાંશમાં કેવી રીતે લખાય ?

(૧) ૩.૧૮૫
(૨) ૩૧.૮૫
(૩) .૩૧૮૫
(૪) ૩૧૮.૫

૪.૩૨૮ × ૧૦૦ = ?

(૧) ૪૩.૨૮
(૨) ૪૩૨.૮
(૩) .૪૩૨૮
(૪) ૪.૩૨૮

૩૫૦ ÷ .૦૫ = ?

(૧) ૭
(૨) .૦૭
(૩) ૭૦
(૪) ૭૦૦૦

૫ રૂા. ૧–૧૨–૦ ને દશાંશમાં લખો.

(૧) રૂા. ૧.૧૨
(૨) રૂા. ૧.૭૫
(૩) રૂા. .૧૭૫
(૪) રૂા. ૧૭.૫

૬ એક કોથળામાં ૪.૭૫ મણ ઘઉં માય તો તેવા ૧૫ કોથળામાં કેટલા મણ ઘઉં માય ?

(૧) ૭૧.૨૫
(૨) ૭.૧૨૫
(૩) .૭૧૨૫
(૪) ૭૧૨.૫

૭ એક આગગાડી ૮.૨૫ કલાકમાં ૩૩૦ માઈલનું અંતર કાપે છે, તો તેની ઝડપ એક કલાકમાં કેટલા માઈલની કહી શકાય ?

(૧) ૪૦.૦
(૨) ૪.૦
(૩) .૦૪
(૪) ૪૦૦.૦

૮ ૨૮.૦૦ તોલાના સોનાના એક દાગીનામાં ૨.૮ તોલા તાંબુ ભેળવેલું છે, તો તે દાગીનામાં કેટલા ટકા તાંબુ હશે ?

(૧) ૧૦
(૨) ૨૫.૨
(૩) ૩૦.૮
(૪) ૧

૪૦ એક ગામની વસતિ ૫૦૦૦ માણસોની છે. તેમાંથી ૫ ટકા માણસો કૉલેરાથી મરી ગયાં તો કેટલાં માણસો જીવતાં રહ્યાં ?

જવાબ

૪૧ એક શાળામાં ૪૦૦ વિદ્યાર્થીઓ છે. સોમવારે ૧૨૦ વિદ્યાર્થીઓ ગેરહાજર હોય તો કેટલા ટકા હાજરી ગણાય ?

જવાબ

૪૨ એક આંબાવાડિમાંથી ૫૦૦ મણ કેરી ઉતારી પાકમાં નાંખી. પાકીને તૈયાર થાય તે દરમ્યાન ૫ ટકા કેરી કહોવાઈ ગઈ તો કેટલા મણ કેરી સારી હશે ?

જવાબ

૪૩ રૂ. ૪૦૦ ના વેપારમાં રૂ. ૪૦ નફો મળે તો કેટલા ટકા નફો કહેવાય ?

જવાબ

૪૪ રૂ. ૨૦૦ ની એક ભેંસ લઈને ૨ ટકા ખોટથી વેચવાથી કેટલા રૂપિયા ઉપજે ?

જવાબ

૪૫ રૂ. ૭૦ નું એક કબાટ ૫ ટકા નફો લઈને વેચવાથી કેટલા રૂપિયા ઉપજે ?

જવાબ

૪૬ ૧૦ ટકા ખોટ ખાઈને એક મોટર વેચવાથી તેના રૂ. ૯૦૦૦ ઉપજ્યા તો તે મોટર કેટલા રૂપિયામાં ખરીદી હશે ?

જવાબ

૪૭ એક મકાન રૂ. ૪૨૦૦ માં વેચતાં ૫ ટકા નફો મળ્યો તો મકાન કેટલામાં ખરીધું હશે ?

જવાબ

૪૮ રૂ. ૯૦૦ માં એક રેડિયોગ્રામ વેચવાથી ૧૦ ટકા ખોટ ગઈ તો તેની મૂળકિંમત કેટલા રૂપિયા હશે ?

જવાબ

૪૯ એક સાડી રૂ. ૨૦ આપીને ખરીદી. તેને રૂ વેચવાને બદલે રૂ. ૧૬ માં વેચું તો કેટ વધારે ખોટ જાય ?

જવાબ

૫૦ ૩ રૂપિયે રતલના ભાવની એક મણ ચા એકંદરે રૂ. ૨૦ નફો મેળવવો હોય તો તે ર રૂપિયે રતલ લેખે વેચવી જોઇએ ?

જવાબ

૫૧ એક ટેબલ રૂ. ૫૫ માં વેચવાથી ૧૦ ટકા ન તે ટેબલ કેટલા રૂપિયામાં વેચ્યું હોય તો ખોટ જાત ?

જવાબ

૫૨ રૂ. ૫૨૦૦ માં એક ખેતર વેચતાં ખરીદ $\frac{1}{25}$ ભાગ નફો મળ્યો તો તે ખેતર કેટલા ખરીદ્યું હશે ?

જવાબ

૫૩ એક વેપારીએ ૧૦૦ ખુરશીઓ અમુક કિંમતે રૂ. ૧૦ ની એક લેખે બધી ખુરશીઓ વેચી એકંદરે રૂ. ૧૫૦૦ ની ખોટ ગઈ તો દરેક ખુ ખરીદ કિંમત કેટલા રૂપિયા હશે ?

જવાબ

૫૪ એક વર્ગના ૧૬ છોકરાઓનું સરાસરી ૬૦ રતલ છે. ૧૦ છોકરાઓનું સરાસરી ૬૫ રતલ છે અને ચાર છોકરાઓનું સરાસરી ૫૫ રતલ છે તો દરેક છોકરાનું સરાસરી કેટલા રતલ ગણાય ?

જવાબ

૫૫ ૧૦ પુસ્તકોનાં સરાસરી પાનાં ૪૦ છે. તેમ અગિયારમું પુસ્તક ઉમેરવાથી બધાં પુસ્ પાનાંની સરાસરી સંખ્યા ૫૦ થાય છે તો અગિ પુસ્તકના પાનાંની સંખ્યા કેટલી હશે ?

જવાબ

કસોટી ૪

નીચેના કોઠામાં ચાર શહેરનું એક અઠવાડિયાના પ્રત્યેક દિવસનું ઉષ્ણતામાન આપેલું છે. તેના ઉપરથી તેની નીચે પ્રશ્નો પૂછેલા છે; દરેક પ્રશ્નની સામે શકય **ચાર** જવાબો આપેલા છે. તમને જે જવાબ સાચો લાગે તેની આસપાસ કુંડાળું કરો.

શહેરનું નામ	સોમ	મંગળ	બુધ	ગુરૂ	શુક્ર	શનિ	રવિ	
અમદાવાદ	૯૩°	૯૧°	૯૨°	૮૮°	૯૧°	૯૩°	૮૯°	
મહેમદાવાદ	૭૯°	૮૨°	૮૫°	૮૦°	૮૪°	૮૩°	૮૧°	
નડીઆદ	૯૫°	૯૪°	૯૦°	૯૧°	૯૨°	૮૨°	૮૬°	
આણંદ	૮૨°	૮૦°	૮૦°	૮૫°	૮૩°	૮૭°	૮૪°	

નડીઆદનું તે અઠવાડિયાનું સરેરાશ ઉષ્ણતામાન કેટલું કહેવાય ? ૯૩°, ૯૫°, ૯૧°, ૯૦°

કયા શહેરનું સરેરાશ ઉષ્ણતામાન સૌથી વધારે હતું ? અમદાવાદ, મહેમદાવાદ, નડીઆદ, આણંદ.

કયા શહેરનું સરેરાશ ઉષ્ણતામાન સૌથી ઓછું હતું ? અમદાવાદ, મહેમદાવાદ, નડીઆદ, આણંદ.

ગુરૂવારનું સરેરાશ ઉષ્ણતામાન કેટલું કહેવાય ? ૯૧°, ૮૬°, ૮૫°, ૮૭°

નીચેના કોઠામાં ક્રિકેટના બે ખેલાડીઓના જુદી જુદી રમતોના રન આપેલા છે. તેના ઉપરથી નીચે કેટલાંક વિધાનો કર્યાં છે. આ વિધાનોમાંથી **એકજ** વિધાન, તદ્દન સાચું છે. તમને જે વિધાન સાચું લાગે તેની નીચે લીટી દોરો.

રમત નંબર	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	કુલ
મહેન્દ્ર	૭૯	૦	૮૪	૮૩	૮૦	૨૫	૮૫	૮૪	૫૨૦
જિતેન્દ્ર	૧૦૨	૭૨	૮૪	૬	૫૦	૮૨	—	—	૪૫૬

૧. મહેન્દ્ર સારો ખેલાડી ગણાય કારણ કે તેના કુલ રન જિતેન્દ્રના કુલ રન કરતાં વધારે છે.

૨. જિતેન્દ્ર સારો ખેલાડી છે કારણ કે તેના સરેરાશ રન મહેન્દ્રના સરેરાશ રન કરતાં વધારે છે.

૩. જિતેન્દ્ર સારો ખેલાડી ગણાય કારણ કે તેણે એક રમતમાં ૧૦૨ રન કર્યા.

૪. મહેન્દ્ર સારો ખેલાડી ગણાય કારણ કે તે જિતેન્દ્ર કરતાં વધારે રમત રમ્યો.

APPENDIX 7

Baroda Studies in Mental Measurement

206

સામાન્ય વિજ્ઞાન કસોટી-ધોરણ ૮

______________________________ તારીખ ______________

નું નામ ______________________________ ગામ ______________

______________ વર્ગ ______________ જીલ્લો ______________

કસોટીનો અનુક્રમ નંબર	સાચા જવાબોની સંખ્યા
૧	
૨	
૩	
૪	
૫	
૬	
૭	
૮	
કુલ	

સૂચના

પુસ્તિકા મળે કે તરત જ ઉપરની માહિતી ભરી દો.

દરેક કસોટીને મથાળે પૂરતી સૂચના આપેલી છે દરેક કસોટી એક પછી એક લેજો.

જે પ્રશ્ન ન આવડે તે છોડી દઇ બીજો પ્રશ્ન શરૂ કરો કારણ કે દરેક સાચા જવાબ માટે એક ગુણાંક મળે છે.

કસોટી શરૂ થયા પછી કશું પૂછશો નહિ.

FACULTY OF EDUCATION & PSYCHOLOGY
M. S. UNIVERSITY OF BARODA.

કસોટી ૧

નીચે કેટલાંક અધૂરાં કથનો આપ્યાં છે. આ કથનોને પૂરાં કરવા માટે દરેક કથનની નીચે ચાર શક્ય બાબતો આ
તેમાંથી માત્ર એકજ બાબત સાચી છે. સાચી બાબત નીચે લીટી દોરો.

૧ પર્વતની ટોચ ઉપર શ્વસનમાં મુશ્કેલી પડે છે, કારણ કે—

૧ ત્યાં હવા ઠંડી છે
૨ ત્યાં હવા અશુદ્ધ છે
૩ ત્યાં હવા પાતળી છે
૪ ત્યાં હવામાં અંગારવાયુ વધારે છે

૨ સૂવાના ઓરડામાં રાત્રે સળગતું ફાનસ રાખવું જોઇએ નહીં, કારણ કે—

૧ તેથી ઉંઘ આવતી નથી
૨ તેથી ગરમી થાય છે
૩ તેથી ઉત્પન્ન થતો અંગારવાયુ નુકશાન કરે છે
૪ રાત્રે પ્રકાશની જરૂર નથી

૩ ખેડૂતોએ છાણનો ઉપયોગ બળતણ તરીકે કરવો એ ઇચ્છનીય નથી, કારણ કે—

૧ છાણાં ધુમાડો કરે છે
૨ છાણ લીપણમાં કામ આવે છે.
૩ છાણાં મોંઘાં પડે છે
૪ છાણ કિંમતી ખાતર છે

૪ નાવિકો દરિયાઈ સફરમાં હોકાયંત્ર વાપરે છે કારણ કે, તેનાથી—

૧ હવાનું દબાણ જાણી શકાય છે
૨ દરિયાની ઊંડાઈ જાણી શકાય છે
૩ દિશા જાણી શકાય છે
૪ દૂર દૂર જોઈ શકાય છે

૫ ડેવીના અભય દીવાની જ્યોત બહાર આવી શકતી નથી, કારણ કે—

૧ તેની જ્યોત ખૂબજ નાની હોય છે
૨ તેની ચીમની ગરમીની અવાહક છે
૩ તેમાં કેરોસીન ઓછું પૂરાય છે
૪ તેની ચીમની ગરમીની સુવાહક છે

૬ મુસાફરીમાં લોકો થરમોસનો ઉપયોગ ક
કારણ કે—

૧ થરમોસની શીશી હલકી છે
૨ થરમોસ લઈ જવો સગવડ ભરેલો છે
૩ થરમોસમાં ગરમીની આવ જા નજીવી થાય છે
૪ થરમોસમાં વસ્તુ બગડતી નથી

૭ શિયાળામાં કાળાં કપડા પહેરવાં એ ઇચ્છવા યો
કારણ કે—

૧ કાળાં કપડાં ઓછાં મેલાં થાય છે
૨ કાળાં કપડાં ગરમીનું અવશોષણ કરે છે
૩ કાળાં કપડાં ઠંડીને અંદર આવવા દેતાં નથી
૪ કાળાં કપડાં વધુ અવાહક છે.

૮ ———હવામાં રહેલા કેટલાક જીવાણુ
નાશ કરે છે.

૧ સૂર્યનો પ્રકાશ
૨ વરસાદ
૩ અંગારવાયુ
૪ પ્રાણવાયુ

૯ ———ખોરાકના ન પચેલા ઘનરૂપે કચ
બહાર કાઢે છે.

૧ ફેફસું
૨ મોટું આંતરડું
૩ નાનું આંતરડું
૪ જઠર

૧૦ ——— ન્યુમોનિયાના રોગ માટે અકસીર દવા

૧ ડી ડી. ટી.
૨ પેનિસિલિન
૩ ડૉ. જેનરની રસી
૪ એમોનિયમ સલ્ફેટ

————નો ઉપયોગ પર્વતની ઊંચાઈ માપવા થાય છે.

૧ ફુટપટ્ટી
૨ થર્મોમિટર
૩ એરોમિટર
૪ હોકાયંત્ર

————નું કાર્ય લોહી શુદ્ધ કરવાનું છે.

૧ જઠર
૨ ફેફસાં
૩ હૃદય
૪ શ્વાસનળી

———— પેનિસિલિનના શોધક છે.

૧ ઑટો વાન ગેરિક
૨ ડૉ. જેનર
૩ એલેકઝાંડર ફ્લેમિંગ
૪ જે. સી. બોઝ

અનૈચ્છિક સ્નાયુ છે.

૧ હૃદય
૨ ગરદનના સ્નાયુ
૩ હાથના સ્નાયુ
૪ પગના સ્નાયુ

૧૫ ————ને લીધે લોખંડને કાટ લાગે છે.

૧ ઓકસીજન
૨ હાઈડ્રોજન
૩ અંગારવાયુ
૪ નાઈટ્રોજન

૧૬ ———— પાચનક્રિયાને મદદ કરે છે.

૧ ઓક્સિજન
૨ અંગારવાયુ
૩ નાઈટ્રોજન
૪ હાઈડ્રોજન

૧૭ ———— શરીરનો વાયુરૂપી કચરો બહાર કાઢે છે.

૧ ફેફસાં
૨ જઠર
૩ ચામડી
૪ મૂત્રપીંડ

૧૮ ———— આપણે શરીરને જરૂરી નાઇટ્રોજન તત્ત્વ મેળવીએ છીએ.

૧ હવામાંથી
૨ કાંજીવાળા પદાર્થોમાંથી
૩ પ્રોટિનયુક્ત પદાર્થોમાંથી
૪ પાણીમાંથી

કસોટી ૨

નીચે કેટલાક પ્રશ્નો આપ્યા છે. દરેક પ્રશ્નની નીચે ચાર જવાબો લખ્યા છે. આમાં એક જ જવાબ સાચો છે. સાચા જવાબની આજુબાજુ કુંડાળું કરો.

૧૯ હવામાં પ્રાણવાયુનું પ્રમાણ આશરે કેટલું છે?

૧ ૪૦ ટકા
૨ ૨૦ ટકા
૩ ૩૦ ટકા
૪ ૬૦ ટકા

૨૦ બેરોમિટરથી શું માપી શકાય છે?

૧ ઉષ્ણતામાન
૨ હવાનું દબાણ
૩ હવાનું વજન
૪ હવાનું કદ

૨૧ હવાનું દબાણ કયી દિશામાં થાય છે?

૧ ઉત્તર – દક્ષિણ
૨ માત્ર ઉપરની
૩ બધી
૪ માત્ર નીચેની

૨૨ હવામાં મોટા પ્રમાણમાં રહેલો નાઇટ્રોજન કેવી રીતે ઉપયોગી થાય છે?

૧ શ્વસન ક્રિયાને સીધી રીતે મદદ કરે છે
૨ પાચન ક્રિયાને મદદ કરે છે
૩ વનસ્પતિને સીધો ઉપયોગી છે
૪ પ્રાણવાયુને મંદ કરે છે

૨૩ ન્યુમોનિયા શેનો રોગ છે?

૧ પાચનતંત્રનો
૨ શ્વસનતંત્રનો
૩ હૃદયનો
૪ ઉત્સર્ગતંત્રનો

૨૪ નિર્દ્રવ વાયુભારમાપકમાં શું હોય છે?

૧ પારો
૨ સંપૂર્ણ શૂન્યાવકાશ
૩ પાણી
૪ લગભગ શૂન્યાવકાશ

૨૫ એમોનિયમ સલ્ફેટ શું છે?

૧ રસાયણિક ખાતર
૨ જંતુનાશક રસાયણ
૩ માંદા ઢોરોની દવા
૪ ન્યુમોનિયાની અકસીર દવા

૨૬ ઉદરપટલ કયી જાતનો સ્નાયુ છે?

૧ ઐચ્છિક
૨ અનૈચ્છિક
૩ દ્વિમસ્તક
૪ ત્રિમસ્તક

૨૭ આંત્રપૂચ્છ શરીરના કયા અવયવ સાથે જોડાયલું છે?

૧ નાના આંતરડા
૨ જઠર
૩ કલેજા
૪ મોટાં આંતરડા

૨૮ ખાધેલો ખોરાક જઠરમાંથી પ્રથમ ક્યાં જાય છે?

૧ કલેજામાં
૨ મોટા આંતરડામાં
૩ અન્નનળીમાં
૪ નાના આંતરડામાં

એક વાસણમાં રેતી અને લોખંડનો ભૂકો ભેગાં થઇ ગયાં છે. લોખંડના ભૂકાને ઝડપથી છૂટો પાડવા શું કરવું જોઇએ ?

૧ મિશ્રણને ચાળવું જોઇએ
૨ મિશ્રણને પાણીમાં ઓગાળી ગાળી નાખવું જોઇએ
૩ મિશ્રણને સૂક્ષ્મદર્શક નીચે ધરવું જોઇએ
૪ મિશ્રણમાં લોહચુંબક ફેરવવું જોઇએ

પદાર્થને ગરમી આપવાથી શું થાય છે ?

૧ વજનમાં વધારો થાય છે
૨ કદમાં વધારો થાય છે
૩ વજન અને કદ બન્નેમાં વધારો થાય છે
૪ કદ ઘટે છે પણ વજન વધે છે

એક કંપાઉન્ડની દિવાલની બહારની બાજુએ એક છોકરો ઊભો છે. તેને કંપાઉન્ડની અંદર રમાતી હોકીની મેચ બહાર ઊભાં ઊભાં જોવી છે. આપેલાં સાધનોમાંથી તે કયા એક સાધનનો ઉપયોગ કરશે ?

૧ બહુરૂપદર્શક
૨ પીન હોલ કેમેરા
૩ દૂરબીન
૪ પેરિસ્કોપ

પડછાયાની ક્રિયા પ્રકાશના કયા સિદ્ધાંત ઉપર આધાર રાખે છે ?

૧ પ્રકાશનું પરાવર્તન થાય છે
૨ પ્રકાશની ગતિ ઝડપી છે
૩ પ્રકાશ સીધી લીટીમાં જઇ શકતો નથી
૪ પ્રકાશની ગતિ સીધી લીટીમાં થાય છે

કાચની શીશી ઉપરનું ધાતુનું ઢાંકણું ચુસ્ત થઇ ગયું હોય તો તેને ખોલવા માટે કયી એક વૈજ્ઞાનિક રીત અજમાવશો ?

૧ ઢાંકણુ ઉપર હથોડો મારવો
૨ ઢાંકણુ ઉપર ઠંડુ પાણી રેડવું
૩ ઢાંકણને તપાવવું
૪ આખી શીશીને ગરમ પાણીમાં મૂકી દેવી

૩૪ **પીનહોલ કેમેરા નીચે આપેલી ચાર વૈજ્ઞાનિક હકીકતમાંથી કયી એક હકીકત ઉપર રચાએલો છે ?**

૧ પ્રકાશ ઝડપથી ગતિ કરે છે
૨ પ્રકાશનું પરાવર્તન થાય છે
૩ પ્રકાશ સીધી લીટીમાં ગતિ કરે છે
૪ પ્રકાશને લીધે પડછાયો પડે છે

૩૫ **લોખંડનો સળિયો કયી રીતથી ગરમ થાય છે ?**

૧ ઉષ્ણુતાગમનથી
૨ ઉષ્ણુતાનયનથી
૩ ઉષ્ણતાવહનથી
૪ ઉષ્ણતાનિર્ગમનની બધી રીતથી

૩૬ **થર્મોસમાં ઉષ્ણુતાનિર્ગમનના કયા સિદ્ધાંતનો ઉપયોગ થયો છે ?**

૧ ઉષ્ણુતાવહન
૨ ઉષ્ણુતાગમન
૩ ઉષ્ણુતાનયન
૪ ઉષ્ણુતાવહન, ઉષ્ણુતાનયન, ઉષ્ણુતાગમન—ત્રણેયનો

૩૭ **બે આરસીઓ વચ્ચે ૬૦° નો ખૂણો છે. એ આરસીઓની વચ્ચે મૂકેલા સિક્કાનાં કેટલાં પ્રતિબિંબ દેખાશે ?**

૧ ચાર
૨ પાંચ
૩ છ
૪ સાત

કસોટી ૩

નીચે આપેલા દરેક પ્રશ્નનો જવાબ પ્રશ્નના નીચે આપેલા કૌંસમાં લખો.

૩૮ મીણબત્તી બળે ત્યારે કયો ઝેરી વાયુ ઉત્પન્ન થાય છે?
( )

૩૯ દહન માટે હવામાંનો કયો વાયુ જરૂરી છે?
( )

૪૦ ઠંડા પ્રદેશના લોકોના ખોરાકમાં કયું તત્ત્વ વધારે હોવું જોઇએ?
( )

૪૧ ભજીયાં તળાતાં હોય ત્યારે મોઢામાં પાણી ક્યાંથી આવે છે?
( )

૪૨ ચુનાના પત્થર ઉપર મીઠાનો તેજાબ નાખવાથી કયો વાયુ બને છે?
( )

૪૩ ફેફસાં અને હૃદયને પેટના બીજા ભાગોથી છુટા પાડતા સ્નાયુનું નામ શું છે?
( )

૪૪ કોઇ પણ પદાર્થ સાથે પ્રાણવાયુ સંયોજીત થઇ ગરમી પેદા થાય તે ક્રિયાને શું કહે છે?
( )

૪૫ આગ ઓલવવાના સાધનમાં કયો વાયુ વપરાય છે?
( )

૪૬ જેમાં દાંત સડે, પરૂ નીકળે અને દુર્ગંધ મારે એ રોગને શું કહે છે?
( )

૪૭ લીલી વનસ્પતિ સૂર્યના પ્રકાશમાં હવામાંથી કયો વાયુ લે છે? ( )

૪૮ કોણીનો સાંધો કેવા પ્રકારનો હોય છે?
(

૪૯ શિયાળુ પાકને કેવો પાક કહે છે?
(

૫૦ ન્યુમોનિયાના રોગમાં મુખ્યત્વે કયા ભાગ ઉપર આવે છે? (

૫૧ લીંબુમાંથી કયું પ્રજીવક વધુ પ્રમાણમાં મળે છે?
(

૫૨ **અ** બિન્દુએ ૨૯" પારાની ઊંચાઇ જેટલું દબાણ **બ** બિન્દુએ એવીજ હવામાનની સ્થિતિએ ૩૧" પા ઊંચાઇ જેટલું દબાણ છે. તો **અ** અને **બ** વચ્ચે ઊંચા દૃષ્ટિએ કેટલું અંતર હશે?
(

૫૩ ડોક્ટરના ઉષ્ણતામાપકમાં કયું પ્રવાહી વપરાય છે?
(

૫૪ કનુ સપાટ આરસી સામે ઊભો છે. તેની અને પ્રતિબિંબની વચ્ચે ૧૦ ફૂટનું અંતર છે; તો કનુ આરસ કેટલા ફૂટ દૂર ઊભો હશે?
(

૫૫ જે પ્રતિબિંબ પડદા ઉપર લઇ શકાતું નથી તેને પ્રતિબિંબ કહે છે? (

૫૬ સૂર્યની ગરમી ઉષ્ણતાનિર્ગમનની કયી રીતે મળે છે?
(

૫૭ પાણી ઉષ્ણતાનિર્ગમનની કયી રીતથી ગરમ થાય છે?
(

કસોટી ૪

બાજુની આકૃતિમાં પાચનક્રિયાનાં અંગો આપેલાં
: અંગ આગળ એક આંકડો લખ્યો છે. આકૃતિમાં
નીચેના પ્રશ્નો સામે આપેલા આંકડા આગળ
ાં યોગ્ય અંગનું નામ લખો.

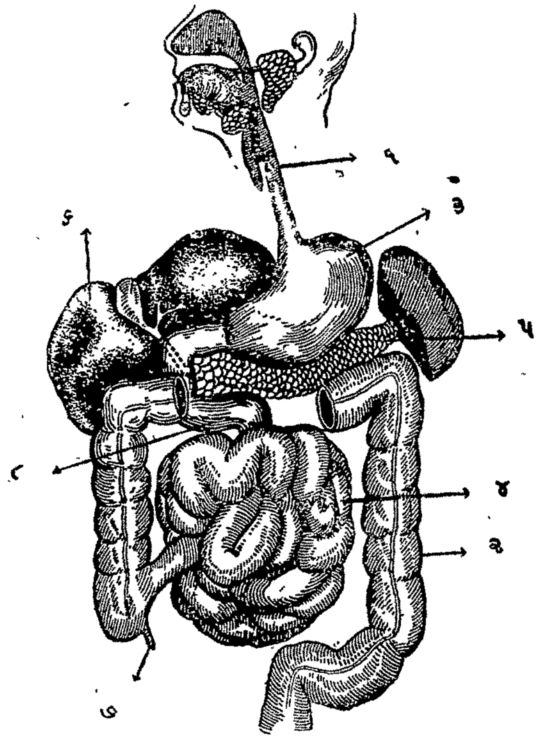

રણ : ૧ ... ...(અન્નનળી)

૨ ... ...( )

: ૩ ... ...( )

૪ ... ...( )

૫ ... ...( )

૬ ... ...( )

૭ ... .( )

બાજુની આકૃતિમાં अब સપાટ આરસી
ળ कड વસ્તુ રાખી છે. कडનું પ્રતિબિંબ

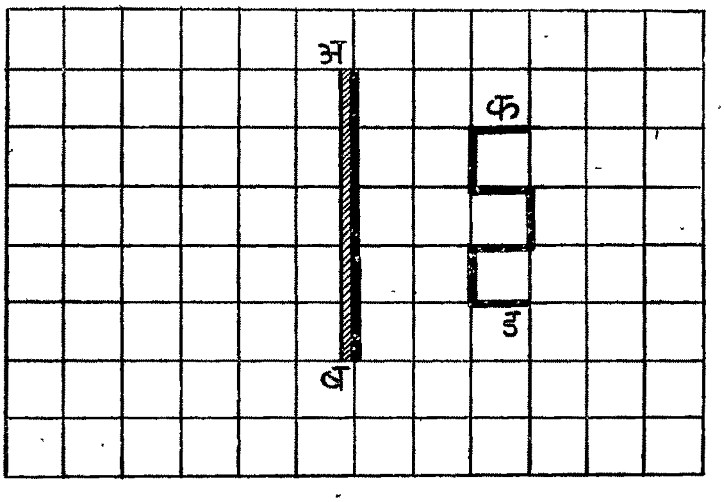

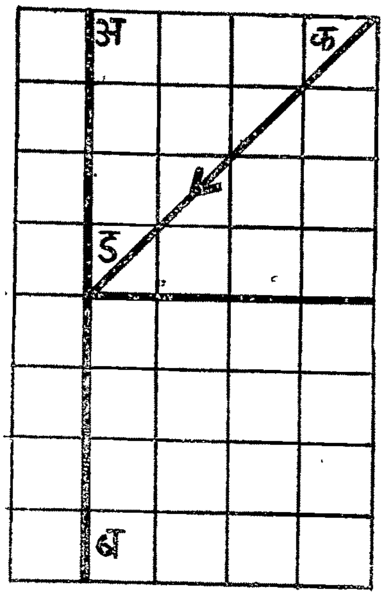

૬૫ બાજુની આકૃતિમાં અબ સપાટ આરસી છે. કડ આપાત કિરણ છે. પરાવૃત્ત કિરણ દોરો.

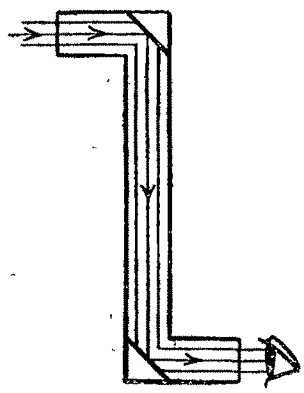

૬૬ બાજુની આ
આપેલા સાધનનું
લખો.

જવા

કસોટી ૫

નીચે વિભાગ ૧ માં કેટલાંક વૈજ્ઞાનિક સાધનો આપ્યાં છે. વિભાગ ૨ માં એ સાધનોના ઉપયોગ આપ્યા વિભાગ ૨ માંથી દરેક સાધનનો સાચો ઉપયોગ શોધી કાઢી તેનો ક્રમાંક વિભાગ ૧ આગળ આપેલા કૌંસમાં લખો.

વિભાગ ૧		વિભાગ ૨
૬૭ ( )	વાયુભારમાપક	૧ સબમરીનમાં
૬૮ ( )	હોકાયંત્ર	૨ ઊંચાઈ માપવા
૬૯ ( )	થર્મોસ	૩ ઉષ્ણતામાન માપવા
૭૦ ( )	પેરિસ્કોપ	૪ દીશા શોધવા
૭૧ ( )	થર્મોમિટર	૫ ઠંડા પદાર્થો ઠંડા રાખવા કે ગરમ પદાર્થો ગરમ રાખવા
		૬ આગ ઓલવવા

કસોટી ૬

નીચે આપેલા દરેક પ્રશ્નની નીચે બે શક્ય જવાબો લખ્યા છે. એક જ જવાબ સાચો છે. સાચા જવાબની બાજુબાજુ કુંડાળું કરો.

બાજુની આકૃતિમાં આપેલા બે ડબ્બામાંથી કયા ડબ્બામાંથી કેરોસીન સહેલાઇથી કાઢી શકીએ ?

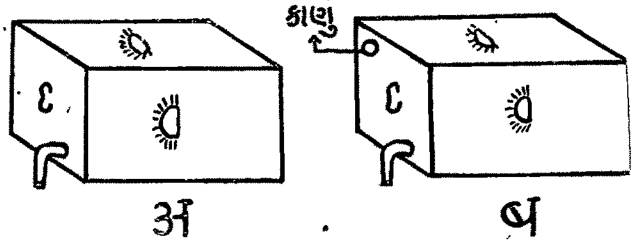

જવાબ : अ ब

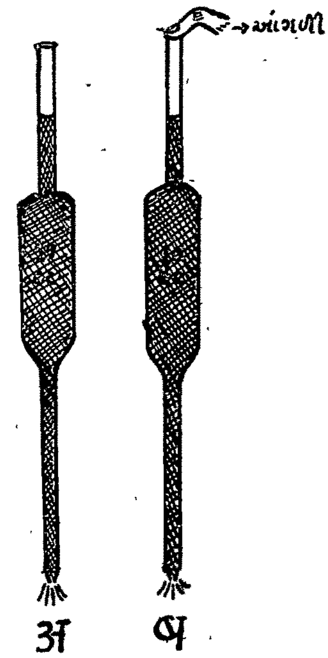

વૈજ્ઞાનિક દૃષ્ટિએ કઇ આકૃતિ સાચી છે ?

જવાબ : अ ब

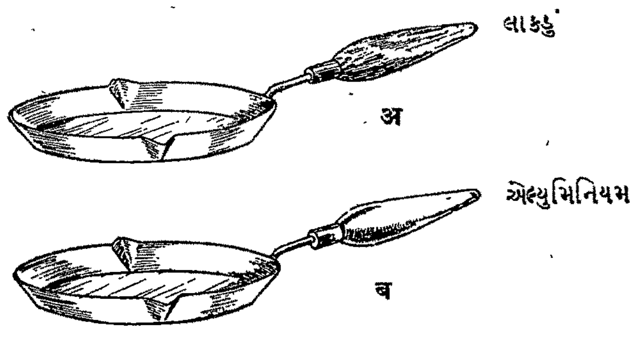

૪ તળવામાં કયું વાસણ સગવડ ભરેલું હશે ?

જવાબ : अ ब

૭૫ કયો પત્થર સૂર્યના પ્રકાશમાં વધારે ગરમ થશે ?

જવાબ : अ ब

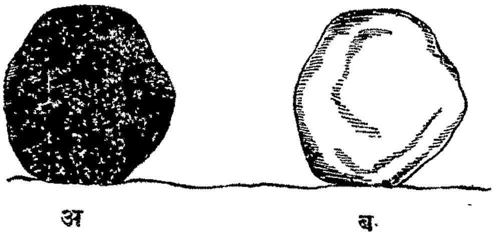

૭૬ બાજુની આકૃતિમાં કયો છેડો લોહચુંબકનો દક્ષિણ ધ્રુવ હશે ?

જવાબ : अ ब

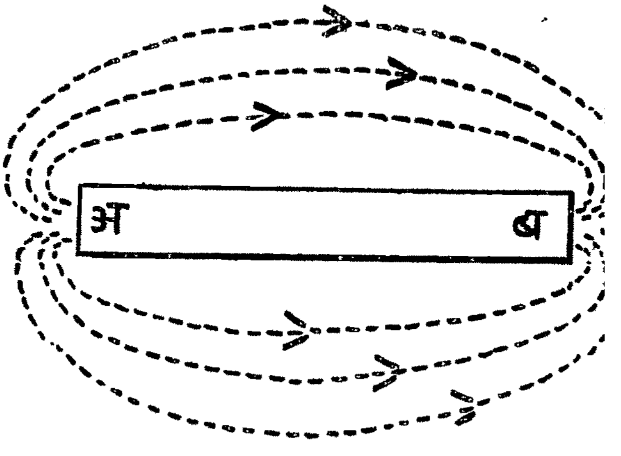

૭૭ કયો સળિયો ઉષ્ણતાનો વધુ સુવાહક છે ?

જવાબ : अ ब

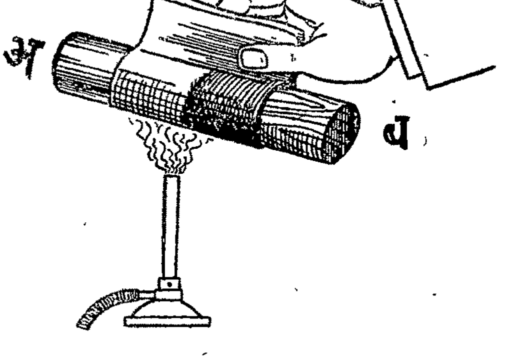

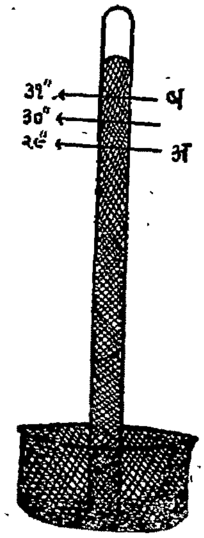

જુની આકૃતિમાં अ અને ब ગામનું બેરોમિટરમાં
ું દબાણ બતાવ્યું છે. આકૃતિમાં જોઇને પ્રશ્ન ૭૮
૭૯ નો જવાબ આપો ?

ગામ अ દરિયાની સપાટીથી ઊંચે આવ્યું હશે કે નીચે ?

૧ ઊંચે

૨ નીચે

ગામ ब ગામ अ કરતાં ઊંચે આવ્યું હશે કે નીચે ?

૧ ઊંચે

૨ નીચે

ઉચ્છ્વાસની ક્રિયામાં ઉદરપટલની સ્થિતિમાં શો ફેરફાર થાય છે ?

૧ ફૂલે છે

૨ સંકોચાય છે

લોહચુંબકત્વની સાચી કસોટી કઇ ?

૧ આકર્ષણ

૨ અપાકર્ષણ

૧ વરસાદ આવવાનો હોય ત્યારે બેરોમિટરમાં પારાની સ્થિતિમાં શો ફેરફાર થાય છે ?

૧ ઊંચે ચઢે છે

૨ નીચે ઉતરે છે

૮૩ જેમ ઊંચે જઇએ તેમ હવાનાં દબાણમાં શો ફેરફાર થાય છે ?

૧ વધે છે

૨ ઘટે છે

૮૪ દરિયાની લહેરો ક્યારે ફૂંકાય છે ?

૧ દિવસે

૨ રાત્રે

૮૫ બહુરૂપદર્શકયંત્ર પ્રકાશના કયા સિદ્ધાંત ઉપર રચાએલું છે ?

૧ પ્રકાશની સીધી લીટીમાં ગતિ

૨ પ્રકાશનું પરાવર્તન

કસોટી ૭

નીચે દરેક પ્રશ્નાની નીચે ત્રણ કે ચાર જવાબો છે. એક જ જવાબ સાચો છે. સાચા જવાબની બાજુએ કુંડાળું કરો.

૮૬ બાજુમાં લોહચુંબકની આકૃતિ આપી છે. કયા બિન્દુ પર ઓછામાં ઓછી લોખંડની ભૂકી ચોંટશે ?

૧ अ

૨ ब

૩ क

૪ ड

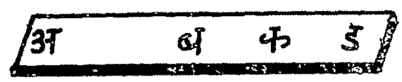

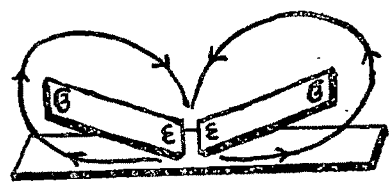

अ

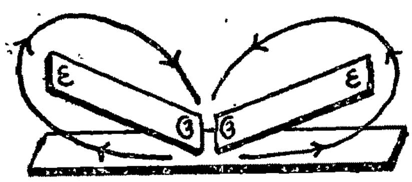

ब

૮૭ બાજુમાં આપેલી ચાર આકૃતિમાંથી કઈ આકૃતિ લોહચુંબક બનાવવાની સાચી રીત દર્શાવે છે ?

૧ આકૃતિ अ

૨ ,, ब

૩ ,, क

૪ ,, ड

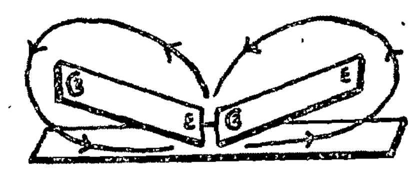

क

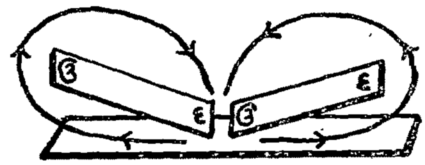

ड

બાજુની આકૃતિમાં ચાર સળિયા ગરમ પાણીના ડબ્બામાં ખોસેલા છે. બધા સળિયા સરખી લંબાઈના છે. દરેકને છેડે સરખે અંતરે મીણનાં ટપકાં મૂકેલાં છે. કયા સળિયા ઉપરનું મીણ સૌથી પ્રથમ ઓગળશે?

સાચા જવાબની આજુબાજુ કુંડાળું કરો.

૧ લોખંડ
૨ ચાંદી
૩ લાકડું
૪ તાંબુ

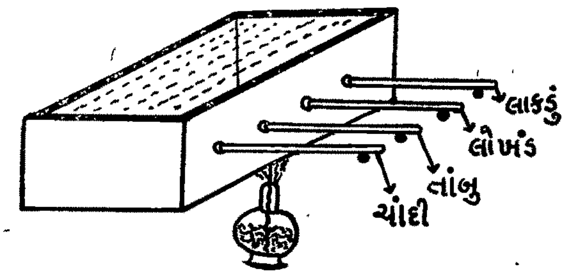

બાજુની આકૃતિમાં બતાવેલા ત્રણ ડબ્બામાં ઉકળતું પાણી ભર્યું છે. કયા ડબ્બાનું પાણી સૌથી વધારે વખત ગરમ રહેશે?

સાચા જવાબની આજુબાજુ કુંડાળું કરો.

૧ अ
૨ ब
૩ क

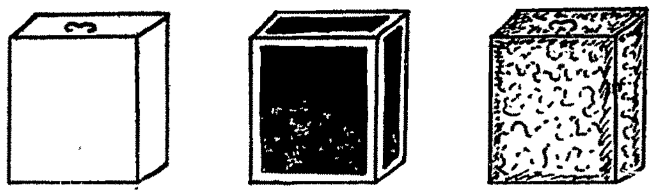

अ
સફેદ

ब
કાળી

क
ઝાંખો
અને
ખરબચડી

બાજુના આલેખ ઉપરથી હવામાનનો કયો વર્તારો સાચો હશે?

સાચા જવાબની નીચે લીટી દોરો.

૧ મુંબઈ કરતાં અમદાવાદ વિસ્તારની હવા વધારે ભેજવાળી છે.

૨ જોધપુરની હવા સૌથી વધારે સૂકી છે.

૩ જોધપુરની સરખામણીમાં અમદાવાદની હવામાં ભેજનું પ્રમાણ ઓછું છે.

૪ અમદાવાદની હવા સૌથી વધારે સૂકી છે.

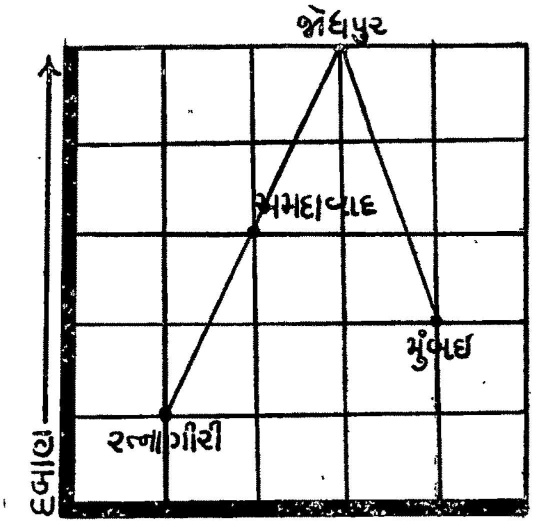

બાજુની આકૃતિ જોઈને નીચે જણાવેલા ચાર કથનોમાંથી જે કથન સાચું હોય તેની નીચે લીટી કરો.

૧ નળી अ સૌથી ઓછું દબાણ બતાવે છે કારણ તે નળી પાતળી છે.

૨ નળી ब વધારે દબાણ બતાવે છે કારણ તે નળી લાંબી છે.

૩ નળી क સૌથી વધારે દબાણ બતાવે છે કારણ તે નળી લાંબી છે.

૪ ત્રણે નળી સરખું દબાણ બતાવે છે.

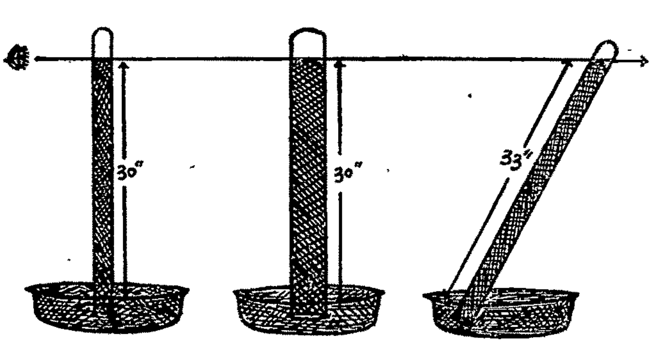

अ ब क

૯૨ બાજુની આકૃતિમાં આરસીની સામે પૂંઠા ઉપર દોરેલી સંજ્ઞા ધરી છે. નીચે આપેલી ચાર આકૃતિમાંથી સંજ્ઞાનું સાચું પ્રતિબિંબ બતાવતી આકૃતિની આજુબાજુ કુંડાળું કરો.

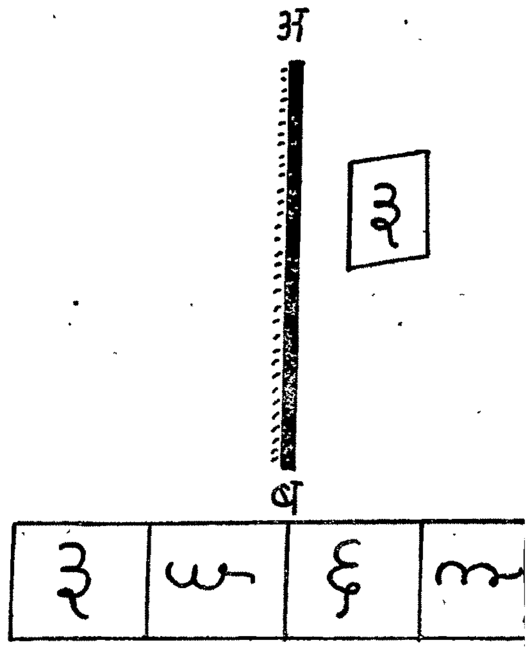

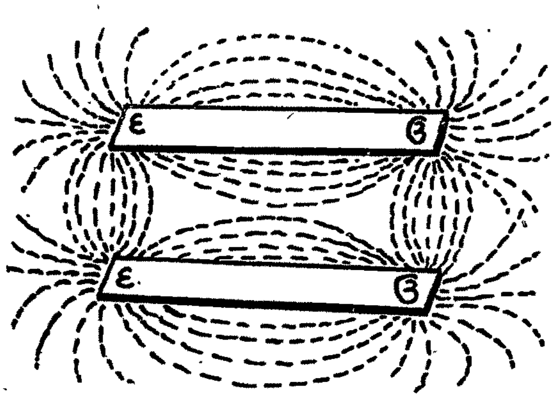

अ

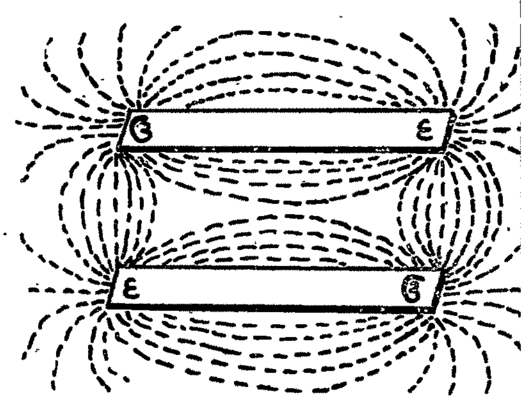

ब

૯૩ બે લોહચુંબક પાસે પાસે મૂકયા છે. ઉપર અને બાજુમાં બતાવેલી આકૃતિઓમાંથી કયી એક આકૃતિ લોહચુંબકીય ક્ષેત્રનું સાચું ચિત્ર રજુ કરે છે? સાચા જવાબની આસપાસ કુંડાળું કરો.

૧ अ

૨ ब

૩ क

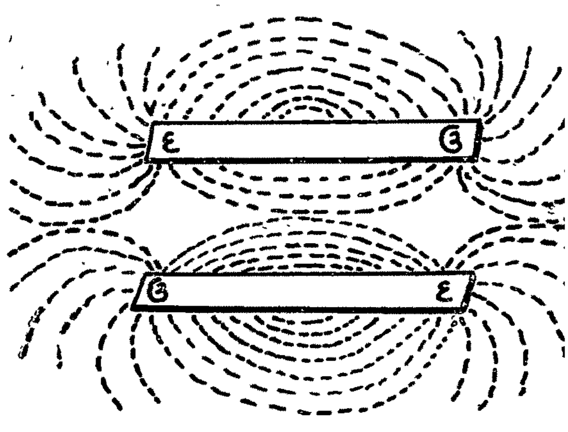

क

બાજુની આકૃતિમાં રેખા નં. ૧ આપતકિરણ છે. તેનું પરાવૃતકિરણ કઈ રેખા બતાવે છે? સાચા જવાબની આજુબાજુ કુંડાળું કરો.

૧ રેખા નંબર ૨
૨ રેખા નંબર ૩
૩ રેખા નંબર ૪
૪ રેખા નંબર ૫

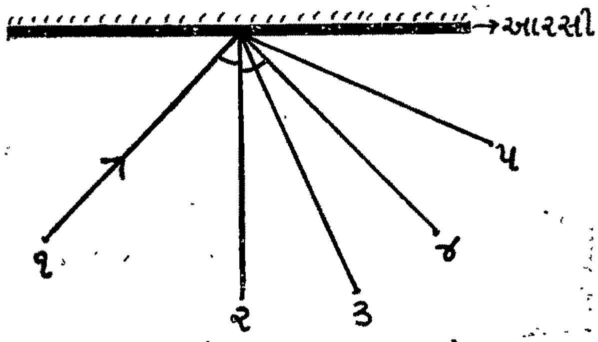

કસોટી ૮

પરાવર્તનના પ્રયોગ વખતે એક વિદ્યાર્થીએ બાજુની આકૃતિ દોરી છે. આકૃતિ જોઇને નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો.

1 अम કયું કિરણ છે?
જવાબ ( )

કઈ રેખા લંબ બતાવે છે?
જવાબ ( )

કયા કોણને આપાત કોણ કહેવાય?
જવાબ ( )

કયું બિન્દુ अ નું પ્રતિબિંબ બતાવે છે?
જવાબ ( )

કયા કોણને પરાવૃત્ત કોણ કહેવાય?
જવાબ ( )

કયી રેખા પરાવૃત્ત કિરણ બતાવે છે?
જવાબ ( )

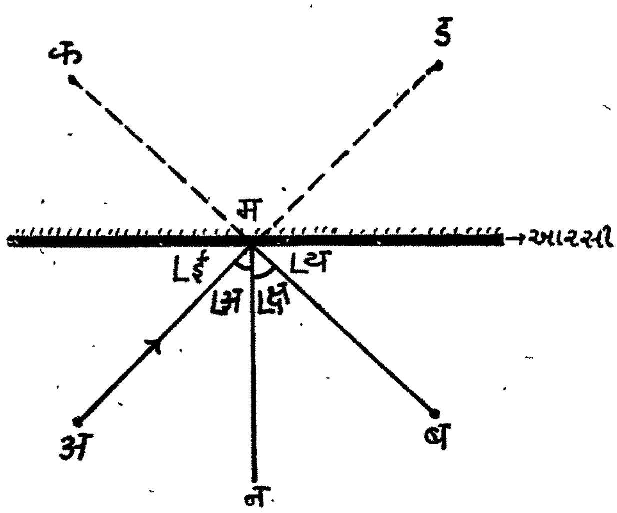

**Construction and Standardisation of Achievement Tests
Under Scheme 2-b, Second Five Year Plan,
Ministry of Education and Scientific Research,
Government of India.**

Printed at Ramvijaya P. Press
through the M, S University of Baroda Press
(Sadhana Press), Baroda 25-2-59

Baroda Studies
in
Mental Measurement

ઇતિહાસ કસોટી–ધોરણ ૮

ઉમર

નામ

વર્ગ

જિલ્લો

તારીખ

કસોટીનો અનુ. નંબર	સાચા જવાબોની સંખ્યા
૧	
૨	
૩	
૪	
૫	
૬	
૭	
૮	
૯	
૧૦	
૧૧	
૧૨	
કુલ	

સૂચના

હેવામાં આવે નહિ ત્યાં સુધી પુસ્તિકા ખોલશો હિ.

ુસ્તિકા મળે કે તરત જ ઉપરની માહિતી ભરી દો.

રેક કસોટી એક પછી એક લેજો.

ે પ્રશ્ન ના આવડે તે છોડી દઈ બીજો પ્રશ્ન શરૂ રો.

સોટી શરૂ કર્યા પછી કશું જ પૂછશો નહિ.

FACULTY OF EDUCATION AND PSYCHOLOGY

**Construction and Standardisation of Achievement Tests
Under Scheme 2–b, Second Five Year Plan,
Ministry of Education and Scientific Research,
Government of India.**

કસોટી ૧

નીચે કેટલાંક વાકયો આપ્યાં છે. દરેક વાકયમાં એક ખાલી જગ્યા છે. દરેક વાકયની ખાલી જગ્યા માટે તમારે એક શબ્દ સૂચવવાનો છે, જેથી વાકય ઇતિહાસની દૃષ્ટિએ સાચું બને. તમારો જવાબ, દરેકની સામે આપેલા કૌંસમાં લખો. ખાલી જગ્યામાં કંઈપણ લખશો નહીં.

————ની જીત પછી અશોકનું વિચાર પરિવર્તન થયું હતું. .... (૧) ( )

ચંદ્રગુપ્ત મૌર્યના બાહોશ મંત્રીનું નામ————હતું. .... (૨) ( )

ચંદ્રગુપ્ત બીજાના સમયમાં મગધની રાજધાની————હતી. .... (૩) ( )

જૈનધર્મના ચોવીસમા તીર્થંકર————હતા. .... (૪) ( )

————નામના ગુપ્તરાજા હિંદના નેપોલિયન તરીકે ઓળખાય છે. .... (૫) ( )

ઇજીપ્તનું પુરાણું નામ————હતું. .... (૬) ( )

ઈસુએ ———— ધર્મની સ્થાપના કરી હતી. .... (૭) ( )

હર્ષવર્ધનના સમયમાં ————નામનો ચીની યાત્રાળુ હિંદ આવ્યો હતો. (૮) ( )

જુલિયસ સીઝરના નામ ઉપરથી————નામનો માસ શરૂ થયો. .... (૯) ( )

————રાજાને ત્યાં મેગેસ્થિનીઝ એલચી તરીકે રહ્યો હતો. .... (૧૦) ( )

કસોટી ૨

નીચે દરેક લીટીમાં પાંચ બાબતો લખી છે. એ બાબત શા વિષે છે, તે દરેક લીટીની ઉપર જણા[illegible] એ પાંચ બાબતોમાંની એક બાબત, બાકીની ચાર સાથે બંધબેસતી નથી. જે બાબત બંધબેસતી ન લા[illegible] આસપાસ ગોળ કુંડાળું કરો.

૧૧. ધર્મપુસ્તકો :

બાઈબલ, કુરાન, અવેસ્થા, ગીતાંજલી, ગીતા.

૧૨. શોધકો :

ટોરિસેલી, ન્યૂટન, હ્યુએનસંગ, ગેલિલીયો, કોપરનીકસ.

૧૩. વેદો :

યજુર્વેદ, આયુર્વેદ, સામવેદ, ઋગ્વેદ, અથર્વવેદ.

૧૪. સંસ્કૃતિના વિકાસની નદીઓ :

નાઈલ, સિંધુ, મિસીસીપી, યુફ્રેટીસ, હોઆંગહો.

૧૫. વિદ્યાધામો :

તક્ષશિલા, વલ્લભીપુર, નાલંદા, બનારસ, વિક્રમશીલા.

કસોટી ૩

નીચે ખાલી જગ્યાના રૂપમાં, ઐતિહાસિક બાબતોને લગતા કેટલાક શબ્દોના અર્થ પૂછ્યા છે. તે દરેકની ચાર જવાબો આપ્યા છે. તેમાંથી એક જ જવાબ સાચો છે. જે જવાબ સાચો હોય તેની નીચે લીટી દોરો.

'સુવર્ણ યુગ' એટલે——

૧. દેશની સર્વદેશીય પ્રગતિનો યુગ.

૨. દેશમાં સોનાના સિક્કાની વપરાશવાળો યુગ.

૩. સોનેરી અક્ષરે લખાતાં પુસ્તકોનો યુગ.

૪. સોનાનો બહોળો વેપાર ચાલતો તે યુગ.

'પિરામીડ'——ને કહે છે.

૧. રાજાઓને રહેવાની મહોલાત.

૨. સૈનિકોને તાલીમ આપવાનું સ્થાન.

૩. મિસરમાં મૃતદેહ માટેની ઇમારત.

૪. બાળકોને ધર્મજ્ઞાન આપવાનું સ્થાન.

'ધાર્મિક સહિષ્ણુતા' એટલે——

૧. બધા ધર્મો પ્રત્યે માન.

૨. રાજધર્મો પ્રત્યે માન.

૩. એક જ ધર્મનું વર્ચસ્વ.

૪. ધર્મ ધર્મ વચ્ચે હરિફાઇ.

'હીનયાન' અને 'મહાયાન' એ——નું નામ છે.

૧. જૈન ધર્મના બે પંથો.

૨. ખ્રિસ્તી ધર્મના બે પંથો.

૩. બૌદ્ધ ધર્મના બે પંથો.

૪. મુસલમાન ધર્મના બે પંથો.

૨૦. 'મમી' એટલે——

૧. મીસરના લોકો જે હથિયાર વડે લડતા તે નામ.

૨. મીસરના લોકોએ દેવીને માટે રાખેલું સંબોધન.

૩. મીસરના લોકો મૃતદેહોને સાચવવા જે સાધન રાખતા તે.

૪. મીસરના લોકો પથ્થરની ઈમારત રાખતા તે.

૨૧. 'ગ્લેડિયેટર' એટલે——

૧. સ્પાર્ટામાં સૈન્યમાં જોડાતો સૈનિક.

૨. એથેન્સનો કેળવણીકાર.

૩. પ્રાચીન સંસ્કૃતિની સમજ આપનાર વિદ્વાન.

૪. રોમમાં કુસ્તીમાં ભાગ લેતો સશસ્ત્ર ગુલામ.

૨૨. 'પથ્થર યુગ' એટલે——

૧. પથ્થરના હથિયારવાળો યુગ.

૨. પથ્થરના વેપારનો યુગ.

૩. લોકો પથ્થરના ઘરોમાં રહેતા તે યુગ.

૪. પથ્થરનાં સાધનોની વપરાશવાળો યુગ.

૨૩. 'ઋગ્વેદ' એટલે——

૧. આર્યોની યાંત્રિક વિદ્યાની માહિતી આપતો યુગ.

૨. આર્યોના ધર્મનું વર્ણન કરતો વેદ.

૩. આર્યોની કાવ્યરૂપે રચાયેલા મંત્રોની સંહિતા.

૪. આર્યોની રાજ્ય વ્યવસ્થાનું વર્ણન કરતો વેદ.

કસોટી ૪

સૂચના : નીચે કેટલાંક ચિત્રો આપ્યાં છે. એ ચિત્રો તમારે બરાબર જોવાનાં છે. દરેક ચિત્રને નંબર આપ્યો છે. જવાબનું
છેવટે આપ્યું છે. ચિત્રો જોઈ લીધા પછી જવાબના ખાનામાં ચિત્રના દરેક નામની સામે, એ ચિત્રનો નંબર લ

(૧)

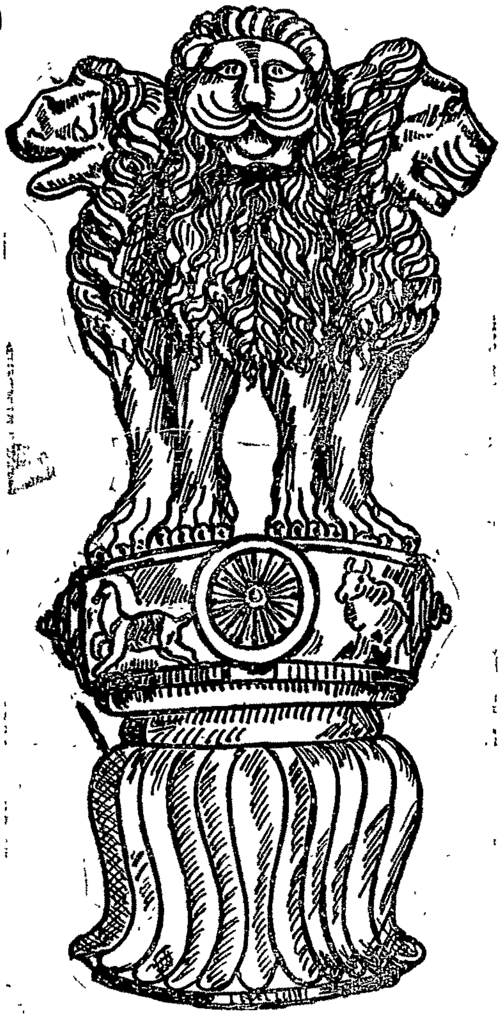

(૨)

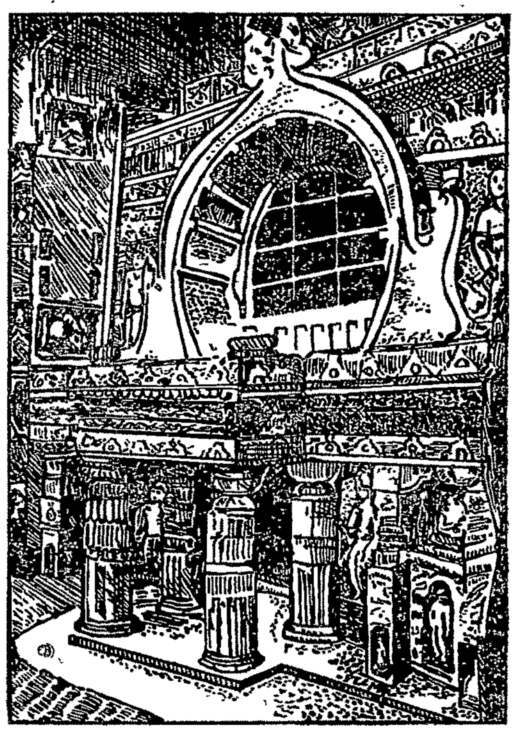

(૩)

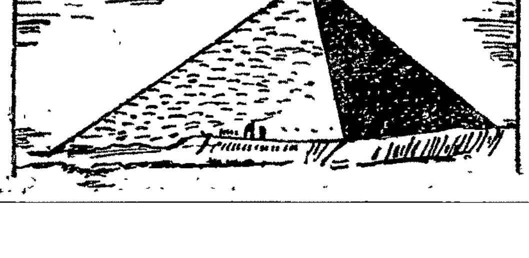

(૪)

(૬)

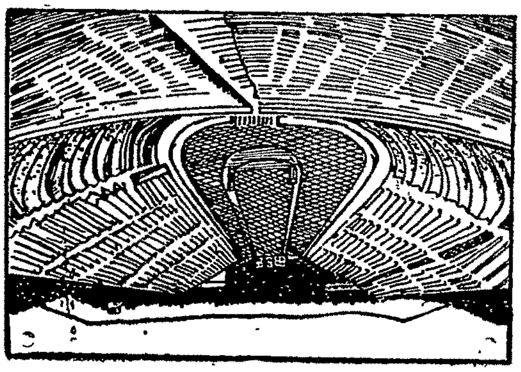

(૮)

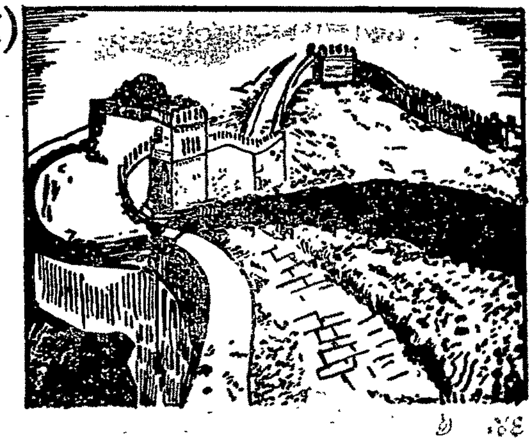

ચિત્રનું નામ	ચિત્રનો નંબર
૨૪. પિરામીડ	( )
૨૫. સ્ફીંક્સ	( )
૨૬. ચીનની દિવાલ	( )
૨૭. નીનેવે	( )
૨૮. સુમેરિયન વેદી	( )
૨૯. અજંટાનું પ્રવેશદ્વાર	( )
૩૦. ભારતનું રાજપ્રતીક	( )

કસોટી ૫

નીચે કારણો માગતાં કેટલાંક કથનો આપ્યાં છે. તે દરેકનાં ચાર કારણો તેની નીચે આપ્યા છે. તેમાંથી કારણ સાચું છે. તમને જે કારણ સાચું લાગે તેની નીચે લીટી દોરો.

૩૨. બુદ્ધ ધર્મની સરખામણીમાં, બ્રાહ્મણ ધર્મ લોકોમાં અપ્રિય થયો, કારણ કે———

૧. એ ધર્મ પ્રમાણે, યજ્ઞમાં પશુઓની અપાર હિંસા થતી.

૨. એ ધર્મ અનુસાર, ન્યાત જાતનાં બંધન ન હતાં.

૩. ધર્મમાં ગરીબ લોકોને સ્થાન ન હતું.

૪. એ ધર્મનાં સંસ્કૃત ભાષામાં લખાયેલાં શાસ્ત્રો લોકો સહેલાઈથી સમજી ન શકતા.

૩૩. મહાવીરને લોકો 'અર્હંત' કે 'જિન' કહેતા, કારણ કે—

૧. તેમણે ઈંદ્રિયો પર જીત મેળવી હતી.

૨. તેમણે 'જિન' નામનું પુસ્તક લખ્યું હતું.

૩. ધર્મક્ષેત્રમાં એમણે મહાન વિજય મેળવ્યો.

૪. રાજકિય ક્ષેત્રમાં એમણે સુધારા દાખલ કર્યા.

૩૪. હર્ષવર્ધન નર્મદાની દક્ષિણે પોતાનું રાજ્ય વિસ્તારવામાં નિષ્ફળ નીવડયો, કારણ કે———

૧. ત્યાંના રસ્તાઓથી તે માહિતગાર ન હતો.

૨. તે દક્ષિણના લોકો પર ઘાતકી જુલમ કરતો હતો.

૩. દક્ષિણ ભારતમાં પુલકેશી બીજાએ તેને આગેકૂચ કરતાં અટકાવ્યો.

૪. તેના સૈન્યે બળવો કર્યો.

૩૫. ચાણક્યે નંદવંશનો નાશ કરવાની પ્રતિજ્ઞા લીધી, કારણ કે———

૧. ધનનંદે ભરદરબારમાં તેનું અપમાન કર્યું હતું.

૨. નંદ રાજાઓએ તેના પિતાને મારી નાખ્યો હતો.

૩. નંદરાજાએ ચાણક્યને ધર્મગુરુપદેથી પદભ્રષ્ટ કર્યો હતો.

૪. તે સિકંદરને રાજા બનાવવા ઈચ્છતો હતો.

૩૬. ગુપ્ત સામ્રાજ્યની પડતી થઈ, કારણ કે———

૧. રાજાઓ એશઆરામી જીવન ગુજારતા હત

૨. તે રાજાઓમાં કુસંપ હતો.

૩. તેઓ વિદ્વાનોને માન આપતા ન હતા.

૪. હૂણ લોકોએ ગુપ્ત સામ્રાજ્ય પર હુમલો તેને નિર્બળ બનાવ્યું.

૩૭. સિકંદરની વિજયકૂચ ભારતના વાયવ્ય ભા આગળ વધી નહીં, કારણ કે———

૧. તેના સૈન્યમાં ફાટફૂટ પડી હતી.

૨. તેનું મોટા ભાગનું સૈન્ય નાશ પામ્યું હતું.

૩. હિંદુ રાજાઓએ એકઠા થઈ તેને હાર આ

૪. સિકંદરના દેશમાં આંતરવિગ્રહ ફાટી નીક હતો.

૩૮. તક્ષશિલામાં દૂરદૂરથી વિદ્યાર્થીઓ આવ કારણ કે———

૧. પરદેશમાં તે વખતે વિદ્યાપીઠો ન હતી.

૨. ચાણક્ય જેવા મુત્સદ્દી ત્યાં ગુરુ હતા.

૩. ત્યાં બધા જ પ્રકારની અને ઉચ્ચકક્ષાની વિ મળતી.

૪. ત્યાં પરદેશી રાજાઓ આર્થિક મદદ કરતા.

૩૯. બૌદ્ધ ધર્મ લોકોને પ્રિય લાગ્યો, કારણ કે———

૧. તેમને અહિંસાનો ઉપદેશ મળ્યો હતો.

૨. એ ધર્મનાં શાસ્ત્રો પણ સંસ્કૃત ભાષામાં રચાયાં હતાં.

૩. એ ધર્મમાં દેહદમનનો ઉત્તમ બોધ અપા હતો.

૪. એ ધર્મમાં બ્રાહ્મણોનું વર્ચસ્વ સ્વીકારવા આવ્યું ન હતું

કસોટી ૬

નીચે अ વિભાગમાં કેટલાંક અગત્યનાં નામો આપ્યાં છે અને ब વિભાગમાં તેમનો ફાળો આપ્યો છે. ब વિભાગ-ક શબ્દ પાસે (૧) (૨) (૩)......એમ ક્રમ આપ્યો છે. अ વિભાગમાંના દરેક નામની સામે <u>તેનો યોગ્ય ब વિભાગમાંથી શોધીને તેની ક્રમદર્શક સંખ્યા જવાબના ખાનામાં લખો.</u>

अ	જવાબ
અશોક	( )
ગ્રીસ	( )
મિસર	( )
મોહેં જો દડો	( )
આર્યો	( )
સુમેર	( )

ब

(૧) ઓલિમ્પીક રમતો

(૨) અર્થશાસ્ત્ર

(૩) પિરામીડ

(૪) ચીનની દિવાલ

(૫) શિલાલેખ

(૬) નગર રચના

(૭) નહેરો

(૮) વેદ

(૯) બાંધકામ

કસોટી ૭

નીચે અ વિભાગમાં બનાવો આપ્યા છે અને બ વિભાગમાં સાલ આપી છે. અ વિભાગમાંના બનાવો બ વિભાગમાંથી યોગ્ય સાલ નક્કી કરો અને તે સાલની આગળની ક્રમદર્શક સંખ્યા જવાબનાં ખાનામાં લખો.

અ	જવાબ	બ
૪૬. હિજરત	( )	(૧) ઈ. સ. ૬૦૫
		(૨) ઈ. સ. પૂર્વે ૫૬
૪૭. બુદ્ધનો જન્મ	( )	(૩) ઈ. સ. પૂર્વે ૧૮
		(૪) ઇ. સ. ૩૦
૪૮. વિક્રમ સંવત શરૂ થઈ	( )	(૫) ઈ. સ. ૫૭૦
		(૬) ઈ. સ. પૂર્વે ૭૭
૪૯. ઇશુનો વધ	( )	(૭) ઇ. સ. ૬૨૨
		(૮) ઈ. સ. પૂર્વે ૪૪
૫૦. પહેલી ઑલિમ્પીક રમત	( )	(૯) ઈ. સ. ૭૮
		(૧૦) ઈ. સ. પૂર્વે ૫૮

કસોટી ૮

ટલાંક કથનો આપ્યાં છે. તે દરેકના ચાર જવાબો તેની નીચે આપ્યા છે. તેમાંથી એક જ જવાબ ખોટો છે. જે તમને ખોટો લાગે તેની નીચે લીટી દોરો.

ણી ખરી પ્રાચીન સંસ્કૃતિઓ નદી કિનારે વીકસી હતી કારણ કે—

1. નદીઓના ફળદ્રુપ પ્રદેશમાં સમૃદ્ધ ખેતી થઈ શકતી.

૨. પશુપાલન માટે ત્યાં ઘાસચારો મળી શકતો.

૩. નદીઓનો જળમાર્ગ તરીકે ઉપયોગ થતો.

૪. નદીઓમાં બંધ બાંધી શકાતા.

૫૪. સુમેર પ્રદેશની ધરતી સોનાની ગણાતી હતી કારણ કે—

૧. ત્યાંની કાંપની માટી ખેતી માટે ફળદ્રુપ હતી.

૨. તે ધરતીમાં સોનાની રજકણો થતી.

૩. ત્યાંની ધરતીની માટી હથિયારો બનાવવામાં વપરાતી.

૪. તેની ચીકણી માટીમાંથી સુરજના તાપમાં ઇમારતી ઇંટો બનતી.

ગૌતમબુદ્ધને નીચેના પ્રસંગોએ ગૃહત્યાગ કરવા પ્રેર્યા:

૧. તેમની પત્ની સાથેનો અણબનાવ.

૨. મૃતદેહનું દર્શન.

૩. તેમણે રોગી માણસને રીબાતો જોયો.

૪. તેમણે વૃદ્ધ માણસની અવદશા જોઈ.

૫૫. ઇજીપ્શીયનોએ પોતાને હાથે જ પોતાનો વિનાશ વહોરી લીધો, કારણ કે—

૧. તેઓ જીવતાને ભોગે મરેલાને તૃપ્ત કરવાની વૃત્તિ ધરાવતા.

૨. તેઓ પિરામીડો પાછળ પુષ્કળ પૈસો ખરચતા.

૩. તેઓ દારૂ અને મહેફીલમાં કિંમતી સમય બગાડતા.

૪. તેઓ પિરામીડોમાં મૃતદેહની સાથે કિંમતી આભૂષણો મૂકતા.

અશોકના શિલાલેખોએ નીચેની વસ્તુ ભારતને આપી:

૧. સાહિત્ય અને શિલ્પકૃતિના ઉત્તમ નમૂના.

૨. આપણા પ્રજાસત્તાક ભારતનાં પ્રતીકો.

૩. યુદ્ધ કરવાની રીતો.

૫૬. રોમનું પતન થયું, કારણ કે—

૧. રોમનો વિલાસી અને એશઆરામી બન્યા.

૨. એંસી જેટલા છાવણી શહેનશાહો ઊભા થયા.

૩. ગુલામી પ્રથા રોમને બોજારૂપ નીવડી.

૪. રોમનોએ બાંધકામ પાછળ રાજ્યની તિજોરી ખાલી કરી.

કસોટી ૯

નીચે કેટલાંક અધૂરાં વિધાનો આપેલાં છે. તેમાં રહેલી ખાલી જગ્યા માટે દરેક વિધાનની નીચે બાબતો આપેલી છે. આપેલી બાબતોમાંથી જે બાબત સાચી લાગે તેની નીચે લીટી દોરો.

૫૭. " નાઈલ ન હોત તો, એક રસાળ પ્રદેશ તેની પશ્ચિમે આવેલા સહરાના રણ જેવો વેરાન હોત " એ પ્રદેશ તે———.

૧. ઇજિપ્ત

૨. ક્રીટ

૩. મેસોપોટેમિયા

૪. સુમેર

૫૮. ગ્રીક લોકો જૂદા હતા, છતાં તેમને એક રાખવામાં ———ના બળે અગત્યનો ભાગ ભજવ્યો.

૧. ભાષા

૨. રમતો

૩. કાવ્યો

૪. ભોજન સમારંભો

૫૯. ' મેરેથાન '———ની દોડની યાદગીરીમાં શરૂ થઈ.

૧. જુલિયસ સીઝર

૨. ફાઈડિપિડીસ

૩. ઓગસ્ટસ

૪. પેરિક્લિસ

૬૦. રાવી તટે આવેલા———નીસંસ્કૃતિનું ઇતિહાસમાં મોટામાં મોટું સ્થાન છે.

૧. હડપ્પા

૨. મોહેંજોદેરો

૩. ક્વેટા

૪. મિથિલા

૬૧. ફાહિયાન———ના સમયમાં ભારત આ

૧. ચંદ્રગુપ્ત મૌર્ય

૨. સમુદ્રગુપ્ત

૩. વિક્રમાદિત્ય

૪. હર્ષવર્ધન

૬૨. પ્રખ્યાત સાંચીનો સ્તૂપ———મા છે.

૧. મદ્રાસ

૨. ભોપાળ

૩. મધ્યપ્રદેશ

૪. બિહાર

૬૩. ગુપ્તવંશના———રાજાના સમયથી સુવ શરૂ થયો, એમ કહેવાય છે.

૧. સ્કંદગુપ્ત

૨. સમુદ્રગુપ્ત

૩. વિક્રમાદિત્ય

૪. ચંદ્રગુપ્ત

૬૪. ભગવાન બુદ્ધના વિવેચનોનો સંગ્રહ——— નામે ઓળખાય છે.

૧. બાઈબલ

૨. વેદો

૩. અવેસ્થા

૪. ત્રિપિટિક

કસોટી ૧૦

નીચે દરેક પ્રશ્નની નીચે ચાર જવાબ આપ્યા છે. તેમાંથી એક જ જવાબ સાચો છે. જે જવાબ સાચો લાગતો તેની નીચે લીટી દોરો.

હિંદુ ધર્મનો પુનરુદ્ધાર કોણે કર્યો ?

૧. શંકરાચાર્યે.

૨. સ્વામી દયાનંદ સરસ્વતીએ.

૩. સ્વામી વિવેકાનંદે.

૪. ચૈતન્ય મહાપ્રભુએ.

પોતાના કાયદા માટે ઇતિહાસમાં કોણ જાણીતા થઈ ગયા ?

૧. પ્લેટો.

૨. સોક્રેટીસ.

૩. એખનેટન.

૪. હમ્મુરબ્બી.

જૈન ધર્મની સ્થાપના કોણે કરી ?

૧. ગૌતમબુદ્ધ.

૨. મહાવીર સ્વામી.

૩. અષો જરથુસ્ત.

૪. કૉન્ફ્યુશીયસ.

૮. કયા નેતાએ એથેન્સને રાખમાંથી જીવતું કર્યું ?

૧. પેરિક્લિસ.

૨. હેરોડોટસ.

૩. દારાયસ.

૪. ઓક્ટેવિયસ.

૬૯. 'તાઓ તે કિંગ' નામનો ગ્રંથ કોણે લખ્યો ?

૧. કૉન્ફ્યુશીયસ.

૨. લૂ.

૩. લાઉત્ઝ.

૪. ફાહિયાન.

૭૦. મિસરવાસીઓની ધાર્મિક માન્યતા પર પ્રહાર કરી અસંખ્ય દેવ દેવીઓની પૂજા પર પ્રતિબંધ મૂકી 'ઇશ્વર એક છે'–એવી જાહેરાત કયા રાજાએ કરી ?

૧. એખનેટન.

૨. એલેકઝાંડર.

૩. ટોલેમી.

૪. કૉન્સ્ટન્ટાઇન.

૭૧. 'તારી જાતને ઓળખ' કહેનાર કોણ હતા.

૧. પ્લેટો.

૨. સોક્રેટીસ.

૩. એરીસ્ટોટલ.

૪. કૉન્ફ્યુશીયસ.

૭૨. એખનેટનની તુલના આપણા દેશના કયા રાજા સાથે કરી શકાય ?

૧. અકબર.

૨. અશોક.

૩. વિક્રમાદિત્ય.

૪. સમુદ્રગુપ્ત.

ઉખાણાં ૧૧

સૂચના : નીચે નકશો આપ્યો છે, એમાં દરેક જગ્યાના નંબરો આપ્યા છે. નકશાની નીચે જગ્યાનાં નામો આપ્
દરેક નામની સામે નકશામાંથી તે જગ્યાનો નંબર શોધીને લખો.

પુરાતન ભારતનાં ધામો

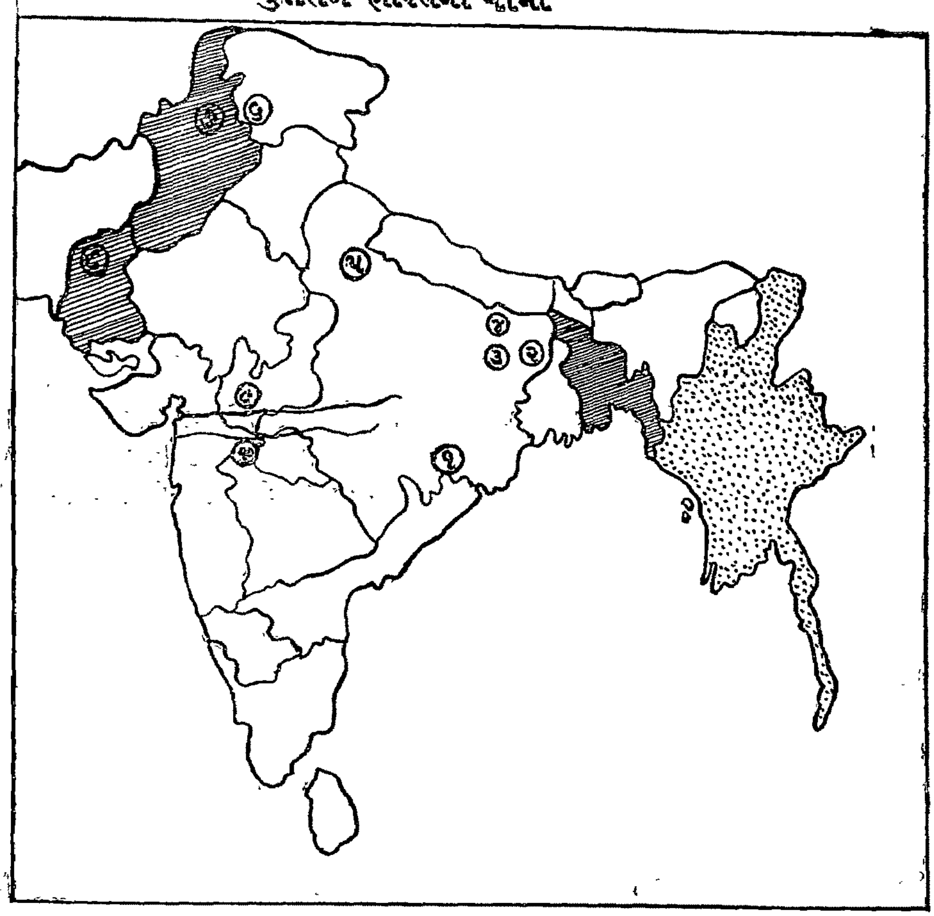

જવાબનું ખાનું

જગ્યા	નંબર
૭૩. મોહેં-જો-દેડો	....( )
૭૪. અજંટા	....( )
૭૫. પ્રયાગ	....( )
૭૬. તક્ષશિલા	....( )

કસોટી ૧૨

: નીચે નકશો આપ્યો છે. એમાં જે નદીઓ પર સંસ્કૃતિ વિકસી હતી તે દિવડા દ્વારા દર્શાવ્યું છે. દરેક જગ્યા આગળ ૧, ૨, ૩, ૪ એમ નંબર લખ્યા છે. નકશાની નીચે જવાબના ખાનામાં દરેક નંબરની સામે તે નંબર કઈ સંસ્કૃતિ દર્શાવે છે, તે સંસ્કૃતિનું નામ લખો.

પ્રાચીન સંસ્કૃતિઓ

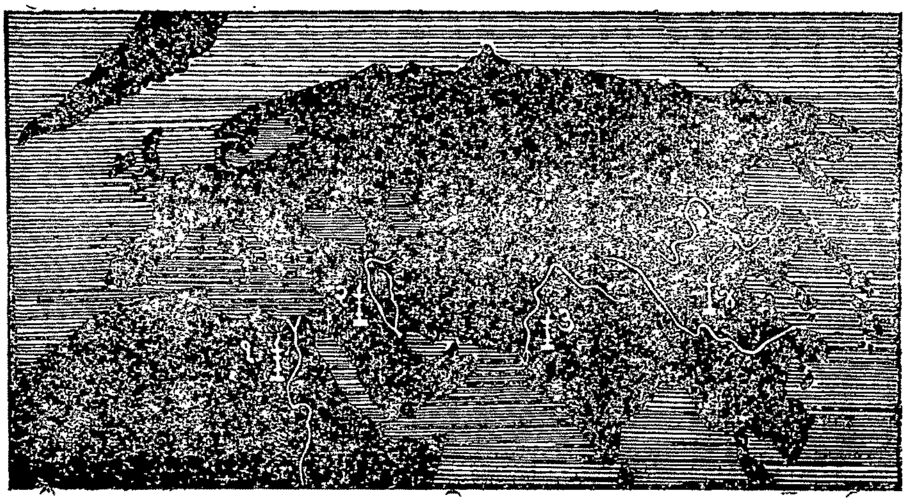

જવાબ

નંબર	સંસ્કૃતિનું નામ
૭૭. .... ૧	....
૭૮. .... ૨	....
૭૯. .... ૩	....

Baroda Studies

Appendix 7 ~~279~~

in 208

Mental Measurement

ભૂગોળ કસોટી-ધોરણ ૮

નામ ______________________ તારીખ ____________

શાળાનું નામ ______________________ ગામ ____________

ઉંમર ____________ વર્ગ ____________ જીલ્લો ____________

સૂચના

1. પુસ્તિકા મળે કે તરત જ ઉપરની માહિતી ભરી દો.

૨. દરેક કસોટીને મથાળે પૂરતી સૂચના આપેલી છે. દરેક કસોટી એક પછી એક લેજો.

૩. જે પ્રશ્ન ના આવડે તે છોડી દઈ બીજો પ્રશ્ન શરૂ કરો કારણ કે દરેક સાચા જવાબ માટે એક ગુણાંક મળે છે.

૪. કસોટી શરૂ થયા પછી કશું પૂછશો નહિ.

કસોટીનો અનુક્રમ નંબર	સાચા જવાબોની સંખ્યા
૧	
૨	
૩	
૪	
૫	
૬	
૭	
૮	
૯	
૧૦	
કુલ	

FACULTY OF EDUCATION & PSYCHOLOGY
M. S. UNIVERSITY OF BARODA

Construction and Standardisation of Achievement Tests
Under Scheme 2-b, Second Five Year Plan,
Ministry of Education and Scientific Research,
Government of India

કસોટી ૧

નીચે કેટલાંક વાક્યો આપેલાં છે, તે દરેકમાં એકેક ખાલી જગ્યા છે. એ ખાલી જગ્યામાં મૂકવા માટે એવો યોગ્ય શબ્દ ...ઢો કે જેથી વાક્ય ભૌગોલિક માહિતીની દૃષ્ટિએ સાચું બને. તમારો જવાબ જમણી બાજુના ખાનામાં લખો. જગ્યામાં કંઇપણ લખશો નહીં.

યુરોપ અને એશિયાનું એકત્ર નામ ——— છે. ... ...(૧)

નદીના ઉદ્ભવ સ્થાનને ——— કહે છે. ... ...(૨)

૨૩½° ઉત્તર અક્ષાંશવૃત્તને ——— કહે છે. ... ...(૩)

પૃથ્વાની વાર્ષિક ગતિને કારણે ——— થાય છે. ... ...(૪)

વિસ્તારની દૃષ્ટિએ દુનિયાનો સૌથી મોટો ખંડ ——— છે. ...(૫)

વિષુવવૃત્તપર આવતા કાયમી પવનોને ——— કહે છે. ... ...(૬)

જેમ જેમ ઊંચાઈ વધતી જાય, તેમ તેમ હવાનું દબાણ ——— થાય છે.(૭)

પૃથ્વીની પ્રદક્ષિણાના માર્ગને ——— કહે છે. ... ...(૮)

જેમ અક્ષાંશ વધારે, તેમ ઉષ્ણતામાન ——— હોય છે. ... ...(૯)

પૃથ્વીની ધરી કક્ષા સાથે ——— અંશ ખૂણો કરે છે. ...(૧૦)

કસોટી ૨

નીચે દરેક લીટીમાં પાંચ બાબતો લખી છે. એ બાબતો શા વિષે છે, તે દરેક લીટીની ઉપર જણાવ્યું છે. એ ...ાંની એક બાબત, બાકીની ચાર સાથે બંધબેસતી નથી. જે બાબત બંધબેસતી ન લાગે તેની આસપાસ ગોળ ...ં કરો.

દેશોનાં નામ :

ભારત ચીન જાપાન પેરિસ રશિયા

બંદરોનાં નામ :

કરાંચી કોલંબો લંડન મુંબઈ બનારસ

એશિયાની નદીઓ :

બ્રહ્મપુત્રા ટેમ્સ ઇરાવદી હોઆંગહો આમુદરિયા

ખંડનાં નામ :

ઓસ્ટ્રિયા યુરોપ આફ્રિકા અમેરિકા એશિયા

યુરોપના પર્વતો :

આલ્પ્સ એપિનાઇન એન્ડિઝ પિરીનીઝ યુરલ

કસોટી ૩

નીચે દરેક પ્રશ્નની નીચે ચાર જવાબ આપ્યા છે. તેમાંથી એકજ જવાબ સાચો છે. દરેક પ્રશ્નની નીચે આપે જવાબોમાંથી તમને જે જવાબ સાચો લાગે, તેની નીચે લીટી દોરો.

૧૬ જળ પ્રદેશ એટલે શું ?

૧ જળથી ભરાયેલો પ્રદેશ.
૨ જેટલા પ્રદેશનું પાણી નદી અને તેની શાખામાં આવે તેટલો પ્રદેશ
૩ ખૂબ પૂરમાં ડૂબી ગયેલો પ્રદેશ.
૪ નદીની બાજુપર આવેલી ટેકરીઓની હારોનો પ્રદેશ.

૧૭ વિષુવવૃત્ત એટલે શું ?

૧ ઉત્તર ધ્રુવ તેમજ દક્ષિણ ધ્રુવને જોડતી કાલ્પનિક રેખા.
૨ પૂર્વપશ્ચિમ જતી અને પૃથ્વીના બે સરખા ભાગ કરતી કાલ્પનિક રેખા.
૩ દુનિયાના દેશોનો સમય બતાવતી રેખા.
૪ પૃથ્વીની ધરી.

૧૮ કયો પ્રદેશ વર્ષાછાયાનો પ્રદેશ હશે ?

૧ પુષ્કળ વરસાદવાળો પ્રદેશ.
૨ ઝાડોના છાંયડાવાળો પ્રદેશ.
૩ ગીચ જંગલોવાળો પ્રદેશ.
૪ પહાડની વરસાદવાળી બાજુની પાછળનો પ્રદેશ.

૧૯ જમીનની લહેર એટલે શું ?

૧ જમીન પરથી દરિયા તરફ વાતા પવનો.
૨ દરિયા પરથી જમીન તરફ વાતા પવનો.
૩ દિવસે વાતા પવનો.
૪ રણની તપેલી જમીન પરથી વાતા પવનો.

૨૦ ધરી એટલે શું ?

૧ પૃથ્વીના કેન્દ્રમાંથી પૂર્વપશ્ચિમ જતી કાલ્પનિક રેખા.
૨ બંને ધ્રુવોનો સાંધતી અને પૃથ્વીના મધ્યબિંદુમાંથી પસાર થતી કાલ્પનિક રેખા.
૩ પૃથ્વીનો પરિઘ માપતી કાલ્પનિક રેખા.
૪ પૃથ્વીની કક્ષા સાથે ૨૩½° ખૂણો કરતી કાલ્પનિક રેખા.

૨૧ કયા પ્રદેશને મુખત્રિકોણનો પ્રદેશ કહીશું ?

૧ નદીના મુખ પાસેનો પ્રદેશ.
૨ નદી સમુદ્રને મળે તે જગાએ ઠરેલા કાંપથી બનતો પ્રદેશ
૩ નદીની ખીણનો ફળદ્રુપ પ્રદેશ.
૪ નદીના ઉદ્ભવ સ્થાનનો પ્રદેશ.

૨૨ કયા પ્રકારની આબોહવા, ખંડસ્થ આબોહવા છે ?

૧ દરિયા કિનારે આવેલાં સ્થળોની આબોહવા.
૨ ઊનાળામાં તાપ ન લાગે અને શિયાળામાં ઠંડી ન લાગે તેવી આબોહવા.
૩ વાર્ષિક ઉષ્ણતામાનનો ગાળો મોટો હોય તેવી આબોહવા
૪ ઘણી ઊંચાઇપર આવેલાં સ્થળોની આબોહવા.

૨૩ સમભાર રેખા એટલે શું ?

૧ સરખા દબાણવાળા સ્થળોને જોડનારી રેખા.
૨ સરખા ઉષ્ણતાનવાળા સ્થળોને જોડનારી રેખા,
૩ સરખા વરસાદવાળા સ્થળોને જોડનારી રેખા.
૪ સરખી ઊંચાઇએ આવેલાં સ્થળોને જોડનારી રેખા.

૨૪ મોન્સૂન પ્રદેશો એટલે શું ?

૧ ઊનાળાના વરસાદવાળા પ્રદેશો.
૨ શિયાળુ વરસાદવાળા પ્રદેશો.
૩ બારેમાસ વરસાદ આવે તેવા પ્રદેશો.
૪ મોસમી પવનોવાળા પ્રદેશો.

૨૫ અક્ષાંશ એટલે શું ?

૧ પૃથ્વીપર દોરેલાં સરખાં વર્તુળો.
૨ પૃથ્વીનો પરિઘ માપતી રેખા.
૩ ઉત્તરધ્રુવ અને દક્ષિણધ્રુવને જોડતી રેખા.
૪ કોઇપણ સ્થળનું વિષુવવૃત્તથી ઉત્તરદક્ષિણનું અંતર.

કસોટી ૪

: નીચે કેટલીક આકૃતિઓ આપી છે. દરેક આકૃતિની સામે પ્રશ્નો પૂછેલા છે. તેનો યોગ્ય જવાબ શોધી, તે જવાબ, પાસે દોરેલા લંબચોરસમાં લખો.

માનવીનાં રહેઠાણ

આ રહેઠાણમાં કઈ જાતિના લોકો વસે છે ?

આ રહેઠાણ શા નામે ઓળખાય છે ?

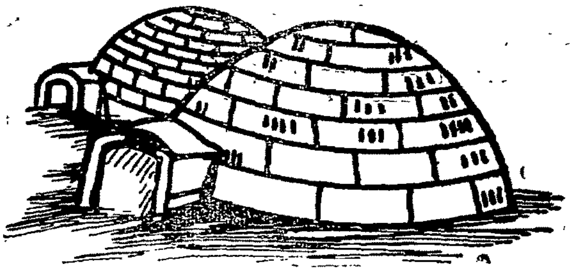

આ રહેઠાણમાં કઈ જાતિના લોકો વસે છે ?

આ રહેઠાણ શા નામે ઓળખાય છે ?

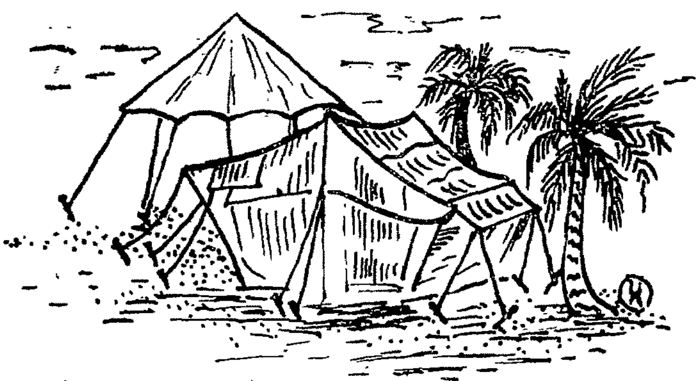

આપણી પૃથ્વી

કઈ આકૃતિ રેખાંશ બતાવે છે ?

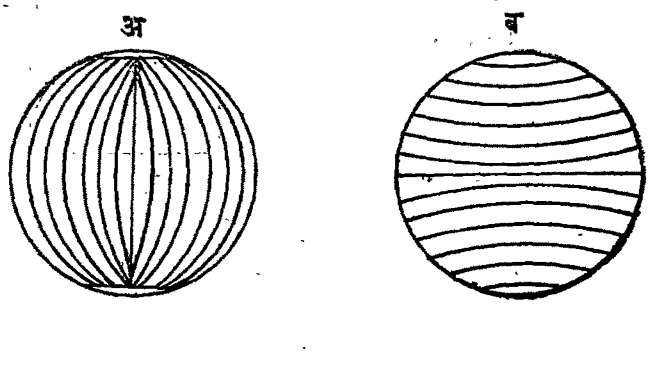

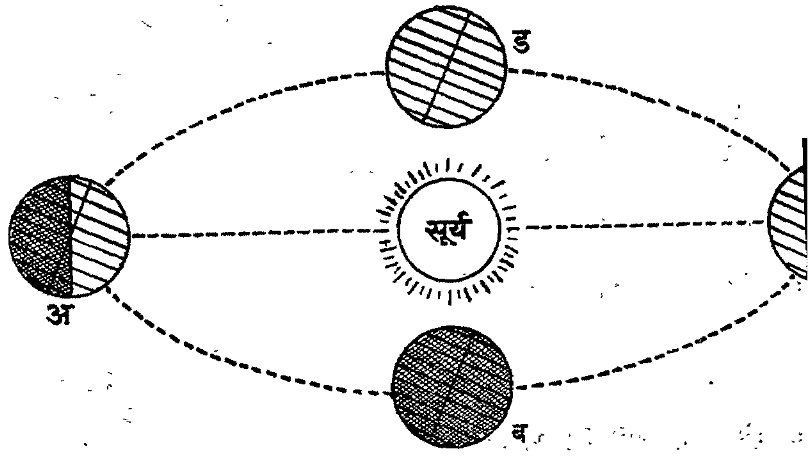

૩૧ ઉત્તરાયણ બતાવતી આકૃતિ કઈ ?

૩૨ અ આકૃતિના ઉત્તરગોળાર્ધમાં કઈ ઋતુ હશે ?

૩૩ દક્ષિણ ગોળાર્ધમાં કઇ આકૃતિ વખતે લાંબામાં લાંબો દિવસ હશે ?

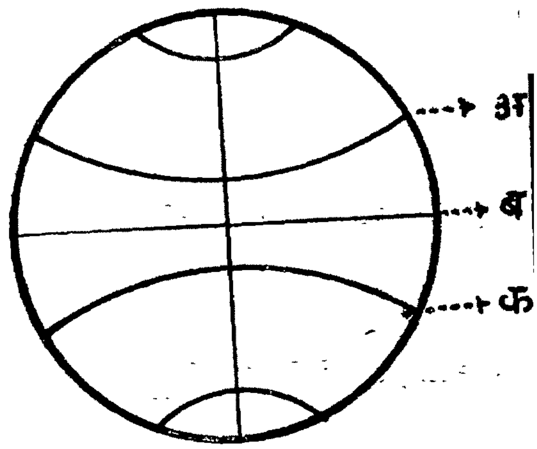

૩૪ કઈ રેખાને વિષુવવૃત્ત કહે છે ?

૩૫ કઇ રેખાને કર્કવૃત્ત કહે છે ?

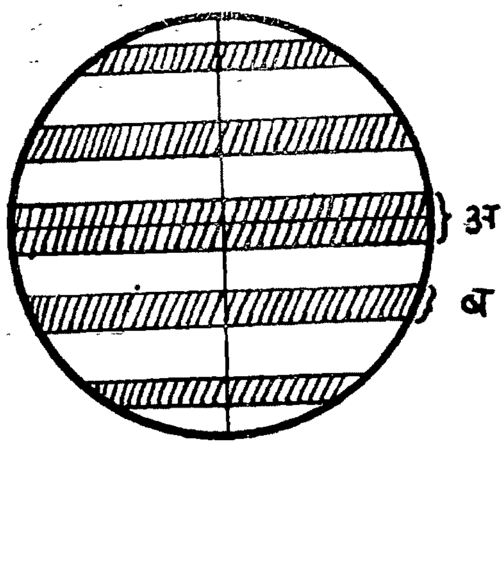

૩૬ હલકા દબાણનો પટો કયો છે ?

આલેખવાચન

મુંબઈના વરસાદનો આલેખ

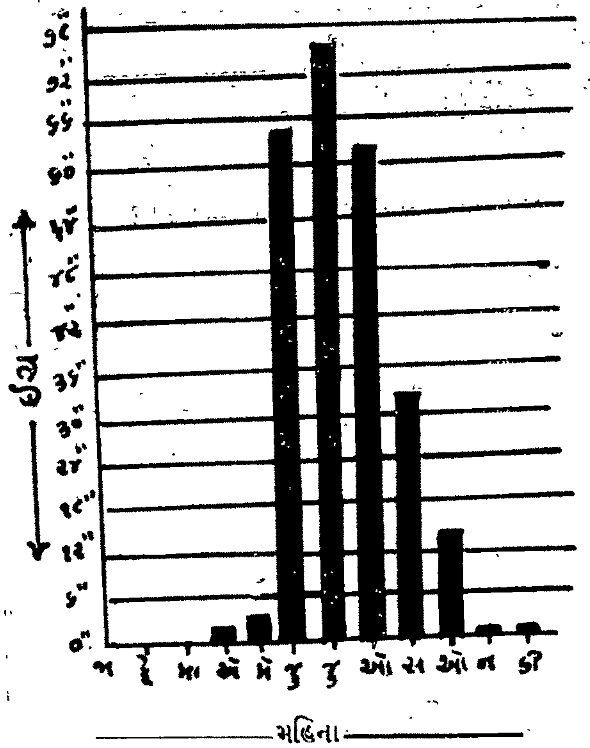

મુંબઈમાં કયા મહિનામાં સૌથી વધુ વરસાદ પડે છે ?

મુંબઈમાં કયા માસમાં ૩૦"થી ૩૬" જેટલો વરસાદ હશે ?

દિલ્હીના ઉષ્ણતામાનનો આલેખ

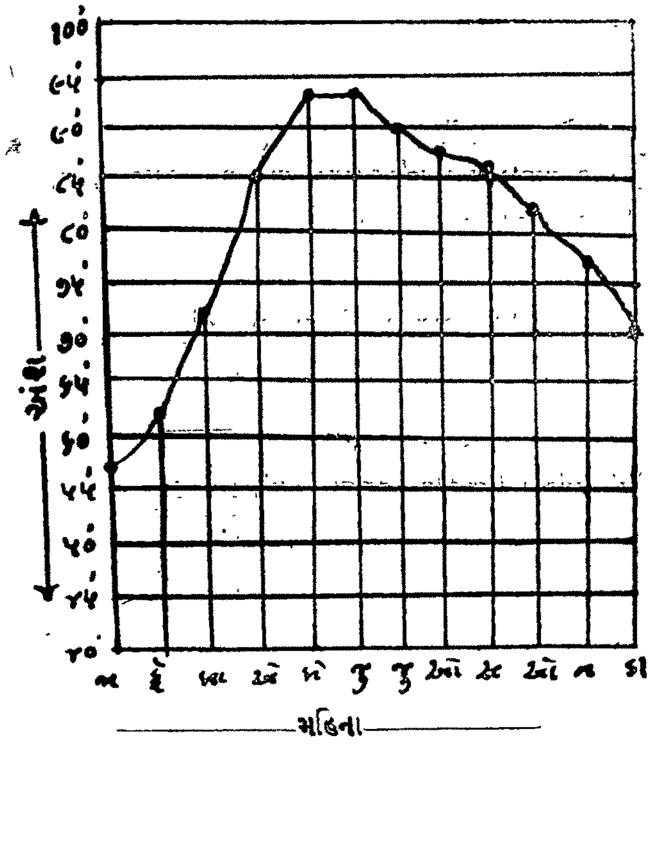

દિલ્હીમાં સૌથી ઓછું ઉષ્ણતામાન કયા મહિનામાં હોય છે ?

ડિસેમ્બર માસમાં કેટલા અંશ ઉષ્ણતામાન છે ?

આયાત નિકાશ

સામે સીલોનથી માલ લઇને જતી (નિકાશ કરતી), અને બીજા દેશોમાંથી માલ લઇને સિલોન આવતી (આયાત કરતી) એમ બે આગબોટ છે. ઉપરના ચિત્રમાં આકૃતિ આગળ अ અને ब લખ્યા છે. હવે લખો કે :

અ

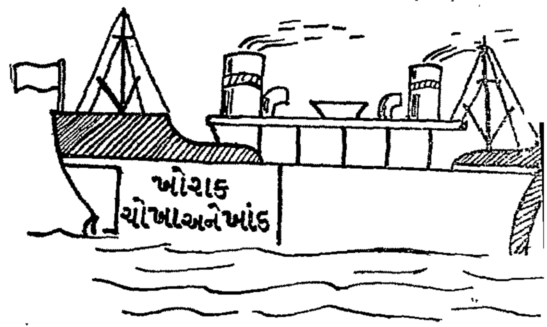

૪૧ સીલોનથી માલ લઇને જતી આગબોટ કઇ ?

☐

૪૨ માલ લઇને સીલોન આવતી આગબોટ કઇ ?

☐

ब

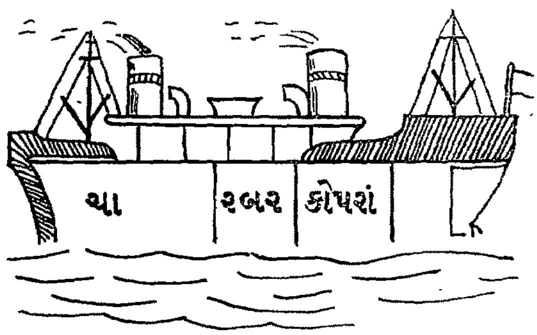

अ

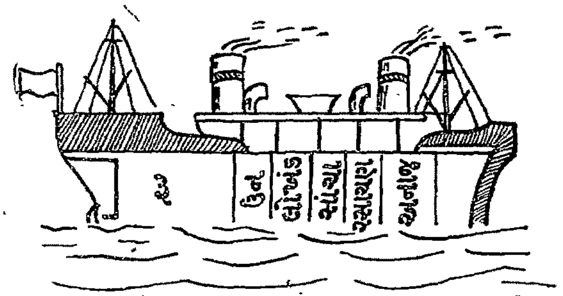

સામે જાપાનની अ અને ब નામની બે આગબોટ છે. એક આગબોટ જાપાનની આયાત બતાવે છે. બીજી આગબોટ નિકાશ બતાવે છે. હવે લખો કે :

૪૩ જાપાનની નિકાશ બતાવતી આગબોટ કઈ?

☐

ब

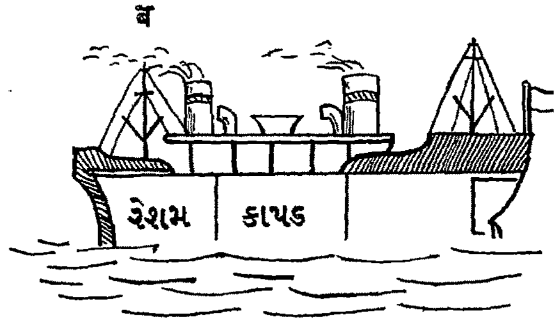

૪૪ જાપાનની આયાત બતાવતી આગબોટ કઇ ?

☐

આકૃતિમાં જોઇને જણાવો કે સૌથી વધુ ઘઉં પરદેશ મોકલનાર દેશ કયો ?

દુનિયાને ઘઉં આપનારા દેશો

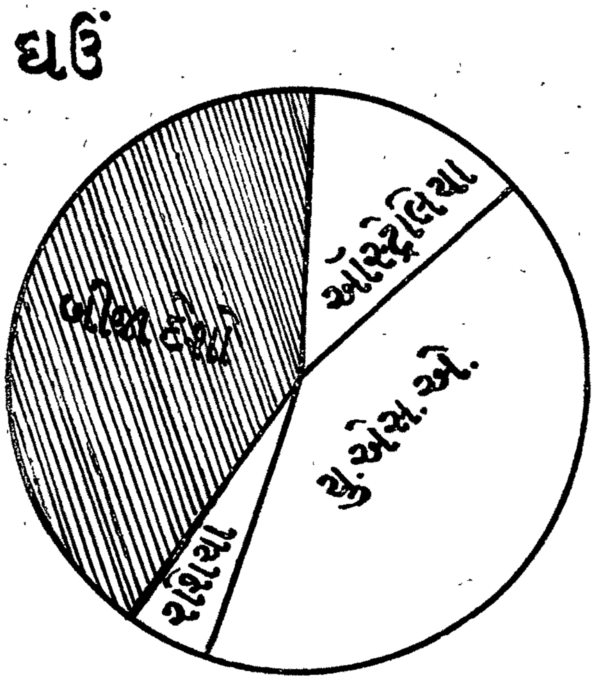

કયા દેશ કરતાં ભારત ઓછા ચોખા પકવે છે ?

સૌથી વધારે ચોખા પકવતા દુનિયાના દેશો

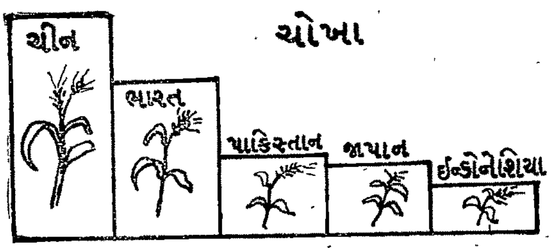

કયા દેશની સુતરાઉ કાપડની નિકાશ ઓછામાં ઓછી છે ?

સુતરાઉ કાપડ પરદેશ મોકલનારા દેશો

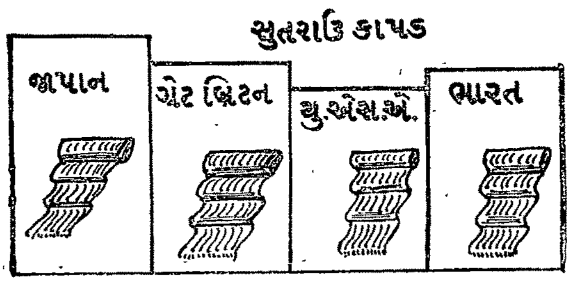

કસોટી ૫

નીચે કેટલાંક અપૂર્ણ કથનો આપેલાં છે, ને તેની નીચે જે જોડવાથી દરેક કથન પૂરૂં થઈ શકે એવાં ચાર આપ્યાં છે. દરેક કથન નીચે, તેની નીચે આપેલ ચાર વાક્યોમાંથી એવું એક વાક્ય શોધી કાઢો કે જે, કથન સાથે જો ભૌગોલિક રીતે સાચું બને. જે વાક્ય જોડવાથી કથન સાચું બને તે વાક્ય નીચે લીટી દોરો.

૪૮ પૂર્વપાકિસ્તાન ' સોનેરી રેસાનો મુલક ' કહેવાય છે, કારણ કે ——

૧ ત્યાંની આબોહવા પાકને આનુકૂળ છે.
૨ ત્યાં સોનાની અનેક ખાણો આવેલી છે.
૩ ત્યાં શણનો પુષ્કળ પાક ઊતરે છે.
૪ ત્યાંની જમીન અતિશય ફળદ્રુપ છે.

૪૯ કિર્ગિઝ લોકો ભટકતું જીવન ગાળે છે, કારણ કે ——

૧ એ લોકોને ભટકવું ખૂબજ ગમે છે.
૨ ત્યાં પુષ્કળ ગરમી પડે છે.
૩ ત્યાં મકાનોની તંગી પડે છે.
૪ ત્યાં પાણી અને ઘાસચારાની મુશ્કેલી હોય છે.

૫૦ નદીના મુખત્રિકોણો અતિશય ફળદ્રુપ હોય છે, કારણ કે ——

૧ મુખ આગળ નદી ઘણી પહોળી બને છે.
૨ નદીએ ઘસડી આણેલો કાંપ મુખ આગળ ઠરે છે.
૩ ત્યાં વરસાદ સારો પડે છે.
૪ ત્રિકોણાકાર પ્રદેશ હોવાથી ફળદ્રુપ છે.

૫૧ જાપાનના લોકો વાંસ અને કાગળના ઘરોમાં રહે છે, કારણ કે ——

૧ ત્યાં સીમેન્ટ બનાવવાનાં કારખાનાં નથી.
૨ ત્યાં પોચાં લાકડાનાં પુષ્કળ જંગલો છે.
૩ ત્યાં ધરતીકંપ વારંવાર થાય છે.
૪ ત્યાં તાપ પુષ્કળ પડે છે.

૫૨ એશિયાના ટુંડ્ર પ્રદેશમાં જુજ વસ્તી છે, કારણ કે——

૧ ત્યાં અતિશય વરસાદ પડે છે.
૨ ત્યાંની આબોહવા રોગિષ્ટ છે.
૩ ત્યાં એકપણ સારું બંદર આવેલું નથી.
૪ ત્યાં જીવનની જરૂરિયાતનાં સાધનોની મુશ્કેલો પડે છે.

૫૩ સિલોન વિષુવવૃત્ત પર હોવા છતાં ત્યાં તાપ પડતો કારણ કે —

૧ ત્યાં નાળિયેરીનાં વનો આવેલાં છે.
૨ તે ઘણી ઊંચાઈ પર આવેલુ છે.
૩ તેની ચારે બાજુ દરિયો છે.
૪ ત્યાં શિયાળામાં વધુ વરસાદ પડે છે.

૫૪ ચીનના લોકો વધુ પ્રમાણમાં રેશમી કપડાં પહે કારણ કે ——

૧ તે લોકો કપડાંના બહુજ શોખીન શોખીન હોય છે.
૨ અતિશય ગરમીને લીધે પાતળાં રેશમી કપડાં ઘણાં અ પડે છે.
૩ ત્યાં રેશમના કીડા ઉછેરાય છે.
૪ ત્યાં પરદેશથી આવતુ રેશમ ઘણું સસ્તું મળે છે.

૫૫ યુરોપમાં પશ્ચિમ કિનારાનાં બંદરો બારે માસ ખુ રહે છે, કારણ કે ——

૧ પશ્ચિમ કિનારે ગલ્ફસ્ટ્રીમનો ગરમ પ્રવાહ વહે છે.
૨ ત્યાંની આબોહવા સમધાત છે.
૩ પશ્ચિમ કિનારે વ્યાપારનું કામકાજ ખૂબ રહે છે.
૪ ત્યાંનો સમુદ્ર પૂરાઈ જતો નથી.

૫૬ દુનિયામાં ચેરાપુંજીમાં સૌથી વધારે વરસાદ પડે કારણ કે ——

૧ તે સમુદ્રની પાસે આવેલું છે.
૨ તે ઓછા અક્ષાંશપર આવેલું છે.
૩ તે ઘણી ઊંચાઇએ આવેલું છે.
૪ તે બંગાળના ઉપસાગર પરથી વાતા પવનોના માર્ગમ

૫૭ ઇટલીમાં કોલસો નથી, છતાં ત્યાં ઉદ્યોગો વિકસ્યા કારણ કે ——

૧ ત્યાંના લોકો મહેનતુ અને હોંશિયાર છે.
૨ ત્યાં જળધોધમાંથી વીજળી ઉત્પન્ન થાય છે.
૩ ત્યાં લોખંડની ખાણો સારા પ્રમાણમાં છે.
૪ ત્યાં બહારથી કોલસો મોટા જથ્થામાં આવે છે.

કસોટી ૬

નીચે अ વિભાગમાં કેટલાંક ભૌગોલિક નામો આપ્યાં છે અને ब વિભાગમાં તેમની વિશિષ્ટતા દર્શાવતો શબ્દ
ા છે. अ વિભાગમાંના નામ સાથે તેનો વિશિષ્ટતા દર્શાવતો યોગ્ય શબ્દ ब વિભાગમાંથી શોધી કાઢો, અને તે શબ્દનો
જવાબના ખાનામાં લખો.

अ		જવાબ	ક્રમ	ब
હોઆન્ગહો	......	( )	(૧)	'યુરોપનું ક્રિડાંગણ'
ડેન્માર્ક	......	( )	(૨)	'દુનિયાનું છાપરું'
			(૩)	'દુનિયાની ટપાલ પેટી'
કોલંબો	......	( )	(૪)	'યુરોપની ડેરી'
			(૫)	'ચીનની દિલગીરી'
પામીર	......	( )	(૬)	'પૂર્વનું બ્રિટન'
સ્વીટ્ઝર્લેન્ડ	......	( )	(૭)	'ભારતનું માન્ચેસ્ટર'
			(૮)	'યુરોપનો કોઠાર'
હંગેરી	......	( )	(૯)	'તિબેટની કામધેનુ'

કસોટી ૭

નીચ अ વિભાગમાં દેશનાં નામ છે. ब વિભાગમાં ત્યાં બનતી વસ્તુઓનાં નામ છે. अ વિભાગમાંના દરેક દેશની
, ત્યાં બનતી વસ્તુ, ब વિભાગમાંથી શોધી કાઢો અને તે વસ્તુનો ક્રમ જવાબના ખાનામાં લખો.

		જવાબ	ક્રમ	ब
મલીયા	......	( )	(૧)	દારૂ
			(૨)	શણ
ચીન	......	( )	(૩)	કપૂર
ફ્રાન્સ	......	( )	(૪)	રબર
			(૫)	રેશમ
ઈરાક	......	( )	(૬)	ચા
સીસીલીટાપુ	......	( )	(૭)	લીલો મેવો
			(૮)	ખજુર
સ્વીડન	......	( )	(૯)	દીવાસળી

કસોટી ૮

નીચે કેટલાંક અધૂરાં વાક્યો આપેલાં છે. તેમાં રહેલી ખાલી જગ્યા માટે, દરેક વાક્ય નીચે ચાર બાબતો આ છે. તેમાંની એક બાબત સાચી છે. આપેલી બાબતમાંથી જે બાબત સાચી લાગે તેની આજુબાજુ કુંડાળું દોરો.

૭૦ એશિયા અને યુરોપને ——— પર્વત જુદા પાડે છે.

૧ હિમાલય
૨ યુરલ
૩ એન્ડિઝ
૪ કારાકોરમ

૭૧ પૃથ્વીની આસપાસ આવેલા હવાના થરને——— કહે છે.

૧ આબોહવા
૨ હવામાન
૩ વાતાવરણ
૪ હવાપાણી

૭૨ પૃથ્વીનું કદ ——— છે.

૧ સૂર્યથી નાનું
૨ સૂર્ય જેવડું
૩ સૂર્યથી મોટું
૪ ચંદ્રથી નાનું

૭૩ મુંબઈની આબોહવા ———ને કારણે સમધાત છે.

૧ ઊંચાઈ
૨ સમુદ્ર
૩ અક્ષાંશ
૪ જમીનની જાત

૭૪ પૂર્વ પાકિસ્તાનનું પાટનગર ——— છે.

૧ ઢાકા
૨ કરાંચી
૩ લાહોર
૪ પેશાવર

૭૫ સ્વીટ્ઝર્લેન્ડની મુખ્ય નિકાસ ——— છે.

૧ મોટાં યંત્રો
૨ લાકડું
૩ ઘડિયાળ
૪ દીવાસળી

૭૬ પેરિસ ——— નદીને કિનારે આવેલું છે.

૧ ટેમ્સ
૨ યુફ્રેટીસ
૩ સીન
૪ હોઆંગહો

૭૭ ચીનના લોકોનો મુખ્ય ખોરાક ——— છે.

૧ ઘઉં
૨ ડાંગર
૩ મકાઈ
૪ બાજરી

૭૮ જર્મનીનું મુખ્ય શહેર ——— છે.

૧ બર્લિન
૨ સ્ટોકહોમ
૩ એથેન્સ
૪ ટોકિયો

કસોટી ૯

ચે એશિયા ખંડનો નકશો આપેલો છે. નકશામાં કેટલીક વિગતો દર્શાવતા નંબરો અને અક્ષરો આપ્યા છે. નંબરની આસપાસ કુંડાળાં છે તે નદીઓ સૂચવે છે, અને કુંડાળાં વિનાના અક્ષરો દેશો સૂચવે છે. <u>નકશો બરાબર</u> <u>ુઓ અને નીચે માગ્યા પ્રમાણે જવાબ લખો.</u> નકશામાં કંઇપણ લખશો નહીં.

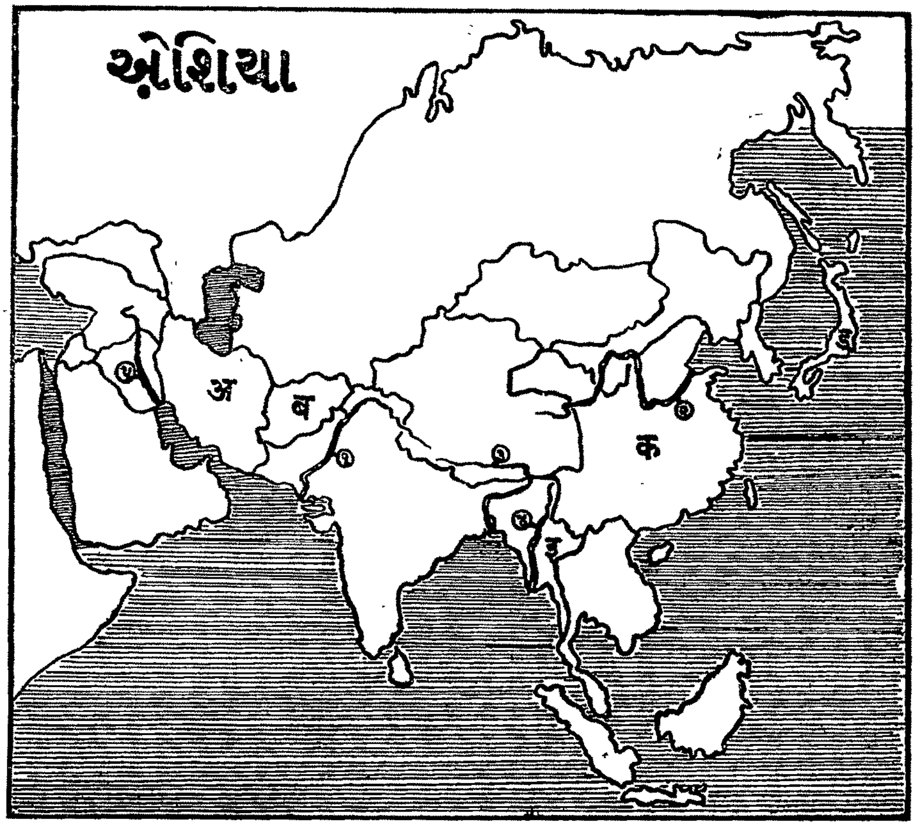

अ) નીચે દેશના અક્ષરો આપ્યા છે. પાસેના ખાનામાં નકશામાંથી અક્ષર પ્રમાણે દેશોને ઓળખી દેશનું

અક્ષર	દેશનાં નામ		અક્ષર	દેશનાં નામ
अ		૮૧	क	
ब				

ब) નીચે નદીઓનાં નામ આપ્યાં છે. નામ આપેલી નદીઓના નંબર નકશામાંથી શોધી પાસેનાં ખાનામાં લખો.

નદીનું નામ	નંબર		નદીનું નામ	નંબર
ઇરાવદી		૮૪	હોઆંગહો	
બ્રહ્મપુત્રા				

કસોટી ૧૦

સૂચના : નીચે યુરોપ ખંડનો નકશો આપેલો છે. નકશામાં કેટલીક વિગતો દર્શાવતા નંબરો અને અક્ષરો આ નંબરો દેશો સૂચવે છે. અને અક્ષરો સમુદ્રો સૂચવે છે. નકશો બરાબર જુઓ અને નીચે માગ્યા પ્રમાણે જવાબ નકશામાં કંઇપણ લખશો નહીં.

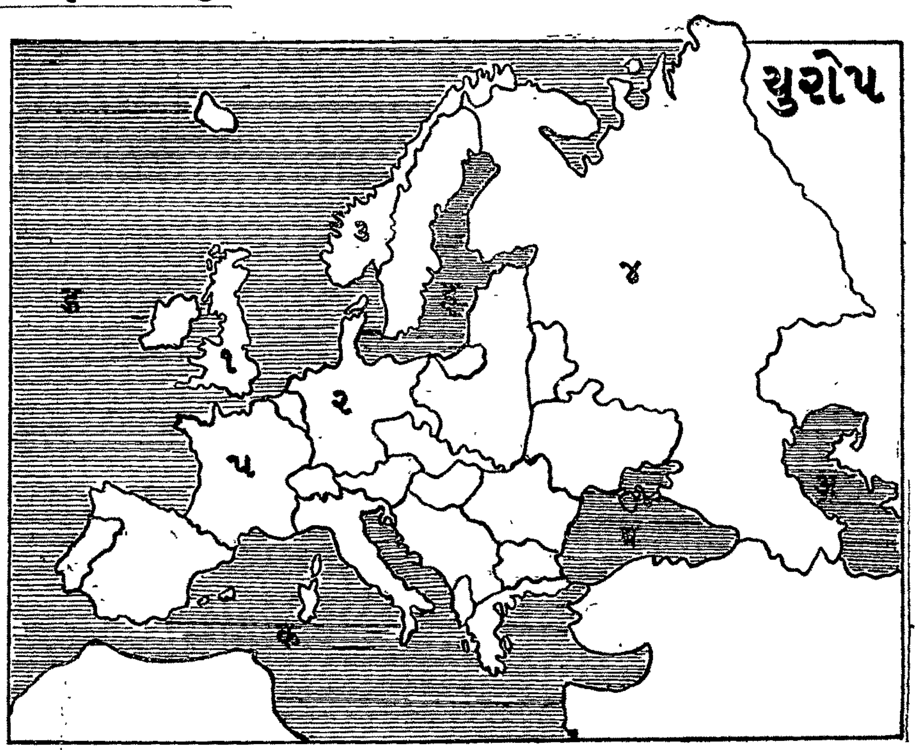

અ. નીચે દેશના નામ આપ્યાં છે. નકશામાંથી આપેલા દેશોના નંબર શોધી પાસેના ખાનામાં લખો.

	નામ	નંબર		નામ	નંબર
૮૫	જર્મની		૮૭	રશિયા	
૮૬	ઈંગ્લંડ				

બ. નીચે સમુદ્રોના અક્ષરો આપ્યા છે. પાસેના ખાનામાં નકશામાંથી અક્ષર પ્રમાણે સમુદ્રને ઓળખી સ નામ લખો.

	અક્ષર	સમુદ્રનું નામ		અક્ષર	સમુદ્રનું નામ
૮૮	अ		૮૯	क	
			૯૦	ड	

Printed at Ramvijaya P. Press
through the M. S. University of Baroda Press
(Sadhana Press), Baroda.